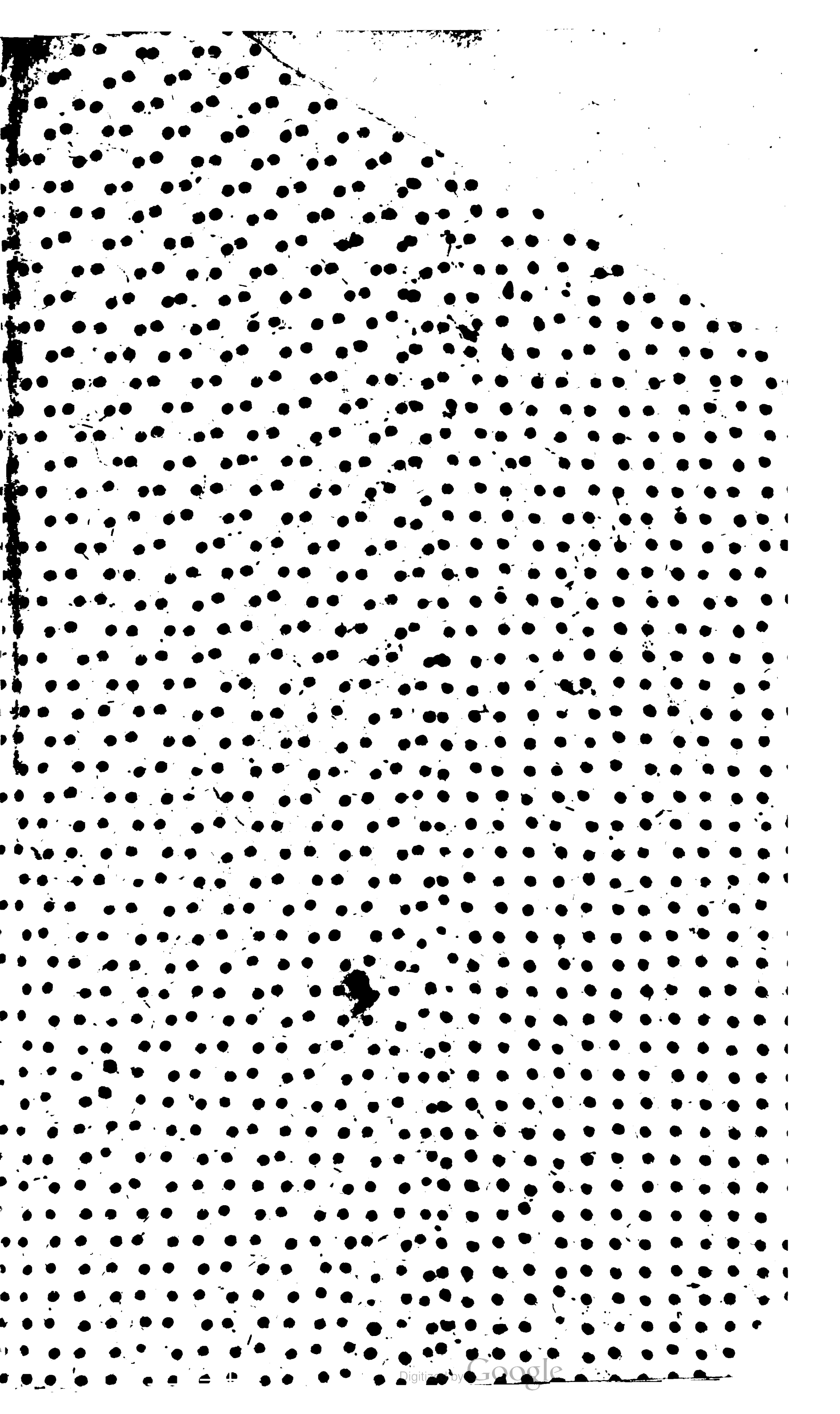

PHÆDRI
AUGUSTI LIBERTI
FABULÆ ÆSOPIÆ

NOVISSIME RECOGNITÆ ET EMENDATÆ

ACCEDUNT PUBLII SYRI SENTENTIÆ
AVIANI ET ANONYMI VETERIS
FABULÆ DENUO CASTIGATÆ

EDITIO ACCURATA

BIPONTI
EX TYPOGRAPHIA SOCIETATIS
CIƆIƆCCLXXXIV

PHÆDRI

FABULÆ ÆSOPIÆ

VITA PHÆDRI
A
JO. SCHEFFERO
ARGENTORATENSI COMPOSITA.

PHÆDRUS, cujus pauci meminerunt apud veteres, ſi non ante, ſub Auguſto ſaltem natus fuit. Virgilium profecto ac Ovidium eſt æmulatus, qui utrique ſub Auguſto floruere. Quin immo Auguſti mentionem facit ipſe, tanquam ejus, ſub quo vixerit, cujuſque geſta quædam obſervarit. Nam cum l. III. f. 10. præmiſiſſet: *narrabo tibi, memoria quod factum eſt mea*: ſubdit: *a Divo Auguſto tunc petiere judices*. Patriam habuit Thraciam, ut ipſe indicat præfat. lib. III, his verbis:

Cur ſomno inerti deſeram patriæ decus?
Threïſſa cum gens numeret auctores ſuos,
Linoque Apollo ſit parens, Muſa Orpheo.

Sed hoc alii. Amplius obſervatione dignum, quod in monte Pierio videatur editus, quem antiqui ſedem atque domicilium Muſarum credidere. Ita namque dicto loco:

Ego, quem Pierio mater enixa est jugo,
In quo tonanti sancta Mnemosyne Jovi
Fecunda novies artium peperit chorum.

Vides simul, in hoc monte Musas genitas putasse olim. Unde quoque nata est opinio, quod ibi commorentur. Strabo lib. X: *A cantilena & numeris & instrumentis, & Thracica omnis Musica & Asiatica sit magni. Quod ex eo liquet, quia ibi loca sunt, in quibus velut sedibus suis Musæ esse dicuntur. Nam Pieria, Pimpla, Libethrum olim Thraciæ fuere montes regionesque.* Sic hunc locum verto, quem obscurius nonnihil Casaubonus reddidisse videtur. Jam quia Musæ artium omnium ac literarum deæ, post superius allata verba Phædrus subjecit, *natum se in ipsa prope schola.* Parentes quos habuerit, haud constat. Saltem quoniam in Thracia editus, Thrax ipse fuit, minime servilis exstitisse conditionis credi potest, ac sic casu potius, quam nascendi sorte, factus esse servus; neque cum P. Pithœo libertinum Augusti, sed libertum appellari oportere. Ceterum, quis ille casus fuerit, nemini est promtum dicere. Nisi fors quis divinare velit ex Suetonio, quando de Octavii Augusti patre scribit cap. 3. *Bessos ac Thracas magno prœlio fudisse.* Potuit nimirum evenisse tum, ut cum aliis captivus Romam duceretur. Quod si quis admittit: primam Phædri se extendere ætatem etiam ad Julium necesse est, quando memoratum bellum gestum eo tempore, quo Cæsar solus gessit consula-

tum, atque Q. Cicero Asiam administravit. Nec fortasse multum obstat huic sententiæ, cum præsertim senectutis suæ passim Phædrus ipse mentionem faciat temporibus Sejani. Ingenium videtur habuisse probitatis atque honestatis amans, ostenduntque tot egregiæ sententiæ, quæ in hoc opusculo occurrunt. Quin immo & alios juxta secum ad virtutis cultum incitare studuit, ut palam in præfat. lib. II. ostendit. Pertinet huc quoque, quod eodem libro habet de ardelionum natione, multo labore nil agente:

Hanc emendare, si tamen possum, volo.

Nec interea morosus fuisse credi potest, sed jucundus hilarisque, ut potissimum ex lib. IV. fab. 13. & 14. item fab. 16. liquet. Opes & pecunias alto generosoque animo semper contemsit, ut de se testatur ipse l. III, præfat. ubi *curam habendi penitus corde erasisse* scribit. Maxime vero hoc egit, cum videret, quam multis exitiales essent suo tempore pecuniæ. Id quod innuit l. V. fab. 4. ubi ait, post allatam fabulam de asino, detrectante hordei comedere reliquias, quo saginatus porcus, Herculi deinde immolatus fuit:

Hujus respectu fabulæ deterritus
Periculosum semper vitavi lucrum.

Et profecto tunc opulentissimum quemque a Tiberio variis criminationibus circumveniri solitum, non ipse modo docet in sequentibus, sed & exem-

plis a Suetonio cap. 19. & Tacito VI. Annal. c. 19. aliisque locis allatis comprobatur. Quemadmodum vero negligens fuit opum, ita ex adverso gloriam sectatus est, eam maxime, quæ est ex literis doctrinaque. Ideo & de obtenta ea tantum non triumphat in præf. lib. III. ubi ait:

Ergo hinc abesto, livor, ne frustra gemas,
Quoniam solemnis mihi debetur gloria.

Sic ab initio lib. IV, *mihi parta laus est.* Quin immo tam præclare de se sentit, ut & aliis famam nominis ac immortalitatem dare posse scriptis crediderit. Inde ad Particulonem lib. IV:

Particulo, nomen chartis victurum meis.

Literas autem ipsas magno animi ardore est aggressus, & in illis eam partem maxime, quæ poesis appellatur. Liquet vel ex eo, quia puerum se etiam tractasse Ennium fatetur, & ex eo versum citat lib. III. circa finem, ubi Ennium intelligit, cum ait:

Ego quondam legi quam puer sententiam;
PALAM mutire plebeio piaculum est,
Dum sanitas constabit, pulche meminero.

Atque hinc fortasse factum, ut Æsopi fabulas versu potius, quam oratione prosa comprehenderet; de quibus amplius nunc aliquid dicendum. Scripsisse eas in ætate ultima ipse innuit non uno loco, pertinetque huc potissimum postrema, quæ in libro quinto est, fabella. Quin & tempus potest col-

ligi quodammodo ex libri tertii proœmio, quo videlicet Sejanus pro arbitrio cuncta gessit sub Tiberio, suamque latissime potentiam exercuit. Ubi simul etiam causa scripti hujus aperitur. Calamitas nimirum certa & peculiaris, in quam odio & persecutione Sejani præcipitatus, fortunam, quia non licebat aperte ob potentem adversarium, occulte saltem, & sub involucris fabularum, exponere, depingendoque mores ejus & flagitia velut ultionem sumere de ipso, seque consolari sic suscepit. Ita enim est intelligendus locus totus, qui occurrit in prædicto proœmio:

—— —— Servitus obnoxia
Quia, quæ volebat, non audebat dicere,
Affectus proprios in fabellas transtulit,
Calumniamque fictis elusit jocis.
Ego porro illius semitam feci viam,
Et cogitavi plura, quam reliquerat,
In calamitatem deligens quædam meam.

Secutus in plerisque est Æsopum, nisi quod interdum etiam historias admisceat, ut ex lib. III. fab. 10. & lib. V. f. 1. intelligitur. Sed ex illis ipsis Æsopi non omnino omnes, verum cum delectu eas saltem scribere suscepit, quæ servirent instituto, id est, vel Sejanum tacite arguerent, vel calamitatem propriam declararent. Ita statim ab initio affert fabulam de lupo & agno, quorum ille Sejani, hic Phædri speciem exhibere debet. Igitur & sic concludit eam:

Hæc propter illos scripta est homines fabula,
Qui fictis causis innocentes opprimunt.

Quibus verbis manifeste sortem suam deplorat, & Sejani crudelitatem significat. Nec fortassis aliud quid altera respexit fabula, quam ut hydro ingenium Sejani, quodque ipse animabat veluti, Tiberii exprimeret, eique opponeret patientiam, humanitatem, bonitatem Augusti, sub quo primum vixerat. Sed & tertia quartaque manifestum continet augurium de futuro Sejani casu: quem haud secus ac graculum omnes ob fastum intolerabilem olim essent deplumaturi. Quod si eveniet, similem vult futurum cani, qui dum captat alia, ea etiam, quæ possidet, amittat. Nec fefellit Phædrum ista præsagitio, uti ex historia Sejani manifestum est. Verum isthæc obiter, & tantum ut ostendam caussas & occasiones harum fabularum. Quas intelliget etiam in ceteris, qui conferre ista tempora cum iis volet. Nam cohærent inter se pulcherrime, hocque fine sunt ab eo selectæ, sicut ipse lib. III, fab. 12. & IV, in procemio indigitat. Scripsit porro has fabellas stilo longe optimo ac latinissimo, ut plerique docti tradiderunt, quod ex testimoniis ipsorum, alibi propositis, apparet. Nam quod Scioppius in eo nescio quid barbari ac Thracici subodoratur, id plane est ejusmodi, quale ejus, qui in Tito Livio deprehendit Patavinitatem. Itaque huc usque nemini ex doctioribus suam approbare potuit sententiam, nec credo unquam approbabit.

Nos, qui & ipsi semel iterumque ac cum cura nostrum legimus, adeo nil invenimus istiusmodi, ut in plerisque Virgilium, in ceteris Plautum, Terentium, Ovidium imitatum esse opinemur, nec fallacibus argumentis exemplisque in notis nostris demonstremus. Denique ipse longe aliter, quam Scioppius, de his ad Particulonem,

— — Chartis nomen victurum meis,
Latinis dum manebit pretium literis.

Quasi diceret, se ita scripsisse has fabellas, ut, si modo ullum pretium manebit sermonis latini, propter eum in auctoritate & existimatione sint futuræ. Nec ipsius solum fuit hoc judicium, sed Particulonis etiam & aliorum, quippe qui & verba formulasque ejus ex libellis hisce ediscebant, scriptisque inserebant suis. Noster manifeste in præf. IV,

Mihi parta laus est, quod tu, quod similes tui,
Vestras in chartas verba transfertis mea,
Dignumque longa judicatis memoria.

Quanquam autem tanti fuerint æstimati hi libelli, vivo etiam adhuc auctore, tamen non magis ipsi, quam vulgo solent aliorum, evitare invidiam potuerunt. Alii habere quædam fatebantur bona, sed ea ex Æsopo mutuo accepta, cetera, ut excogitata sint a Phædro, ita mala esse ac inepta. Vid. fab. 20. lib. IV. Alii, cum nil possent aliud, brevitatem & obscuritatem earum accusabant. Indicat id ipse lib. III. fab. 10. ubi ait:

Hæc exſecutus ſum propterea pluribus,
Brevitate nimia quoniam quoſdam offendimus.

Erant &, qui argumenti vilitatem, & humilitatem ſtili ac orationis arguerent, ſicut ex lib. III. fab. 6. tota intelligitur. Denique, qui nil horum audebant, vindicabant ſibi, quod inventum erat a Phædro, invidia gloriæ alienæ. Hoc enim voluit tota fab. 13. lib. III, ut vel ex concluſione ejus liquet. Libellum primum & ſecundum edidit ſine dedicatione, cum nuda præfatione ad lectorem qualemcunque, eam ſequutus cauſam, quam in præcedentibus prodidimus. Invenerunt ſtatim amatores, interque alios Eutychum: cui propterea, & quoniam ad ſupplicium tractus fuit interim Sejanus, libellum tertium, &, quemadmodum conjicio, quartum: itemque Particulonem, cui libellum quintum dedicavit. Eutychus vero ille & Particulo qui fuerint, haud facile eſt dicere. Facit ipſe noſter alterum gravibus crebriſque negotiis occupatum & potentem. Itaque & opem ejus contra æmulos ac inimicos, potiſſimum vero contra calamitatem, in quam innocens invidia Sejani venerat, implorat. Ac fortaſſe fuit quiſpiam ex libertis in Tiberiana aula: nam in talem convenit potiſſimum ſermonis peregrini nomen. Fortuna Phædri reliqua quæ fuerit, nonnihil patet ex ſuperioribus. Primum in ætate puerili captus, Romamque ex Thracia deportatus, ibique ab hero ſuo, quocunque denique, ad conſuetudinem illorum temporum, literis imbutus

fuisse videtur. In quibus cum non parum profecisset, accidit forte, ut in domum Augusti, vehementer doctos homines amantis, vocaretur. Ubi cum probasset suam fidem, elegantiam ingenii, morum probitatem, paulo post manumissus ac libertate donatus est. Id quod indicat vel titulus opusculi, in quo *libertus Cæsar. Augusti* nominatur. Quem qui de Tiberio accipiunt, ut fit a Demstero, & nonnullis aliis, mihi equidem haud satisfaciunt. Et mecum sentiunt ex eruditis plurimi, quos inter est Septimius Florens quoque. Mox, Augusto defuncto, & Tiberio imperium administrante, incidit in calamitatem magnam nulla sua culpa, sicut aliquoties testatur, verum odio Sejani, qui eum fictis criminibus accusaverat juxta, &, ut fuit potentissimus, damnari fecerat. Ita enim docent verba ejus, quæ leguntur in præfat. lib. III. Nec fortassis tam obscuri tituli sunt criminationi ejus, ut videntur, si bene reputamus, quod versatus fuerit in domo Augusti, ab ipso clementer habitus, in libertatem restitutus. Id enim absque dubio fuit causa, cur Augustum primo, & mox, eo defuncto, posteros illius amaret coleretque. Quos inter cum exstiterit primum Agrippa, & deinde Germanicus, non potuit profecto deesse ratio Sejano criminandi nostrum apud invidentem atque suspicacem principem Tiberium. Tulit autem calamitatem magno animo, & remedium adversus eam petiit ex literis. Nec defuerunt amici, qui eum solarentur, & promitterent suam opem. Inter quos Eutychus præcipue,

quem propterea ad ſolvenda promiſſa fine lib. III ſedulo adhortatur. Quando diem ſuum obierit, ignotum eſt. Saltem poſt Sejanum vixit, quod apparet ex iis, quæ de ipſo tradit. Nec enim veriſimile, fuiſſe ſcripturum, vivo Sejano, talia; cum & poſt obitum illius exſtiterint, qui hominem metuerent. Periit porro Sejanus anno Tiberii decimo octavo, a quo ad conſulatum Julii ſolitarium, quo Romam veniſſe noſter videtur, anni circiter ſunt ſeptuaginta, ut ſeptuageſimum ſuperaſſe annum ætate ſua ſit neceſſe, ac propterea nec videri poſſit mirum, totiens de ſenectute ſua conqueri.

NOTITIA LITERARIA DE PHÆDRO FABULARUM SCRIPTORE

EX

Jo. Alb. Fabricii Bibliotheca Latina a Jo. Aug. Ernesti auctius edita Tom. II, cap. III.

Phædri ætas & fabularum libri.

PHÆDRUS Thrax, Augusti Imperatoris libertus, sub Tiberio Imperatore, atque ipso fortassis jam defuncto,[1] versibus senariis suavissimis expressit *Libros quinque fabularum*[2] *Æsopiarum*, quorum

1 Ita visum Rigaltio, & Gudio. Sub Claudio scripsisse, & sub Sejani nomine Narcissum perstringere, Henrici Cannegieteri conjectura est, quem vide sis ad Aviani fabulas p. 270.

2 Æsopias vocat, non Æsopi, quia ipse materiam quarundam reperit, *Usus vetusto genere, sed rebus novis*, ut ait in limine libri V. At mirantur viri docti, quod Æsopios logos intentatum Romanis ingeniis opus vocat Seneca c. 27. consolat. ad Polybium. *Non audeo te usque eo producere, ut fabellas quoque, & Æsopios logos, intentatum Romanis ingeniis opus,*

quatuor priores Eutycho [1], postremum Phileto Urso Particuloni inscripsit, non vane illi ominatus, chartis nomen victurum suis, latinis dum maneat pretium literis. Quanquam inter veteres vix quisquam commemorat Phædrum, præter Martialem III, 20. & Avianum præfat. ad suas fabulas. *Phædrus* dicas, an quod Gudio magis placet, *Phæder*, ciccum non interduim: usus tamen & aurium sensus magis fert, ut Phædrus dicatur. Neque id veterum consuetudini adversum, sicut & *Teucrus Evandrus* dicitur a veteribus, *Periandrus* apud scholiasten Germanici pag. 114, & apud Propertium *docte Menandre*, & *Menandrus* apud Philastrium cap. 30. ne afferam alia, notata Isaaco Verburgio ad Ovidii Trist. II, 369. v. & Dausquium Orthogr. T. 1. pag. 2. Munker. diss. de Hygino pag. 31. &c. De aliis Phædris, & illo Platonis, & altero Atheniensi Epicureo, dixi lib. 3. Bibl. Græcæ c. 1. §. 12. & c. 33. p. 814. De Thoma Phædro, recentiore scriptore, Bælius in Lexico. *Thracem* fuisse Phædrum, negat Deni-

solita tibi venustate connectas. Num igitur Phædrus Senecæ ignotus erat, aut noluit ille Thracem, ut Lipsio videbatur, ingeniis Romanis annumerare? vel, quæ Bælii est conjectura, Phædri libelli adhuc versabantur in manibus paucorum dumtaxat privatorum, vel certe illorum Seneca, cum scriberet, haud meminit. Potest etiam aliter ad illum locum responderi. Nam cum trigesimum caput ejusdem libri Senecæ consulo; video eum loqui de Æsopiis logis non versu latino, ut Phædrus fecerat, sed latina prosa digerendis, atque, ut ipse loquitur, connectendis.

1 Hujus Eutychi, qui apud Caligulam Imper. gratiosus fuit, mentio apud Josephum XIX, 3. Antiq.

ſeus,[1] qui Gallicis verſibus ejus fabulas reddidit: ſed negat ſine cauſa. Nam Phædrus ipſe diſerte ſcribit in Pierio ſe natum jugo eſſe, & turpe ducit Threiſſæ gentis patriæ decus inerti ſomno deſerere, cum auctores illa numeret Apolline & Muſa parentibus editos, Linum atque Orpheum. Pro Thrace in antiquis inſcriptionibus, & Codicibus quandoque occurrit *Thres*, veluti *Threx*, Θρηῖξ, ut apud Gruterum p. 955. 4. nec minus *Threx*, ut malebat de Phædro dici Gudius. v. Burmannum ad Petronium p. 225. Uſu tamen & aurium conſuetudine *Thrax* magis probatur. Phædrum autem inter captivos Romam fuiſſe abductum [2] tunc, cum Thraces magno prœlio fuſi eſſent, v. Sueton. c. 3. Auguſt. non eſt oppido veriſimile, quoniam inter Caligulæ imperium & illud tempus, quo non Auguſtus, ſed ante ejus principatum Octavius Auguſti pater Thraces fudit, intercedunt plus quam ſeptuaginta anni. Per hydrum a Phædro notari Cajum Caligulam, de quo Tiberius apud Sueton. c. XI. Calig. prædicavit, *ſe natricem populo Romano, Phaethontem orbi terrarum educare*, Gudio & Triſtano [3] aſſentitur idem Burmannus ad Petron. p. 384. Apud hunc Caligulam gratioſus fuit Eutychus, cui libellos ſuos Phædrus

1 Memoires de Trevoux 1708. p. 790.

2 Placet hoc viro erudito, M. Gabrieli Schumanno, qui diſſertationem de vita & ſcriptis Phædri Germanice edidit in nova Acerra Philologica Hallenſi 1715. 8. pag. 170. 171.

3 Hiſtoria Imperatorum e numis, Gallice expoſita T. 2. p. 303.

inscripsit, ut notavit etiam Christianus Wase libro de senario p. 32.

FALLI eos, qui Phaedri has esse negant.

Nic. Perottum videtur auctorem fabularum Phaedri facere Petrus Scriverius. Certe scriptori antiquo Tiberiani aevi illas prorsus eripit & abjudicat, ad Martialis III, 20. ut Vossius in Aristarcho II, 16. Ac Perottum sane si audimus, [1] is cum testatus esset, se adolescentem ex Aviano fabulas jambico carmine transtulisse, mox iisdem verbis deinde recitat integram fabulam, qualis de arboribus in Deorum tutela apud Phaedrum III, 17. legitur, nisi quod rectius in Phaedri hodie exstat Codice *pinus Cybelae*, quam quod Perottus, *pinus Neptuno:* & Faernus, *Pinum humidi tridentifer rector sali.* Ceterum nec fabulae ceterae Perotti editae usquam sunt: neque in Aviano fabula illius argumenti reperitur, quam carmine exprimere Perottus potuerit. Igitur Barthius lib. XXXV. Adversar. c. 35. & p. 827. ad Claudian. Phaedrum *citra omnem exceptionem Tiberiani scriptorem aevi* professus, Scriverium refellit, Perottum autem imponere lectoribus suis voluisse non dubitat, ratum apud se solum Phaedri exemplum exstare; itaque versus illius pro suis audacter venditari a se posse. Recte optabat Burmannus,

1 In Cornu Copiae p. 999. Confer Leonhardi Nicodemi additiones ad Bibl. Neapolitanam Nic. Toppi p. 184. & Bernh. Monetam ad Menagiana Tom. IV. p. 118. seq.

ut Codex, e quo Perottus ſumſit, reperiretur. Codicem quidem fabularum a Perotto ſcriptarum in Italia reperit *Dorvillius:* de quo videant, qui velint, præfationem Burmanni ad Phædrum. Sed hanc opinionem de fabulis iſtis non illi Phædro antiquo, ſed recentiori alicui tribuendis, recoxit ante annos plures *Jo. Frid. Chriſtius*, ſcripta peculiari Diſputatione ſuper ea re: in qua multa, partim in rebus, partim in verbis a ſe reperta dicit, propter quae iſtius ætatis eſſe non poſſent hæ fabulæ: in quibus ſi maxime quædam habent ſpeciem aliquam, præſertim apud mediocriter verſatos in his rebus; tamen ea momentum non faciunt, redeuntque tandem omnia ad ætatem Codicis, e quo *Pithœus* eas fabulas edidit. Eum autem Pithœus valde antiquum dicit; vir non rudis rei criticæ & antiquariæ, ut in hoc judicio falli poſſet, præſertim cum novitas libri deberet in oculos incurrere cuilibet, ſi Perotti ætate ſcriptus eſſet. Scripſit contra *Chriſtii* Diſputationem *Funccius* Marpurgenſis *Apologiam* pro Phædro & ejus fabulis Lipſ. 1747. 8. ita, ut dilueret ille quidem objecta libro non pauca, ſed Phædrum ipſum non omnino liberaret a peccatis, quæ ab initiis labentis tum elegantiæ latinæ ducit. Ei reſpondit eodem anno *Chriſtius* libello proprio, ſub titulo: *De moribus*, ad eruditos quoſdam.

De Perotto *&* Faerno, *qui ante Pithœi editionem fabulis Phædri dicuntur usi fuisse.*

Lucem debent Phædri libelli viro optimo & juvandis literis nato *Petro Pithœo*, qui primus e fratris Franc. Pithœi Codice MS. vulgavit Augustoduni Tricassium anno 1596. 12. Laudatur eo nomine Pithœus a Thuano ad annum 1596. libro 117. Hist. Ad calcem primæ hujus editionis subjectæ sunt lectiones vetustissimi, quo usus erat, Codicis: quod diligentius deinde fecit *Rigaltius* in editione anni 1599. usus etiam Remensi Codice, quem a Sirmondo acceperat; & tamen lectiones nonnullas, Pithœo notatas, prætermisit. Habeo exemplum primæ editionis notatum manu Gudii. Ante Pithœum in exemplum aliquod scriptum inciderit oportet Nicolaum Perottum, qui, suppresso Phædri nomine, nonnullos ejus versus pro suis in copiæ cornu recitat. Etiam *Gabrieli Faerno* hoc objectum est, quasi in suis fabulis, elegantissimis sane illis, Phædrum imitatus, vel æmulatus esset scripta ejus, ut ait lib. 28. Thuanus, *quæ legerat & penes se habebat, suppressisset.* Sed Perraltus, qui Faerni fabulas carmine Gallico reddidit, inficiatur, Phædrum Faerno unquam visum fuisse.

Versiones.

Phædrus cum versione *Gallica* prosaria *Albini* prodiit Paris. 1647. 12. Interprete vero Lud.

ss. *le Maitre* de *Sacy*. Paris. 1654. 12. Tum 1687 Francof. 8. Versio Ren. *Prevost* lucem vidit Paris. 1702. 12. Fabulæ Phædri LVIII *Gallica* & *Germanica* prosa prodierunt Hamburg. 1707. 12. cum fabulis politicis Pilpæi & aliorum. Metaphrasis *Gallicis versibus* non infeliciter composita a Deniso [1], additis notis prodiit Paris. 1708. 8. Cum prosaria versione Gallica tota propemodum nova sive reficta & Tan. Fabri notis emendatius excusis, atque P. Syri mimis Amst. 1712. Novissime vero Paris. 1749. 12. vid. edd. h. a. *Belgica* versio *Joannis Hilaridis*, prodiit Doccomii anno 1695. 8. *Davidis Hoogstratani* Amst. 1704. 4. *Jo. Jacobi Slateri* a. 1708. *Germanica Hartnaccii*, Rudolphistadii 1696. 8. *Anonymi*, Hamburgi. 1707. 12. *Melandri*, Eisenbergæ. 1712. *Salom. Frankii*, Secretarii Vinariensis Jenæ. 1716. 8. *Ruehlii*, cum notis Lat. Halæ. 1719. 12. & *Anonymi*, Langosalissæ. 1735. 12. *Italica*, interprete *Malaspina*, Neapoli. 1765. 4. & in Coll. Poet. Lat. Mediol. 1731-1747. 4. *Anglica* prosa vertit *Thomas Dyche*, Lond. 1715. In fabularum Æsopiarum delectu, quem Oxonii a. 1698. nitidis typis excudi curavit A. Alsop, fabulæ *Græca* Planudis prosa, quotquot respondentes reperiri potuerunt, fabulis singulis Phædri præmittuntur, utili adolescentibus & jucundo ad comparandum utriusque linguæ usum consilio.

1 Mem. de Trevoux an. 1707. pag. 184. & a. 1708. pag. 785. Journal des Sav. a. 1708. Maj. pag. 238.

FABULÆ Phædri e Gudiano primum Codice prolatæ in lucem.

Ceterum norit lector, fabulam, quæ incipit:

Ranæ paludis incolæ, ambiguum genus,

non esse antiqui auctoris, nedum Phædri, ut persuasum Thom. Crenio T. 2. methodor. pag. 403. sed superbam vanamque satyram hominis Jesuitæ Galli [1], compositam circa a. 1670. cum Rex Galliæ bellum in Batavos instrueret. Vide artem metricam ab aliquo e Soc. Jes. jam quartum editam Viennæ Austriæ 1703. 8. in quo libro p. 274. fabula illa sub titulo *appendicis ad fabulas Phædri ex Bibliotheca Leidensi*, tanquam exemplum descriptionis Poeticæ, bellum contra Batavos a Gallis initum a. 1670, allegorico mytho exponentis, integra legitur. In editione Burmanniana p. 205. & p. 325. & iis, quæ deinceps eam secutæ sunt, accessere fabulæ quinque, a Gudio e MS. Divionensi descriptæ, & numeris suis redditæ, quæ in prioribus desiderantur. *Crediderim, eum plures*, inquit Burmannus, *ex eodem Codice descripsisse: nam ejus*

1 *Jo. Commirii*, in cujus poematis postumis exstat pag. 134. Et versa Gallice in libro: *recueil de vers choisies par le P. Bouhours* pag. 17. nec non in alio, *fables choisies* V. partie pag. 28. Commirius obiit Parisiis an. 1702, ætatis 77. Eum quidem ob leporem & festivitatem apologorum suorum verius quam Gabr. Faernum *Phædrum alterum* dicendum putat Franc. Jos. Desbillons in Fabb. Æs. suarum Mannhemii 1768 editarum Vol. I. præf. n. 22. p. 33 sq.

autographum, ex quo nos eas exhibemus, ut omnibus fere partibus, ita maxime in fine lacerum & mutilum erat, & plura folia, quibus fabulas adhuc quasdam exscripserat (ut ipsius manus in capite primæ hujus fabulæ testatur, quæ, si bene memini, triginta novas & nunquam editas in has chartas ab ipso conjectas indicabat) desiderabantur, & abscissa esse videbantur. Forte & hæ aliquando claustra, quibus continentur, perrumpent. Phædrus ipse in limine libri primi innuit, arbores etiam, non modo feras loquentes a se inductas. At in fabulis, quæ exstant, nullæ arbores loquuntur, præterquam in una illa, quæ a Gudio reperta est.

INDEX EDITIONUM PHÆDRI

FABRICIO-ERNESTINO ET BROTIERIANO AUCTIOR ET IN III ÆTATES DIGESTUS.

ÆTAS I *NATALIS f. PITHŒO-RIGALTINA* 1596 - 1654.

A duumviris Gallis Petro *Pithœo*, principe edendi ex MS. Phædri, & Nic. *Rigaltio*, ejusdem cum MS. Remensi collatore, dicta. Pithœi textum secuti, illustrarunt & auxerunt Phædrum Conr. *Rittershusius* & Casp. *Scioppius*. Iisdem & *Rigaltio* successere Jo. *Meursius*, & Isaacus Nic. *Neveletus*. Rigaltina III. f. nova Phædri editio an. 1630. facta est basis secundæ ætatis.

1596 *Pithœana*, princeps: Phædri, Augusti Liberti, fabularum Æsopiarum libri V, nunc primum in lucem editi a P. *Pithœo*. Augustobonæ Tricassium, Jo. Odot. 12.

1598 *Rittershusiana* f. *Plantiniana* I: Phædri fabularum Æsopiarum Libri V, a Conrado *Rittershusio* notis illustrati, cum spicilegio Casp. *Scioppii*. Acc. Cælii *Symposii* ænigmatum centuria, cum scholiis Jos. *Castalionis*; *Ignatii* tetrastica græca, in fabulas Æsopicas, quæ vulgo Gabriæ cuidam attribuuntur, cum nova versione latina; *Hesiodi* *αἶνος* de accipitre & luscinia & *Ignoti* epigramma in bovem & hircum;

Apologi *Horatiani* & ænigmata veterum poetarum Græcorum & latinorum. Lugd. B. ex off. Plantin. Rapheleng. 8.

Rittershusius eodem, quo Phædrum Pithœus ediderat anno, Altorfii in Germania eundem recensuit & illustravit; cujus curis junctum est Scioppii, tum juvenis XX annorum & quod excedit, doctissimi in Phædri fabb. Spicilegium. Operam a Rittershusio in Phædro præstitam laudat, & a Rigaltio contemtam ægre fert atque indignatur, doctissimus & de Phædro sigillatim præclare meritus Petrus Burmannus ad Petronium p. 612.

1599 *Rigaltina* I: Phædri fabb. cum notis Nic. *Rigaltii*. *Paris.* 12.

1603 *Wecheliana*: Æsopi fabb. Græco ac latino carmine redditæ ab Aphthonio Sophista, Babria seu Gabria, *Phædro* & *Avieno*. Hanoviæ, typis Wechel. 16.

1610 *Meursiana* s. *Plantiniana* II: -- fabb. Æs. Libri V, ex recensione & cum Animadversionibus Joan. *Meursii*, post *Pithœum*, *Rittershusium*, *Scioppium*, *Rigaltium*. Ex off. Plantiniana Raphelengii. 8. Parum quidem felix in Phædro Meursius fuisse videtur doctis Aristarchis; nobis vero minime in omnibus ausis infelix.

——— *Neveleti* I *Francofurtensi* in collectione: *Mythologia Æsopica* in qua *Æsopi* fabb. *Græco Latinæ* CCXCVII, quarum CXXXVI primum prodeunt. Accedunt *Babriæ* fabb. etiam auctiores. *Anonymi veteris* fabb. lat. carmine redditæ LX ex exsoletis editt. & Codice MS. luci redditæ: hæc omnia ex Bibliotheca Palatina. Adjiciuntur insuper *Phædri*, *Avieni*, *Abstemii* fabb. opera & studio Isaaci Nicolai *Neveleti* cum notis ejusd. in eadem. Francofurti. typis Nic. Hofmanni. Impensa Jonæ Rosæ M, DC. X. 8. Neveletus, (Pithœi ex sorore nepos) Pithœi textum maxime secutus, Cod. Pithœan. vet. lectionem in margine adscripsit, passim tamen Rigaltio bene obsecutus est; in notis ad Phædrum brevius rationem dixit, ipseque emendationes proposuit, vel præeunte Rimicio, qui Phædri fabulas soluta oratione red-

didit, verbis ut plurimum ſervatis, vel codice MS. Petri Danielis, vel Grutero, quo uſus eſt magiſtro juvenis doctiſſimus, vel etiam proprio adjutus ingenio. Eſt penes G. C. Crollium.

1617 *Rigaltina* II, *Pariſiis Rob. Stephani* majoribus deſcripta literiſque miniatis diſtincta & perquam nitida. 4.

1622 *Neveleti* II. Phædrus (ſeparatim) cum *Neveleti* notis. *Lubecæ* ap. Sam. *Jauchium*. 8.

1629 Phædrus. *Pariſ.* ap. Sebaſt. *Chapeletum*. 16.

——— ibid. 12.

1630 *Rigaltina* III. nova, *Pariſ.* ex off. *Cramoiſii*. 12. Hanc novam ed. quam deinde Tan. *Faber* ſecutus eſt, tanquam minus accuratam perſtringit Marq. Gudius Ep. 7 ad Nic. Heinſium.

1637 Phædri fabb. Libri V. *Lovan*. 8.

1638 Phædri Liber I. *Flexiæ*. 4. Flexia eſt *La Fleche* oppidum in Andegavorum finibus.

[1643 Apologi Phædrii ex Ludicris Jac. *Regnierii*. *Divione*. 8. Apologos hos centum ad modum Phædri ſcriptos diſtribuit auctor in partes duas. Longe vero quidem is ab exemplo ſuo abeſt, narrandi tamen jocandique ratione utitur plerumque non inficeta: judicante ſollertiſſimo fabularum latinarum artifice Franc. Joſ. Desbillons in præf. Fabb. Æſopiarum vol. I. Mannhemii an. 1768, p. 30 ſq.]

1647 Phædrus cum gallica verſione proſaria *Albini* (D. de Saint Aubin, ejuſdem qui Terentium gallice tranſtulit) Pariſ. 12.

1654 Phædrus cum gall. verſione Ludovici Iſaaci *le Maitre* de *Sacy*. Pariſ. 12.

ÆTAS II. *FABRO - SCHEFFERIANA* 1657 - 1698.

Phæder, Tan. *Fabri* & Franc. *Guyeti*, a Jo. *Scheffero* producti, ingenio partim illuſus, partim *Fabri*, *Urſini*, *Schefferi*, *Praſchii*, *Freinshemii*, *Waſii*, *Axenii*, *Daneti* cet.

curis illustratus. In colligendis variorum notis operam posuit Jo. *Laurentius.* Dolendum vero, insignibus Petri *Axenii* an. 1706 apud Slesvicenses denati adnotationibus in IV posteriores Phædri libros, uti jam ante eum defuncti an. 1689 Marq. *Gudii* curis intercessisse præmatura fata. Quanquam quod ad Gudium attinet, magnam jacturæ partem levavit Petrus *Burmannus*, ætatis III ab an. 1698 auctor.

1657 *Fabri* I: c. notis Tanaq. *Fabri.* Salmurii 8. c. Syri Sentent. Basis est Rigaltina III. Catal. Bibl. Hasæanæ Bremæ 1732 memorat inter libros quartæ formæ pag. 531. additque: *Notæ hæ Fabri in ed. Burmanni non apparent. v. de illis judicium ap. M. Gudium ep. ad N. Heinsium p. 8.*

——— cum notis Jo. Henr. *Ursini*, & Indice. *Ratisbonæ.* 8. Nonnulla in hac ed. rescissa, quæ adolescentum pudori obesse vir præstantissimus existimavit. Notas ejus doctissimas male omiserunt, qui notas Variorum collegerunt.

1660 c. n. Jo. Lud. *Praschii.* Giessæ. 8. Multum profuit Phædro.

——— *Neveleti* III: Phædrus cum variorum fabb. Francofurti. 8. quæ est repetitio primæ Neveleti.

1662 c. n. Jo. Arn. *Pagenstecheri.* Duisburgi. 8.

1663 *Schefferi* I: Phædrus c. notis Jo. *Schefferi* & Franc. *Guyeti* castigationibus criticis. *Upsal.* 8. Basis est Rigalti III & Fabrina.

1664 *Fabri* II (ex I, 1657.) Salmurii. 8.

——— *Freinshemio - Holstiana*: Phædrus cum historia congruente ad singulas fabulas ex veterum scriptis annotata, postumisque Jo. *Freinshemii* animadversionibus, quibus insertæ notæ *Rittershusii*, *Rigaltii*, *Buchneri*, & copiosissimo indice, cura Henrici *Holstii*, Dani. Argentorati. 8. Holstius viduæ Freinshemii maritus exstitit heres bibliothecæ, non doctrinæ Freinsh.

1665 *Fabri* III: Phædrus *secundum* recensitus & illustratus, cui juncta est versio *Albini* cum animadverss. in eam Fabri. Salmurii. 12.

1666 *Schefferi* II auctior, (in qua non raro Tan. Faber castigatur.) Upsal. 8. c. nova præf. de edd. Phædri.
1667 Fabularum Æsopiarum libri quinque, notis perpetuis illustrati & cum integris aliorum observationibus in lucem editi a Joanne *Laurentio*. Amstelod. Jo. Jansson a Wæsberg. 8. c. figg. Editio, quamvis a P. Burmanno in præf. Phædri sui an. 1698. iniquius culpata, quod editor aliorum labores truncatos ediderit, damnum hoc iconibus, quas singulis fabb. præpositas ea habet, pensandum crediderit, haud plane contemnenda. Neque enim editor quidquam de aliorum notis omisit, sed quidquid in iis ad criticam rationem pertinebat, in fine libri collectum dedit. habet vero notas Rigaltii, Rittershusii, Scioppii, Meursii, Fabri & Schefferi, præterea præfationes Pithœi, Rigaltii & Rittershusii. Ceterum est mendosa valde.
1668 ex rec. Christophori *Wase*. Londini. Wasius idem est, qui eximium de *Senario* librum edidit.
1671 c. n. Nic. *Rigaltii* & prioribus & posterioribus; quibus suas in L. I. notas attexuit Petrus *Axenius*. Hamburg. 8.
1673 *Fabri* IV, ex II rec. an. 1665.
——— *Schefferi* III, ex II, 8; additus est index Freinshemii (ex ed. Argentor. 1664.) Hamburgi, typis Godfr. Schulzen.
1675 *in usum Delphini I*, cum paraphrasi, notis & indice omnium verborum, cura Petri *Daneti*. Paris. 4.
.... Eadem repetita Londini. 8.
1685 ex rec. Jo. Frid. *Kœberi*. Jenæ. 12.
1686 *Schefferi* IV recusa ex III an. 1673. Hamburgi. 8.
1687 *Schefferi* V c. interpr. Gallica. Francof. 8.
1689 *Fabri* V ex ipsius II rec.
1693 *Schefferi* VI c. vers. Belgica. 8.
1694 Eadem VII Franekeræ. 8.
1695 Fabb. Æsopiæ in't. Latyn en nederduits door J. *Hilarides*. *Dokkom*. 8.
1696 notis historicis, ritualibus, moralibus & philologicis in usum scholarum illustravit & subjunxit *Daneti* paraphrasin Dan. *Hartnaccius*. Rudolphistadii, 8.

——Idem Phædrum dedit cum germanica sua expositione, & imitationibus ad elaborandum tironi proponendis. Francofurti 8.

——c. n. *Hartnaccii*. Lubecæ. 8.

1697 Stutgardiæ. 8.

ÆTAS III. *GUDIO-BURMANNIANA* 1698 —— 1783.

Cujus princeps etiam post fatum evasit Marq. *Gudius*, qui lectionum MSS. Pith. Rem. & Dan. varietate adhibita post priores criticos haud pauca emendavit, illustravit, tum ex Cod. Divionensi descriptas quinque fabulas reliquit, haud, quod quidam fastidiosi elegantiarum existimatores volunt, Phædro plane indignas; idem plures ex eodem Codice descripsit, quibus etiamnum caremus, quod Gudianæ schedæ magnam partem laceræ exstitere. P. Burmannus his a J. G. Grævio auctus primum novam cum notis variorum, etiam *Gudii* & Heinsii ineditis, editionem instruxit an 1698, quam auctiorem an. 1718 edidit, aliquoties dein repetitam; tum anno seq. 1719 minorem sine notis, sed quæ textum ab ipso recensitum exhibet; tandem an. 1727 novum ipse Commentarium in Phædri fabb. protulit, qui quamvis nimius sit vel in suis defendendis, vel in aliorum ausis confutandis, hodie princeps habetur. Præter eum Dav. *Hoogstratanus*, Jo. Fr. & Jac. *Gronovii*, tum Th. *Johnson*, Anglus, ex Germanis vero, Jo. Chph. *Wolfius*, Jo. Ge. *Walchius*, Jo. Nic. *Funccius*, ceteri, suo quisque modo bene mereri de Phædro studuerunt. Supervenit tum Rich. *Bentlejus*, qui auctoritate sua abutens plus obfuit, quam profuit Phædro, atque sic ab *Hario*, Anglo, gravius, a *Burmanno* leniori verborum specie prætexta reprehensus est; ex Gallis Steph. Andr. *Philippe*, Sanadoni usus ingenio invasit in Phædrum; sed reprehensorem invenit s. correctorem Gabr. *Brotier*, qui collatione Pithœani MS. & lectt. varr. MS. Remensis, tum Nic. *Perotti*, Phæ-

dri fabulis, ut suis olim usi, denuo facta, priscam lectionem subinde revocavit a Burmanniana & Bentlejana, neque vero ipse, quantum decet, criticam rationem adhibuit. Quamvis enim haud ineleganti sensu polleat, desideramus tamen in eo studium curatius, quo semper recta sit judicandi velocitas. Ceterum libros fabb. in melius ordinasse nobis videbatur.

1698 *Burmanni* I. c. n. varr. Phædri Aug. Lib. Fabularum Æsopiarum libri V cum integris commentariis Marq. *Gudii*, Conr. *Rittershusii*, Nic. *Rigaltii*, Nic. *Heinsii*, Jo. *Schefferi* & Jo. Lud. *Praschii*, & excerptis notis aliorum cum duplice indice; curante Petro *Burmanno*. Amst. ap. H. Wetstenium. 8.

——— Delectus fabularum Phædri. Oxonii. 12.

1700 c. n. Christiani *Junckeri* I. Lipf. 12.

——— cum Publii Syri mimis, & Tan. Fabri, Neveleti, & Jo. Lud. *Praschii* notis. Franekeræ. 12.

——— ex rec. Dav. *Hoogstratani*. Amst. 12.

1701 notis illustravit Dav. *Hoogstratanus* in usum Principis Nassovii, Jo. Guilielmi; accedunt ejusdem opera duo indices, verborum quidem accuratior quam Danetus dederat. Amstelæd. ap. Franc. Halma, cum figg. nitidissimis. 4. Laudantur notæ, ut eruditæ & perspicuæ.

——— *Hoogstratani* minor. Londini. 12. recusa.

——— *Johnsoni* I: Phædrus notis selectis eruditorum illustratus, cum subjecto verborum indice, cura Thomæ *Johnson*. Londini. 8.

——— *Junckeri* II. Lipf. 12.

1702 Phædrus. Parisiis. 12.

——— c. vers. gallica Renati *Prevost*. additis octo fabb. e Fontanio & animadversionibus ordineque constructionis in puerorum usum per numeros singulis vocabulis impositis notatos. Parif. 12.

1703 Phædrus & P. *Syri* sententiæ locupletiores cum notulis Sam. *Hondly*, scholæ Norvicensis magistri, edit. II. Londini. 8.

——— *Gronoviana*: c. n. perpetuis Jo. Fred. *Gronovii*, & emendationibus Jacobi *Gronovii*; accedunt Nic. *Dis-*

pontini in Phædrum collectanea. Amstelæd. Jansson Wæsberg. 8.

1706 c. n. Anglicis Guilelmi *Willymot*. Londini. 8.

——— *Schefferi* VIII. Hamburgi. 8.

1707 c. verf. germ. & figg. ære incisis a Joanna Sibylla *Krause* Aug. Vindel. fol.

1708 *Johnsoni* II. Londini 8. rec. ex I. an. 1701.

——— c. Cl. *Denise* verf. gallic. Parisiis. 8.

1709 Fabb. ad fidem optimarum editionum una auctiores recusæ, cum paucis brevibusque notis. Accedunt vindiciæ Cl. *Gudii* a censuris Jac. *Gronovii*. Editore Jo. Christoph. *Wolfio*, Flensburgi. Jo. Ch. Schumann. 8.

——— Fabb. antiquæ ex Phædro desumtæ, & soluta oratione expositæ: Acc. *Romuli* fabb. Æsopiæ, c. n. ed. Jo. Frid. *Nilant*. Lugd. B. 8.

1711 c. n. Dav. *Hoogstratani*. Amstel. 12.

1712 c. prosaica versione. Amstel. 8.

1713 *Walchii* I. ad modum Min. Lipf. 12. cum *Symposii* ænigm. *Gabriæ* fabb. Gr. & Lat. Ant. *Liberalis* Metam. Gr. & Lat. *Senecæ* & *Syri* sententiis.

——— c. prosaica versione. Amstel. 8.

——— c. n. selectis varr. (*Dispontini*, *Gronoviorum* & *Hoogstratani*) Tiguri. 8.

——— ex rec. Mich. *Maittaire*. Londini. 12.

1714 *Johnsoni* III. Londini. 8.

1718 *Burmanni* II. *c. n. varr.* auctior quam I. Hagæ. Com. Scheurleer. 8.

——— ex rec. Godofr. *Richteri*. Jenæ. 12.

1719 *Burmanni* III, sed sine notis f. minor. I. Hagæ Com. 12. Habet ea appendicem fabularum XXXIV, quarum quinque sunt a Gudio detectæ, ceteræ ex Rimicio, Romulo, Anonymo vet. cet. sumtæ & a Burmanno haud satis feliciter, verbosius certe, prout ipse in præf. novæ Phædri ed. an. 1727 fatetur, in senarios redactæ.

——— Germanice versæ c. phrasibus latinis. Halæ 12.

1721 c. n. germ. Jo. Casp. *Santoroc*, Prof. Marp. Marpurgi. 8. ex emend. Gudii & Burmanni.

1722 c. n. Germ. Halæ. 12.

1724 *Walchii* II. Lipſ. 12.

1726 Phædri fabb. & P. *Syri* & aliorum veterum ſententiæ, recenſuit & notas addidit Rich. *Bentlejus*. Cum ejuſdem Terentio. Cantabrig. 4. Baſin is quidem fecit textum a Burmanno in edit. an. 1718 conſtitutum, ſed eum pluribus locis mutavit, ratione in notis ſatis imperatorie reddita. In quo cum audacius egiſſe videretur, eas correctiones ſub examen ſeverum vocavit Anonymus (Franc. *Hare*) in ep. Critica, quam quoque Burmannianæ novæ an. ſeq. ſubjectam legas. Eidem audaciæ Bentleji criticæ adverſariam conſtituit Burmannus præfationem novæ illius editionis.

——— *Daneti* III. in uſum Delphini. Pariſiis. 4.

1727 c. n. Jo. Dav. *Leonardi*. Jenæ 12.

——— *Burmanni* IV, cum novo Commentario I. Leidæ, Sam. Luchtmans. 4. Quæ editio inter Burmannianas princeps habetur ob novum commentarium, prolixe tamen ſcriptum, & in quo forſan nimium ſibi ſuiſque emendationibus indulgens, a veriori critica ratione & interpretatione aberrat. Præfatio de re critica & modeſtia in ea conſervanda oppoſita quidem eſt Bentleji audaciæ, ſed loquentiæ multum quoque habet, ceterum ab obſervationibus ex Nic. Perotti epitome fabularum Æſopi, Avieni & Phædri repetitis commendatior. Librarius denique ſubjecit huic editioni epiſtolam Harii adverſus Bentleji Phædrum.

——— Fabb. Æſopiarum libri V. Publii Syri & aliorum veterum ſententiæ recenſuit & notas addidit Rich. *Bentlejus*. cum ejuſdem Terentio. Amſtel. 4.

——— Pariſiis ap. fratres Barbou. 12. cum P. Syro & verſ. Gallica nova notiſque criticis, moralibus & hiſtoricis, numeriſque verborum ad conſtructionem grammaticam facientibus, auctore P. *Fabre* Presb. Orat. (idem qui Fleuryi Abbatis hiſt. eccleſ. continuavit) prodiit; quod didicimus ex comm. rerum novarum Lipſ. germ. ſcriptis an. 1728. n. VIII, p. 73.

1728 c. n. germ. Em. *Sinceri*. Aug. Vindel. 8.

1729 E typographia regia, Parisiis, 8. cum Syri sententiis.
1730 Londini, typis J. *Brindley*, 12.
——— c. n. Em. *Sinceri* germ. Aug. Vind. 8.
1735 Eadem, *ibid.* 8.
——— *Walchii* III. Lips. 12.
1738 recensuit J. Nic. *Funccius*. Rintelii. 8.
1740 Lugd. B. 8.
——— ad exemplar *Burmannianum* recensuit, suasque adnotationes adjecit Jo. Mich. *Heusinger*, Isenaci. 8.
——— & Fl. *Aviani* fabb. cum adnotationibus ad utrumque. Accedunt fabb. græcæ latinis respondentes, & Homeri Batrachomyomachia. *Patavii*. 12.
1741 ex ed. *Burmanni*. *Glasguæ*. 12.
——— Florentiæ. 12.
——— c. vers. Italica in Collectione poetarum Latinorum 1731 - 1747. Mediolani edita in Aula regia. 4. Tom. X.
1742 Gœttingæ. 12.
——— Opera Jo. Bapt. le *Mascrier*. Paris. Coustelier. 12. cum Aviani fabb. & Syri sententiis.
——— Burmanniana minor Phædri, cum appendice, recusa *Berolini*. 12. Ed. V.
1743 Fabb. Libri V, cum appendice. Olim cl. Jo. Dav. *Leonardus* commentariis ac indicibus instruxit, jam nunc collectione phrasium & sententiarum Phædrinarum annexa, recognovit M. Gottfr. *Buchnerus* Elsenberg. Jenæ, 12. Buchnerus quidem levibus notulis passim additis & futili illa phrasium collectione supersedere potuit.
1744 c. n. germ. Halæ. 12.
1745 *Burmanni* III. c. comm. varr. Amstel. ap. Luchtmans. 8. Index auctior est ex ed. Burmanni cum novo comm. Leidæ. 1727.
1746 Fabb. LXXIII selectæ, cum sylloge vocabb. Jenæ 8.
1747 Phædri & Aviani fabb. cum notis Stephani Andreæ *Philippe*. Lutetiæ Paris. 12. Usus est editor annotationibus ineditis Natalis Stephani *Sanadon*, qui editionem Phædri meditatus erat; neque illum puduit

ejus, qui præiverat, nomen dissimulare. Sanadonius profecto in hoc elegantiorum literarum genere versatus erat maxime, sed adversus emendandi pruritum non satis firmus, ipso Broterio in præf. Phædri sui novissime editi p. XIV judicante; quod quidem ex Philippei editione satis superque patet.

1749 *Hoogstratani.* Harderovici. 8.

1751 *Walchii* IV. Lipf. 12.

——— c. n. *Santoroci.* Giessæ. 8.

1752 c. n. *Sinceri.* Aug. Vind. 8.

——— Burmanniana minor recusa Berolini. 12. Editio VI.

1753 Ph. fabb. Syri sententiæ & Dion. Catonis disticha de moribus curante J. Petro *Millero.* Berolini. 8.

1755 *Burmanni* IV. c. n. varr. Lugd. B. 8 mai.

——— Burmanniana minor, recusa Halæ. 12. cum app.

1757 c. n. *Sinceri* Aug. Vind. 8.

——— Sel. fabb. cum sylloge vocabb. phraf. & sententiarum, cur. S. F. H. Jenæ. 8. cf. an. 1746.

1758 *Phædri* & Fl. *Aviani* fabb. cum annotationibus, acc. fabulæ Græcæ latinis respondentes & Homeri Batrachomyomachia. *Patavii.* 12. ex Patavina I recusa.

1765 Libb. V. recensuit & facili solutaque oratione exposuit Jo. Nic. *Funccius.* Rintelii. 8.

1767 Burmanniana minor. Berolini. sumtu Gottl. Aug. Langii. 12.

1769 ex rec. & cum expositione Funccii. Rintelii. 8.

——— Harlesii obss. crit. in Terent. *Phædrum*, Vell. Paterc. & Demosth. de Cor. Progr. II. Coburgi. 4.

1772 *Heusingeri* II Isenaci. 8. repetita ex I. an. 1740.

——— cum progymnasmate poetico s. Metaphrasi Senariorum in usum scholarum. Studio M. T. A. Lipf. ap. Sommer. 8. Textus nonnunquam emendatur. Metaphrasis senarios reddit per hexametros satis pulchre cadentes eosque ad senariorum intelligentiam facientes.

1773 *Burmanni nova* cum commentario. Mitaviæ ap. Jac. Frid. Hinzium. 8 mai. repetita ex illa an. 1727; sed omissa Harii adversus Bentlejum epistola.

——— Aureliæ. 16.

—— Burmanniana minor. Norimb. ex off. Riegel. 8 min.

1776 c. Sylloge vocabb. phraſ. & ſentt. per Jo. Jac. *Schatz*, Gymnaſiarcham Argentor. Francof. ap. Brœnnerum. 8. cf. an. 1746 & 1757.

1778 Norimbergæ e recenſ. Burman. ex off. Riegel. Edit. II. 8 min. ſ. 12.

1779 & 1780 Phædri fabb. Æſ. libri V. c. n. varr. edidit Jo. G. S. *Schwabe* P. I, L. I & II. continens 1779. P. II, L. III & IV. continens 1780. P. III, L. V & appendicem, notas Jac. *Tolli* ineditas & indicem continens. Halæ ap. Gebauer. 8. Quidquid bene maleve egerunt critici, farrago eſt hujus libelli.

1783 c. n. & ſupplementis Gabrielis *Brotier*. Acceſſerunt parallelæ Joannis de la Fontaine fabulæ. Pariſiis, typis Jo. *Barbou*. 12. Editio nitida; cui quantum ſit tribuendum, judicatum eſt in Comm. rer. nov. Gœtting. an. 1784. partic. 67. p. 665 — 669.

Nos quidem Phædrum daturi, quantum licet, purum; Burmannianam ipſi contulimus cum lectt. Codicum, quas alii, maxime Gudius, enotarunt; Rimicii, Romuli, Perotti, aliorum fabulas, denuo illuſtriorem quemque Criticum conſuluimus, atque ſic ſinceriorem quæ nobis viſa erat, lectionem induximus; in quibuſdam vero, quæ ab illis deſperata aut male ſanata erant, nova ratione emendandis G. C. *Crollio* obſecuti ſumus. hinc novæ lectt. L. I. fab. I, ℣. 5. ſq. II, 16; (nova interpunctio I, 4) XIII, 1, 2; XVI, 1, 2; XXI, 9; XXV, 7, 8; XXX, 7. L. II, fab. V, ℣. 20; VII, 8; Epil. ℣. 15. L. III, prol. ℣. 22; fab. VI, 9; VII, 3; X, 7. Diſpliceat forte nonnullis, quod fabulam alias XXV, libri IV, cum Brotierio epilogum fieri juſſimus L. III, cujus prologo ad Eutychum optime reſpondet;

pariterque, ne L. V prologus esset duplex, L. IV nullus, illius prologum priorem huic reddidimus, suumque epilogum, qui Libri V fab. V & VI vulgo interpositus legitur. Sic quidem L. IV totus Particuloni sacer sit, L. V Phileto. Neque enim utriusque nomen conferre visum in unum hominem. Quidquid ejus sit, prologi nobis L. IV & V, emendandi vel sanandi videbantur, uti Lib. IV, fab. XXIII, 17; dein L. V, fabulæ II caput ex Perotto restitutum, fab. III, 11 & 12; IV, 5; VII, 25; VIII, 2; X, 9. cetera. Incuria autem factum, ut pag. 85, fabulæ V Gudianæ de arboribus correctio Petro *Burmanno* vulgata tribueretur, quæ potius est a Dav. *Hoogstratano*. Exspectabamus quoque expositionem quorundam locorum Phædri a G. C. *Crollio*, huic Vol. adjungendam. Sed id otii hodie ipsi non datum erat. Interea dum illa alio tempore proditura sit, exspectemus virorum & doctrina & intelligentia præstantium de textu nostro judicia.

DE
PUBLIO SYRO
EX
Jo. Alb. Fabricii Bibl. Lat. T. I. cap. XVI.

Publius Mimographus, natione *Syrus*, ob ingenii ſolertiam a Patrono ſuo manumiſſus, Juliique Cæſaris Imp. qui Laberianam aſperitatem ferre nequibat, favorem expertus, obiit, incertum quo anno Auguſti Imp. Ejus præter Hieronymum in Chronico ad Olympiad. 184. ſæpius meminit cum laude Seneca Philoſ. Plinius 8, 51. Hiſt. Gellius 17, 14. Macrobius 2. Saturnal. 2 & 7. & Petronius *Ciceronem diſertiorem*, *Publium honeſtiorem* ait fuiſſe, ad quem locum conferendus Douſa lib. I. præcidan. in Petronium cap. 17. Pueris ediſcendos olim traditos fuiſſe Publii Syri verſus colligas ex Hieronymi ad Lætam Epiſtola. Ex *Mimis* ejus ſive *ſententiis* lepidis & ad communem uſum accommodatiſſimis pervenerunt ad nos non paucæ, ſive ſervatæ ab antiquis, Seneca, Gellio, Macrobio, ſive ſeparatim in codicibus antiquis deſcriptæ. Sane leguntur ſub Publii nomine, legendæ ſæpius pueris ac totæ ediſcendæ ſententiæ ejuſmodi 982. ſingulis

versibus Jambicis expressæ vel trochaicis, licet in his sint fortassis aliquæ, quæ ipsum non habeant auctorem. Inter editiones præstare putem illam, quæ secundum literarum seriem digesta, & a *M. Velsero* a. 1608. ex MS. Frisingensi locupletata cum notis ab *Adamo Sartorio* curatis subjicitur M. Antonii Mureti Orationibus & Epistolis, Ingolstadii, ac Lipsiæ ex editione Cl. Jacobi Thomasii, iterum iterumque recusis & novissime Veronæ 1729. 8. tomo quarto Mureti operum. Edidere eosdem Mimos, sed nec numero eodem, nec ordine *Desiderius Erasmus*, qui e Codice Cantabrigiensi recensitos ac castigatos paraphrasi etiam explicavit Basil. 1502. 4. *Georgius Fabricius* viginti antea ineditas P. Pyri sententias primus vulgavit in sua sententiarum collectione excusa Lipsiæ 1550, & cum aliis sententiis a se collectis Lipsiæ 1567. 8. *H. Stephanus* ad calcem sententiarum e Comicis græcis & latinis a. 1563. forma minore. *Janus Gruterus* una cum tragœdiis Senecæ a. 1604. 8. apud Commelin. & in Florilegio Ethico Politico sententiarum ac proverbiorum cum suis notis edito Francof. 1610. 8. tribus volum. in quo opere T. 1. pag. 159. seq. occurrunt P. Syri ac Senecæ sententiæ aureæ recognitæ ad MSS. Palatinum & Frisingense, additis p. 793. seq. Gruteri notis. *Dionysius Gothofredus* ad calcem Senecæ, *Tan. Faber* ad calcem Phædri, *P. Pithœus* inter Poematia antiqua, & *Josephus Scaliger*; qui Græcis etiam versibus selectas sententias 375. reddidit. Vide ejus

Poemata Græca a Petro Scriverio edita Lugd. Bat. 1615. 12. pag. 115. seq. Occurrunt etiam P. Syri sententiæ, ne de Morelliana editione memorem Parif. 1611. 8. in *Theodori Zwingeri* morum Philosophia 2. Tomis edita Basil. 1575. 8. Ex MSto Frisingensi easdem recensuit post Gruterum *Huppertus Faber* Ubius Agrippinas Venet. 1618. Denique sententiæ P. Syri 352. cum notis & comm. copiosiore postumo *Jani Gruteri*, antea inedito, atque ad calcem rejecta *Græca* metaphrasi *Josephi Scaligeri*, centum aliquot versibus ex autographo ipsius locupletata prodierunt nitide excusæ Lugd. Bat. 1708. 8. curantibus Sigeberto Haverkampo & Abrahamo Preygero. Cum versione Græca Scaligeri, notisque Erasmi & *Emanuelis Swedbergii*, Upsal. 1709. 8. *Gerhardi Vossii* filii notæ & castigationes, quas cum *H. Ernstii* variantibus lectionibus circa annum 1637. edere voluit, haud viderunt lucem. Vide Vossii Patris Epistolam 299. ad Salmas. *Gallicam* Caroli Montani, qui circa a. C. 1500. floruit, Metaphrasin memorat in Bibliotheca Gallica Crucimanius. Denique editioni Phædri subjecere etiam *R. Bentlejus* ad calcem Terentii, cum notulis criticis an. 1726, & editores Parisinarum Phædri an. 1729, 1742; Walchius suo Phædro, & J. P. Miller Berolino-Ulmensi an. 1753. Novissime in usum Gymn. Fridericiani edidit Sal. *Ranischius*. Altenburgi. 1756. 8.

DE
RUFO FESTO AVIENO
ET
AVIANO
FABULARUM SCRIPTORE
EX
Jo. Alb. Fabricii Bibliotheca Lat. T. III. cap. XI.

AVIENI ætas, patria, & non videri fuisse Christianum.

Rufus Festus Avienus, patria fortassis Hispanus, ni conjecturæ, ex Hispaniæ & Hispanorum laudibus, & Punicis Himilconis annalibus, ab Avieno citatis petitæ, fallunt. Vide Nic. Antonium lib. 2. Bibliothecæ veteris Hispanæ cap. 9. ubi Christianum quoque fuisse contendit Avienum, argumentis admodum levibus usus. Pro Hispania pugnat & Ramiresius ad Luitprandum, n. 204. Meo quidem judicio non erraverit, qui Italum patria, & a Christiana religione dixerit alienum; præcipue si de hoc nostro accipiendum monumentum, quod Romæ in villa Cæsarini exscriptum dedit Sponius de aris ignotorum Deorum p. 41, & in Miscellaneis eruditæ Antiquitatis p. 99.

R. Festus V. C. de se ad Deam Nortiam.

Festus Musoni soboles prolesque Avieni,
Unde tui latices traxerunt Cæsia nomen,
Nortia, te veneror lare cretus Vulsiniensi,
Romam habitans gemino Proconsulis auctus honore,
Carmina multa serens, vitam insons, integer ævum,
Conjugio lætus Placidæ numeroque frequenti
Natorum; exultans, vivax & spiritus illis:
Cetera composita fatorum lege trahuntur.

Sancto Patri Filius Placidus.

Ibis in optatas sedes, nam Jupiter æthram
Plaudit, Feste, tibi, candidus ut venias.
Jamque venis, tendit dextras chorus inde Deorum,
Et toto tibi jam plauditur ecce polo.

Aliam inscriptionem græcam in Rufum Festum Græciæ Proconsulem vide ap. Gruterum f. CCCCLXIV, 7. & Fabrettum p. 742. Diversi ab hoc quatuor vel quinque Avieni, qui consulatum Romæ gessererunt, & Avienus, ad quem exstant Ennodii Ticinensis Epistolæ, item alter, ad quem exstat Epistola Joannis II, Papæ. Noster vero, quem admodum juvenem inducit Macrobius in Saturnalibus, memorantque S. Hieronymus in Epist. ad Titum, ac Servius ad Georgica p. 97. Theodosii junioris, Marciani & Leonis Thracis temporibus (non vero Diocletiani, ut Petro Crinito visum) clarus, varia latino carmine composuit, quibus ingenii & doctrinæ laudem consecutus est non vulgarem, v. & Burmann. Anth. T. I. p. 494.

Metaphrasis Arati, & Dionysii Periegetæ.

Sed illis deperditis, exſtat hodie, poſtremo forte loco ab auctore elaborata, ſed ſcriptorum ejus minime poſtrema, *Metaphraſis Arati*, verſibus hexametris: quæ primum prodiit Venetiis 1488. 4. cum ejuſdem Metaphraſi Dionyſii, ſive Orbis terræ deſcriptione, Germanici Arato & ſcholiis, Ciceronis fragmentis Arateis & Sereni Sammonici carmine, apud Victorem Piſanum, curante *Georgio Valla* [1], & eodem anno, ibid. itidem in 4. apud Antonium de Strata Cremonenſem; una cum Orbis terræ deſcriptione, & Germanici ac Ciceronis Arateis & Sereni libro de Medicina: deinde cum Arato & aliis illius Metaphraſibus ibid. apud Aldum 1499. fol. & Pariſ. 1559. 4. apud Guil. Morellum cum ejus caſtigatt. & ex officina S. Andreana 1589. 8. Denique hæc metaphraſis ab *Hugone Grotio* Syntagmati Arateorum inſerta & notis illuſtrata eſt Lugd. Bat. 1600 4. In eam non pauca Arato intacta Avienum inſeruiſſe, idem Grotius obſervat, petita e Metaphraſi Germanici & Græcis Arati ſcholiaſtis, quos pag. 103. diligenter ab Avieno conſultos haud ambigit, ac viciſſim monet, Avieni lacinias quaſdam Germanico etiam eſſe inſertas. Arati optimum non ſolum paraphraſtem

1 Chriſtianus Daumius ad Paulinum Petrocorium pag. 348. & de cauſis amiſſarum radicum Latinæ linguæ pag. 129. notat editionem hanc maxima parte expreſſam a Petro Pithœo.

ſed etiam interpretem agere Avienum non diffitetur Joſephus Scaliger ad Manilium p. 51. Non alius eſt Avieni *liber de ſtellis*, quem *Flaviano*, eidem, ad quem ſcripſit Symmachus, ab eo dicatum legas in Adverſariis Luitprando ſuppoſitis p. 491. ubi plura de Avieno Ramireſius de Prado p. 492.

ORÆ maritimæ deſcriptio.

Metaphraſis Periegeſeos Dionyſii Alexandrini eodem hexametri carminis genere, quæ cum *fragmento* inſigni *deſcriptionis oræ* [1] *maritimæ* a Gadibus ad Maſſiliam uſque jambis elegantibus ab eodem Avieno poſt Periegeſin compoſitæ, & Probo [2] cuidam, cognato ſuo, quem liberûm inſtar diligere ſe ait, inſcriptæ, prodiit Venetiis a. 1488. 4. & longe emendatior inter vetera poematia, curante *P. Pithœo*, Pariſ. 1590. 8. & 1599. 12. a quo tempore Madriti recuſa ſunt opuſcula Avieni, quæ exſtant omnia, typis luculentis, ſed vix uſquam, quam Pithœus ediderat, caſtigatiora, fabulas quidem haud

1 Pricæi notæ in Avieni deſcriptionem oræ maritimæ lucem non aſpexere, quas memorat ad Apuleji Metamorph. p. 95. Vehementer autem fallitur Baleus, qui oram maritimam fabularumque libellum non Avieno, ſed Rufino cuidam poetæ Britanno tribuit, caſtigatus ab Uſſerio c. 16. de origine Eccleſiar. Britannic. & Nicolao Antonio loco laudato. Plura *oræ maritimæ* loca emendat Martinus Opitius Libro variarum lectionum C. VII & XI. edito Dantiſci a. 1637. 4.

2 Hic videtur eſſe Sextus Petronius Probus, de quo conſule ſi placet Reineſium Epiſt. ad Hofmannum pag. 582. 584. 638. & in Inſcriptionum ſyntagmate.

dubie ex ipſo Pithœi exemplo 1634. 4. edente ex Ramireſii Bibliotheca *Petro Melian*, in conventu Juridico Guatimalenſi Novæ Hiſpaniæ Regio, ut vocant, Auditore. Quod vero in Bœcleri libello de ſcriptoribus Græcis & Latinis legitur, Avieni Metaphraſin Dionyſianam in Scaligeri theſauro temporum editam reperiri, memoriæ vel librarii hallucinatio eſt. Nam etſi Joſepho Scaligero conſtitutum erat Avienum recenſere, & una cum ſuis commentariis edere, id tamen neque in theſauro temporum, neque alibi uſquam præſtitit, non magis quam Caſp. Barthius, qui XLIX, 13. Adverſar. novam Avieni promiſit editionem, quamvis & hic quoque in iiſdem Adverſariis, aliquot capita, præter illud, quod jam indicavimus, ejus Metaphraſi Dionyſianæ impendit, nempe XXVIII, 16. & XLVI, 16. quemadmodum deſcriptionem oræ maritimæ illuſtrat XXVIII, 12 & 14. ubi etiam obſervat, Lud. Nonium in Hiſpania ſua optime de pluribus locis hujus poematis eſſe meritum, quod etiam vere affirmare licet de Petro de Marca, qui, in præclaro marcæ Hiſpanicæ opere Avienum ipſum ſcriptorem luculentiſſimum vocat, poetam vero tam excellenti ſpiritu, ut nonnunquam ſe ipſe vix videatur capere. Ad locum ejus de templo Elagabali Emeſeno Solis, verſ. 1094. ſqq. conferendus Salmaſius ad Vopiſcum, T. 2. p. 478. Nec alienum eſt a veriſimilitudine, immo a vero etiam, quod Avienus illa de ſuo addidit, neutiquam ex integriore Dionyſii Codice expreſſit.

Fabulæ & alia.

Sub ejusdem *Avieni* nomine exſtant *Fabulæ Æſopi XLII*, elegis ſcriptæ, & *Theodoſio* cuidam inſcriptæ, quem, *Theodoſi optime*, alloquitur. Sed auctoris nomen in Mſſ. variat. In nonnullis *Anianus* dicitur, in melioribus & pluribus *Avianus*, quod ſecuti ſunt *Pulmannus* & *Cannegieterus*, qui in Diſſertatione de hujus Aviani ætate & ſtilo diſputat in hanc partem, ut *Avianus* alius ſit ab *Avieno*, vixeritque ſeculo Antoninorum : *Theodoſium* putat fuiſſe privatum, amicum Aviani, non vel Imperatorem, vel Saturnaliorum auctorem, ut quibuſdam viris doctis placuit. De Codicibus ſcriptis harum fabularum v. Cannegiet. in præf.

Exſtat duplex Commentarius vetus in has fabulas: alter antiquior, quem habuit Barthius v. Adverſ. XXXIX, 7. inſcriptus nomine Albini, incertum Carolini illius an alius: alter junior, editus aliquoties ſub *commenti* nomine in *Aviani fabulas*, nullius ille pretii.

INDEX EDITIONUM
AVIANI FABULARUM
AUCTIOR FABRICIANO.

ÆTAS *NATALIS* tres tulit editiones, quarum

1494 Vetuſtiſſima ſine loci notatione habet *Aviani* fabulas cum Anonymi Commento & fabulas *Anonymi veteris*; conſulta Neveleto, de quo ad an. 1610.

——*Daventriæ*, hoc tit. *Æſopus moraliſatus cum bono Commento.*

——ſ. a. *Ulmenſis*, quæ tantum fabulas Aviani XXVII habet, de qua vide *Nilantii* præf. ad ſuam fabularum editionem an. 1709.

Memorabilis etiam eſt verſio germ. fabb. Æſopi, Rimicii & Aviani: in cujus calce leguntur verba:

1498 Eſopus der hochberühmbt Fabel Tichter mit etlichen zugelegten Fabeln Rimicii und *Aviani* endet ſich hie. Gedruckt und volendet in der keyſerlichen ſtat Augſpurg von Hanſsen Schœnperger, am dienſtag nach ſant Bartholome Nach Chriſti Gepurt MCCCC und LXXXXVIII fol. cum figg. ligno deſcriptis. Sic legitur in indice quorundam librorum ſæculo XV impreſſorum, quos poſſidet Altorffii Chr. Gottl. Schwarzius &c. Norimb. 1727, P. II, p. 61. ubi & ſubnotatur in præfatione dici, D. Henricum Steinhobel has fabulas in linguam Germ. tranſtuliſſe: exſtare quoque antiquiorem harum fabb. editionem ſine nota temporis & loci.

ÆTAS II critica 1585 — 1713.

inſtituta a Theod. *Pulmanno*, qui Aviani fabulas e tribus MSS. emendatas edidit, ſeque primum edere credidit, inſcius antiquiorum edd. Excepere eum Pe-

trus *Pithœus*, Isaac Nicolaus NEVELETUS, qui easdem denuo cum Cod. MS. Pal. & duabus edd. priscis, vetustissima & Ulmensi contulit & correxit; sed Petrus *Rigaltius* libris scriptis ad eas recensendas usus est.

1585 *Pulmanniana* I: Rufi Festi *Aviani* Æsopicarum fabularum liber a Theod. PULMANNO editus, additis variis lectionibus. Antverpiæ ex off. Chph. Plantini. 12.

1590 *Pithœana* I: Rufi Festi *Avieni* ad Theodosium Æsopicæ fabulæ XLII Paris. ap. Gillium 8. inter vetera poematia latina cum Epigr. in unum corpus redacta ex bibl. & cum emendd. P. *Pithœi* edita ib. eod. cf. supra Fabricium de Avieno, § III. & Bibl. Lat. l. IV, cap. I, § VII, T. III, edit. Ernest. p. 241 & 250 n. 27.

1596 *Pithœana* II: Eadem repetita in collectione Pithœana Lugduni. Sumptibus Jac. Chouet. 8.

1602 *Pulmanniana* II: Antverpiæ ex off. Plant. 16.

1603 Eadem repetita typis *Wechel.* Hanoviæ. 16.

——Ex rec. *Pithœi* in Corp. poet. lat. Aureliæ Allobr. Excudebat Sam. Crispinus. 4. quæ est hujus corporis editio I, vol. II.

1607 Lugd. Bat. cum aliis per Petrum *Rigaltium*, qui tribus libris scriptis usus est ad eam recensionem, de qua v. Cannegieteri præf. ad Avianum p. 11.

1610 *Neveletiana* I: in Mythologia Francof. 8. vid. indicem nostrum ed. Phædri.

1611 In Corpore poet. lat. Genevensi. Edit. II. vol. II. lib. IV, p. 458 -- 465.

1616 In Alex. *Ficheti*, corp. poet. lat. & purgato & auctiori. Lugd. 4.

1619 ex rec. *Pithœi*. Genevæ.

1626 Fabulæ Æsopicæ & Aviani. Accedit ranarum & murum pugna gr. & lat. Lugduni Bat. 8. cum figg. Vergilii *Solis* (chalcographi & poetæ Norimberg.)

1627 In Corp. poet. lat. Genevensi. Edit. III, vol. II.

1628 *Rigaltina* II, s. ex rec. Petri *Rigaltii*. Repetita Genevæ ap. Tornæs.

1630 *Rigaltina* III, in Rigaltina III Phædri.

1634 Hispaniensis ex rec. *Pithœi*, inter opuscula *Aviani* junctim edita a Petro *Melian*, Hispano; cf. supra Fabricium, p. XLI sq.

1649 Fabb. Æsopi, gr. & lat. Eæ item, quas *Avianus* carmine expressit &c. Arnhemii, 8. c. figg. elegantibus.

1660 *Neveletiana* II : in Mythologia Æsopica repetita Francof. 8. ex I an. 1610.

ÆTAS III

recentior, quam illustravit suo modo *Maittarius*, magis vero *Cannegieterus* & dein *Parisienses* & *Patavinæ* Aviani Phædro juncti editiones.

1713 In Corp. poet. latin. edente Mich. *Maittario*. Londini fol. vol. II.

——ex rec. *Maittarii*. Londini. 12.

1731 sqq. in corp. poet. lat. Mediolanensi.

——*Cannegieteri*: Flavii *Aviani* fabulæ, c. comm. selectis *Albini* scholiastæ vet. & n. Is. Nic. *Neveleti* integris & Casp. *Barthii*, quibus suas animadversiones & diss. de ætate & stilo Aviani addidit Henr. *Cannegieter*, Amstel. 8. quam editionem cum illa *Neveleti* I ipsa collatam secuti sumus, simul vero interpunctionem in melius reximus.

1740 *Patavina* I Aviani (Phædro juncti) fabulæ cum annotationibus. Patavii, 12. cf. Indicem edd. Phædri nostrum.

1742 *Parisina* Aviani cum Phædro. Parisiis apud Coustelier. 12.

1758 *Patavina* II: Aviani cum Phædro. Patavii, 12.

Inter Mss. Gudianos fuit Commentarius in has fabulas *Jo. Cabeliavii:* qui inde ad Fabricium venerat. Ex eo excerpa lectionum edita sunt in Obss. Miscell. T. IV & V. In iisdem *Th. Wopkensii* Adversaria in has fabulas T. VII. seq. sive potius in notas Cannegieteri. Ei respondit hic T. VIII, p. 1-20. huic ille ibid. p. 278. s. In eodem volumine reperiuntur *Guieti* notulæ in has fabulas, quas servavit *Scheffe-*

rus in Anecdotis suis. Disticha epimythia, quæ singulis Avieni fabulis subjunguntur, omnia supposititia esse καὶ κακοῦ κόμματος, & in Codice Galei nulla comparere, notat Richardus Bentlejus ad Horatium p. 433. cui adde, quæ a Cannegietero monentur p. 291. sq. Auctor glossarum ad Instit. lib. 3. tit. 26. commemorat *fabulam Aniani* (Aviani) *de societate leonina*. At nulla hodie legitur fabula hujusmodi, neque in editis, neque in tribus Codd. Mss. quos consuluit Rigaltius, ut ipse monet ad Phædrum p. 409. editionis Burmannianæ. Omnino fabularum hic liber videtur dudum interpolatus etiam aliorum fabulis additis fuisse.

Feruntur præterea sub Avieni nomine 1) *breve carmen ad Flavium Murmecium* V. C. quo malogranata mitti sibi rogat, fellito oris sapore affectus. Fallit Crinitus, qui lib. V de Poetis c. 80. hoc carmine Oram maritimam nuncupari Murmecio affirmat. 2) *Sirenum allegoria*, Avieno haud indignum poemation, *Juliano* cuidam ab aliis adscriptum. Vide lib. 4. Vett. Epigramm. pag. 127. 3) *Ad amicos, de agro suo*, inter Martialis Epigrammata libro IV quondam editum, sed a P. Scriverio auctori suo restitutum. Vide Nic. Antonii Bibliothecam veterem Hispanam T. 1. 161. Occurrunt hæc poematia in editione Arati Avieni Veneta a. 1488, & Madritensi Avieni scriptor. a. 1634. ut P. Pithœi Epigrammata vetera omittam, & Burm. Sec. Anthol.

Livium totum jambis expresserat Avienus, non poetam, ut quibusdam visum, sed historicum: sed

ea Metaphrasis intercidit. Memorat Servius ad X Æneid. 388. *Rhœti de gente vetusta Anchemolum. Hæc fabula in latinis nusquam invenitur auctoribus. Avienus tamen, qui totum* (Virgilium &) *Livium jambis scripsit, hanc commemorat* (in illa nempe Metaphrasi Livii, obiter), *dicens Græcam esse.* Male ex hoc Servii loco viri docti quidam affirmarunt, Virgilianas fabulas composuisse Avienum. nam verba *Virgilium &* sunt spuria.

Ni ætas obstaret, ad eundem Avienum cum Vossio de Hist. lat. conferri posset *Breviarium de Victoriis ac provinciis populi Romani ad* [1] *Valentinianum II Augustum*, prosa scriptum, & jam sub *Sexti Rufi*, jam sub *Rufi Festi* nomine vulgatum. At enim qui sub Valentiniani I imperio senem se ævoque graviorem profitetur, idem sub Theodosio, cum Macrobius sua scriberet Saturnalia, juvenis esse non potuit. Itaque malo assentiri Nic. Antonio, qui lib. 2. Bibl. Vet. Hispanæ c. 6. p. 261. Sextum Rufum breviarii auctorem a Sexto Rufo Avieno distinguendum duxit.

Sed de hoc breviario ejusque edd. uti & de opusculo de regionibus urbis Romæ alibi dicendum.

1 Auctor illud Valentiniano obtulit extremis temporibus ejus imperii post victoriam a Gothis partam. Vide Salmas. Epist. p. 21. Ex hoc Rufi Festi breviario ad verbum quædam mutuatus est Ammianus Marcellinus, ut in extremo libri XXII observavit vir summus Henr. Valesius. Jornandes quoque Rufo usus est, ut Rufus Eutropio & Floro.

DE
ANONYMO
Vetere fabularum auctore.

[illegible] ricii Bibl. Lat. ed. Ernesti L. II, c. II, § III; T. II, p. 28-30.

[illegible]NONYMUS vetus Christianus, fabularum LX versib[illegible]is expressarum auctor, qui fuerit, vel quando vi[illegible], incertum est; etsi constat, eum [illegible]m a scripto[illegible]bus seculi XIV allegari. Apud Ju-[illegible]m Cæsarem [illegible]caligerum Lib. IV Poetices p. 728. [illegible]*cius* vocatu[illegible] & laudibus effertur in cœlum. Alii [illegible]*ulum* app[illegible]ant, vel *Salonem* Parmensem, teste [illegible]aldo & I[illegible]umio; vide & Barthium III, 22 [illegible]rsar. ubi [illegible]*omalii* vel *Bernardi* venit nomine. [illegible]sæ sunt [illegible]nen, licet itidem LX, quæ sub *Ro-*[illegible] nomine [illegible] Tibertinum sive Tiberinum filium a *Rim[illegible]cio* [1] [illegible]aliis editæ sunt, prosa, non versu, & inf. Latin. vol. VI Hamburgi 1746 edito p. 262. Rimicium, scriptorem Italum sec. XV, qui vitam Æsopi ejusque fabulas e Græco in latinum transtulit, Parmæ 1487 editas, sæpiusque dein in variis linguis recusas, distinguit ab illo Alem. Rinuccino, Florentino, Beroaldi senioris coævo. Sed Rimicius fabulas Æsopi suas circa a. C. 1452 expressit, notante eodem Fabricio in

1 [illegible]omen scribitur, *Rim*[illegible]*aimitius*, *Ramutius*, *Rainutius*, *Ranutius*, *Ranutinus*, *Remicius*, *Riminus*, *Rhinucinus*, sed ut Mich. Maittairium monuit Bernard. Moneta, non diversus est ab *Alemanno Rinuccino*, Florentino, qui præter Æsopi fabulas latine vertit Philostrati Apolloniam, Hippocratis Epistolas, nec non Luciani nonnulla & Plutarchi. „ Fabricius tamen in Bibl. med.

ſcriptæ ante annos circiter quingentos. Ex his fabulæ XLV reſpondent totidem fabulis apud Anonymum. Ceteræ XV, extravagantes a Rimicio vocantur, quod nempe Anonymus illas non habet: habet tamen pleraſque Phædrus, cujus etiam verba ipſa ſæpe ſervavit iſte *Romulus*, perinde ut alter *Auctor antiquus*, cujus fabulas LXVII ex Phædro fere deſumtas & ſoluta oratione expreſſas e Codice MS. Iſ. Voſſii, quem ab avunculo ſuo Jacobo Gronovio utendum acceperat, primus edidit notaſque ſuas & Romuli fabulas addidit Jo. Fridericus *Nilant*, Lugd. Bat. 1709, 8. [1] Etiam Anonymus ille,

Bibl. lat. T. II, ed. Erneſt. p. 29, inſcripſitque Antonio tituli S. Chryſogoni presbytero Cardinali an. 1459 defuncto. Prodiere Mediolani 1480, 4. & ſæpius deinde cum Anonymo illo alibi.

1 Ejuſcemodi fabulas CC proſa latina ſcriptas edidit quoque Laur. *Abſtemius* Maceratenſis qui prius hecatomythium an. 1498, alterum an. 1505, primum edidit. Prodiere dein Abſtemii fabulæ Tiguri 8, ſine anno, cum Æſopi fabulis, quas Guilielmus *Goudanus*, Canonicus S. Auguſtini ait ex oratione ligata ſe in ſolutam vertiſſe, nec non fabulis Aniani, quas Hadr. Barlandus & idem Guilielmus proſaicas fecit, fabuliſque Æſopi quas verterant Laur. Valla & Rimicius, nec non excerptis e variis ſcriptoribus. [Guiliel. Hermannus *Goudanus*, Eraſmi amiciſſimus, fabulas Æſopi in proſam verſas ipſe jam ediderat, antequam eas repeteret Mart. *Dorpius* ineunte ſec. XVI Lovanii. Poſt hos Fabularum liber, auctoribus Guil. *Goudano*, Hadr. Barlando, Eraſmo Roter. Aulo Gellio, Angelo Politiano, Petro Crinito, Jo. Ant. Campano, Plinio Sec. Novocomenſi, Nic. Gerbelio, Phorcenſi cum Æſopi Vita ex Max. Planude excerpta & aucta (ac præloquiis Mart. *Dorpii* & Guilielm. *Goudani*, & P. Egidii Antverpiani Endecaſyllabo ad Lectores) prodiere Argentorati ex ædibus

cujus fabulas carmine scriptas post Neveletum denuo exhibemus sed emendatiores, passim Phædri vestigiis ita insistit, ut, pronuntiante Neveleto, *Phædri simia* dici mereatur. Immo & Gudianas 1, 2, 4, 5 expressit fab. 19, 28, 18, 53. Ceterum scriptor est loquentior, argutiarum appetens, sæpe ineptus, quandoque ingeniosus.

II. Nonnullas ex *Anonymi veteris* fabulis Nic. *Rigaltius* e MS. Victoriano inseruit notis ad Phædrum an. 1599 ad lib. I, pag. 2. Scriptorem vocat fabularum ante centum annos *Venetiis* excusum, & in Bibliotheca Pauli Petavii & in Victoriana Parisiensi MStum. Editus est plus vice simplici, non tantum Venetiis, sed Ulmæ quoque in Germania & in Galliis. Isaacus Nic. *Neveletus*, Mythologiæ Æsopicæ editor, etiam de Anonymi fabulis, quas cum Cod. MS. Pal. duabusque edd. altera sine loci notatione an. 1494, altera *Ulmensi* absque anni nota, utraque etiam Avianum habente contulit, bene meritus est. In Ulmensi quidem editione distinguuntur fabulæ hujus Anonymi in libros *duos* (non

Matth. Schureri mense Decembri MDXVI, quam editionem G. C. *Crollius* possidet.] *Abstemii* fabulæ repetitæ sunt cum fabulis Æsopi, *Antverpiæ* ex off. *Plantin.* 1560, & ab If. Nic. *Neveleto* in Mythol. Æsop. Francof. an. 1610, cum ceteris Mythologis edita & *ibid.* 1660 recusa. Prius Abstemii hecatomythium at decurtatum cum Rimicii, Guilielmi Hermanni, Hadr. Barlandi fabb. edidit Rob. Stephanus. Paris. 1529. Ejusdem Abstemii Annotationes quasdam in varia auctorum loca Jan. Gruterus inseruit Thes. critico Francof. 1602, 8.

tres, ut legas in Menagianis p. 72.) ita ut liber II incipiat a fabula 21. Sed Neveletus illam distinctionem, cujus in Palatino MS. & altera editione nullum vestigium repererat, recte prætermisit, conjiciens illam confictam esse a *Rinuccio* (aliis *Rimicio*) quodam, qui has fabulas oratione latina convertit. In Codice Regis Galliarum n. 893 inscribuntur hæ fabulæ *liber Hisopi* (Æsopi) teste Labbeo Bibl. nova MSS. p. 66. Post illam vero editionem fabularum Anonymi vet. ex recensione Neveleti factam primum an. 1610 & recusam an. 1660, nulla nobis innotuit. Quare eas Phædro & Aviano, ut una in notitiam rediret, hoc magis jungendas duximus, quod a recentioribus nonnullæ ejus desumtæ sunt, quas imitatione exprimerent. Petrus *Burmannus* quidem fabulas XLIII *Ovis & Lupus*, & LVI *Cicada* & *Formica* senariis a se expressas dedit in Appendice fabularum Phædri. Gabr. *Brotierius*, qui Phædro suo novissime edito LX Fontanii, celeberrimi fabularum scriptoris Galli, fabulas parallelas Phædriis, aliisque veterum scriptorum subjunxit, etiam illas duas Anonymi Burmanniano ore loquentis, pro ipsis verbis Anonymi reddidit, quod mireris. Clarissimus fabularum latinarum artifex Franc. Jos. *Des-Billons* etiam quibusdam Anonymi ut 22, 53, 55, suas respondentes felicius expressit senariis, in fabb. suarum Æsopiarum ed. auctiore Mannhemii typis Acad. an. 1768, exscripta.

PHÆDRI

AUGUSTI LIBERTI

FABULARUM

ÆSOPIARUM

LIBRI QUINQUE.

PHÆDRI

AUGUSTI LIBERTI

FABULARUM ÆSOPIARUM

LIBER PRIMUS.

PROLOGUS.

Æsopus auctor quam materiam repperit,
Hanc ego polivi versibus senariis.
Duplex libelli dos est: quod risum movet,
Et quod prudenti vitam consilio monet.
Calumniari si quis autem voluerit,
Quod arbores loquantur, non tantum feræ;
Fictis jocari nos meminerit fabulis.

FABULA I.

Lupus & Agnus.

Ad rivum eundem lupus & agnus venerant,
Siti compulsi: superior stabat lupus,
Longeque inferior agnus: tunc fauce improba
Latro incitatus, jurgii causam intulit.
Cur, inquit, turbulentam mihi fecisti aquam
Instans bibenti? Laniger contra timens,
Quî possum quæso facere, quod quereris, Lupe?
A te decurrit ad meos haustus liquor.
Repulsus ille veritatis viribus,
Ante hos sex menses male, ait, dixisti mihi.
Respondit agnus: Equidem natus non eram.
Pater hercule tuus, inquit, maledixit mihi.
Atque ita correptum lacerat injusta nece.
Hæc propter illos scripta est homines fabula,
Qui fictis causis innocentes opprimunt.

FABULA II.

Ranæ regem petentes.

Athenæ cum florerent æquis legibus,
Procax libertas civitatem miscuit,
Frenumque solvit pristinum licentia.
Hinc conspiratis factionum partibus,

Arcem tyrannus occupat Piſiſtratus;
Cum triſtem ſervitutem flerent Attici,
Non quia crudelis ille; ſed quoniam grave
Omne inſuëtis onus, & cœpiſſent queri:
Æſopus talem tum fabellam rettulit.
  Ranæ vagantes liberis paludibus,
Clamore magno regem petiere a Jove,
Qui diſſolutos mores vi compeſceret.
Pater Deorum riſit, atque illis dedit
Parvum Tigillum, miſſum quod ſubito vadi
Motu ſonoque terruit pavidum genus.
Merſæ laterent cum limo diutius,
Forte una tacite profert e ſtagno caput,
Et explorato rege cunctas evocat.
Illæ, timore poſito, certatim adnatant,
Lignumque ſupra turba petulans inſilit:
Quod cum inquinaſſent omni contumelia,
Alium rogantes regem miſere ad Jovem;
Inutilis quoniam eſſet qui fuerat datus.
Tum miſit illis Hydrum, qui dente aſpero
Corripere cœpit ſingulas: fruſtra necem
Fugitant inertes: vocem præcludit metus.
Furtim igitur dant Mercurio mandata ad Jovem;
Adflictis ut ſuccurrat. Tunc contra Deus:
Quia noluiſtis veſtrum ferre, inquit, bonum;
Malum perferte. Vos quoque, o cives, ait,
Hoc ſuſtinete, majus ne veniat malum.

FABULA III.

Graculus superbus & Pavo.

Ne gloriari libeat alienis bonis,
Suoque potius habitu vitam degere,
Æsopus nobis hoc exemplum prodidit.
Tumens inani Graculus superbia,
Pennas, pavoni quæ deciderant, sustulit,
Seque exornavit: dein contemnens suos
Formoso se Pavonum immiscuit gregi.
Illi impudenti pennas eripiunt avi,
Fugantque rostris. Male mulcatus Graculus
Redire mœrens cœpit ad proprium genus:
A quo repulsus tristem sustinuit notam.
Tum quidam ex illis, quos prius despexerat:
Contentus nostris si fuisses sedibus,
Et, quod natura dederat, voluisses pati,
Nec illam expertus esses contumeliam,
Nec hanc repulsam tua sentiret calamitas.

FABULA IV.

Canis per fluvium carnem ferens.

Amittit merito proprium, qui alienum appetit.
Canis per flumen carnem dum ferret natans,
Lympharum in speculo vidit simulacrum suum:

Aliamque prædam ab alio deferri putans,
Eripere voluit: verum decepta aviditas,
Et, quem tenebat ore, dimiſit cibum,
Nec, quem petebat, adeo potuit attingere.

FABULA V.

Vacca & Capella, Ovis & Leo.

NUNQUAM eſt fidelis cum potente ſocietas:
Teſtatur hæc fabella propoſitum meum.
Vacca & Capella, & patiens ovis injuriæ,
Socii fuere cum Leone. In ſaltibus
Hi cum cepiſſent cervum vaſti corporis,
Sic eſt locutus, partibus factis, Leo:
Ego primam tollo, nominor quoniam Leo;
Secundam, quia ſum fortis, tribuetis mihi;
Tum, quia plus valeo, me ſequetur tertia;
Malo adficietur, ſi quis quartam tetigerit.
Sic totam prædam ſola improbitas abſtulit.

FABULA VI.

Ranæ ad Solem.

VICINI furis celebres vidit nuptias
Æſopus, & continuo narrare incipit:
Uxorem quondam Sol cum vellet ducere,
Clamorem ranæ ſuſtulere ad ſidera.

Convicio permotus quærit Jupiter
Causam querelæ: quædam tum stagni incola,
Nunc, inquit, omnes unus exurit lacus,
Cogitque miseras arida sede emori,
Quidnam futurum est, si crearit liberos?

FABULA VII.

Vulpis ad Personam tragicam.

PERSONAM tragicam forte vulpis viderat:
O quanta species, inquit, cerebrum non habet!
Hoc illis dictum est, quibus honorem & gloriam
Fortuna tribuit, sensum communem abstulit.

FABULA VIII.

Lupus & Gruis.

QUI pretium meriti ab improbis desiderat,
Bis peccat: primum, quoniam indignos adjuvat;
Impune abire deinde quia jam non potest.
Os devoratum fauce cum hæreret lupi,
Magno dolore victus, cœpit singulos
Illicere pretio, ut illud extraherent malum.
Tandem persuasa est jurejurando Gruis,
Gulæque credens colli longitudinem,
Periculosam fecit medicinam Lupo.

Pro quo cum pactum flagitaret præmium:
Ingrata es, inquit, ore quæ noſtro caput
Incolume abſtuleris, & mercedem poſtules.

FABULA IX.

Paſſer & Lepus.

SIBI non cavere, & aliis conſilium dare,
Stultum eſſe, paucis oſtendamus verſibus.
Oppreſſum ab Aquila, fletus edentem graves,
Leporem objurgabat Paſſer: Ubi pernicitas
Nota, inquit, illa eſt? quid ita ceſſarunt pedes?
Dum loquitur, ipſum Accipiter nec opinum rapit,
Queſtuque vano clamitantem interficit.
Lepus ſemianimus mortis in ſolatio:
Qui modo ſecurus noſtra irridebas mala,
Simili querela fata deploras tua.

FABULA X.

Lupus & Vulpis judice Simio.

QUICUNQUE turpi fraude ſemel innotuit,
Etiamſi verum dicit, amittit fidem.
Hoc atteſtatur brevis Æſopi fabula.
Lupus arguebat vulpem furti crimine:
Negabat illa, ſe eſſe culpæ proximam:

Tunc judex inter illos ſedit Simius.
Uterque cauſam cum peroraſſent ſuam,
Dixiſſe fertur Simius ſententiam:
Tu non videris perdidiſſe quod petis;
Te credo ſurripuiſſe quod pulchre negas.

FABULA XI.

Aſinus & Leo venantes.

VIRTUTIS expers, verbis jactans gloriam,
Ignotos fallit, notis eſt deriſui.
Venari Aſello comite cum vellet Leo,
Contexit illum frutice, & admonuit ſimul,
Ut inſuëta voce terreret feras,
Fugientes ipſe exciperet. Hic Auritulus
Clamorem ſubito totis tollit viribus,
Novoque turbat beſtias miraculo.
Quæ dum paventes exitus notos petunt,
Leonis adfliguntur horrendo impetu.
Qui poſtquam cæde feſſus eſt, Aſinum evocat,
Jubetque vocem premere. Tunc ille inſolens,
Qualis videtur opera tibi vocis meæ?
Inſignis, inquit, ſic, ut niſi noſſem tuum
Animum genuſque, ſimili fugiſſem metu.

FABULA XII.

Cervus ad fontem.

LAUDATIS utiliora quæ contemſeris
Sæpe inveniri, hæc exſerit narratio.
Ad fontem Cervus, cum bibiſſet, reſtitit,
Et in liquore vidit effigiem ſuam.
Ibi dum ramoſa mirans laudat cornua,
Crurumque nimiam tenuitatem vituperat;
Venantum ſubito vocibus conterritus,
Per campum fugere cœpit, & curſu levi
Canes eluſit. Silva tum excepit ferum,
In qua retentis impeditus cornibus,
Lacerari cœpit morſibus ſævis canum.
Tunc moriens vocem hanc edidiſſe dicitur:
O me infelicem! qui nunc demum intelligo,
Utilia mihi quam fuerint, quæ deſpexeram,
Et quæ laudaram, quantum luctus habuerint.

FABULA XIII.

Vulpis & Corvus.

QUI ſe laudari gaudet verbis ſubdolis,
Fere dat pœnas turpi pœnitentia.
Cum de feneſtra Corvus raptum caſeum
Comeſſe vellet, celſa reſidens arbore;

Hunc vidit Vulpis, deinde ſic cœpit loqui:
O qui tuarum, corve, pennarum eſt nitor!
Quantum decoris corpore & vultu geris!
Si vocem haberes, nulla prior ales foret.
At ille ſtultus, dum vult vocem oſtendere,
Emiſit ore caſeum, quem celeriter
Doloſa Vulpis avidis rapuit dentibus.
Tum demum ingemuit Corvi deceptus ſtupor.

* * *

Hac re probatur ingenium: quantum valet
Virtute, ita ſemper prævalet ſapientia.

FABULA XIV.

Ex Sutore Medicus.

Malus cum Sutor, inopia deperditus,
Medicinam ignoto facere cœpiſſet loco,
Et venditaret falſo antidotum nomine,
Verboſis adquiſivit ſibi famam ſtrophis.
Hic cum jaceret morbo confectus gravi
Rex urbis, ejus experiendi gratia
Scyphum popoſcit: fuſa dein ſimulans aqua
Antidoto miſcere illius ſe toxicum,
Combibere juſſit ipſum, poſito præmio.
Timore mortis ille tum confeſſus eſt,
Non artis ulla medicæ ſe prudentia,
Verum ſtupore vulgi factum nobilem.
Rex advocata concione hæc edidit:
Quantæ putatis eſſe vos dementiæ,

Qui capita veſtra non dubitatis credere,
Cui calceandos nemo commiſit pedes?
  Hoc pertinere vere ad illos dixerim,
Quorum ſtultitia quæſtui imprudentiæ eſt.

FABULA XV.

Aſinus ad ſenem Paſtorem.

In principatu commutando civium
Nil præter domini nomen mutant pauperes.
Id eſſe verum, parva hæc fabella indicat.
  Aſellum in prato timidus paſcebat Senex.
Is, hoſtium clamore ſubito territus,
Suadebat Aſino fugere, ne poſſent capi.
At ille lentus: Quæſo, num binas mihi
Clitellas impoſiturum victorem putas?
Senex negavit. Ergo quid refert mea,
Cui ſerviam? clitellas dum portem meas.

FABULA XVI.

Cervus & Ovis.

Fraudator homines cum aditat ſponſore improbo;
Non rem expedire, ſed mala videre expedit.
  Ovem rogabat Cervus modium tritici,
Lupo ſponſore: at illa præmetuens dolum:

Rapere atque abire ſemper adſuevit lupus;
Tu de conſpectu fugere veloci impetu:
Ubi vos requiram, cum dies advenerit?

FABULA XVII.

Ovis, Canis & Lupus.

SOLENT mendaces luere pœnas malefici.
Calumniator ab ove cum peteret Canis,
Quem commendaſſe panem ſe contenderet;
Lupus citatus teſtis, non unum modo
Debere dixit, verum affirmavit decem.
Ovis, damnata falſo teſtimonio,
Quod non debebat ſolvit: poſt paucos dies
Bidens jacentem in fovea proſpexit Lupum:
Hæc, inquit, merces fraudis a Superis datur.

FABULA XVIII.

Mulier parturiens.

NEMO libenter recolit, qui læſit, locum.
Inſtante partu, mulier, actis menſibus,
Humi jacebat, flebiles gemitus ciens.
Vir eſt hortatus, corpus lecto reciperet,
Onus naturæ melius quo deponeret.
Minime, inquit, illo poſſe confido loco
Malum finiri, quo conceptum eſt initio.

FABULA XIX.

Canis parturiens.

HABENT inſidias hominis blanditiæ mali:
Quas ut vitemus, verſus ſubjecti monent.
Canis parturiens cùm rogaſſet alteram,
Ut fetum in ejus tugurio deponeret,
Facile impetravit: dein repoſcenti locum
Preces admovit, tempus exorans breve,
Dum firmiores catulos poſſet ducere.
Hoc quoque conſumto, flagitare validius
Cubile cœpit. Si mihi & turbæ meæ
Par, inquit, eſſe potueris, cedam loco.

FABULA XX.

Canes famelici.

STULTUM conſilium non modo effectu caret,
Sed ad perniciem quoque mortales devocat.
Corium depreſſum in fluvio viderunt Canes:
Id ut comeſſe extractum poſſent facilius,
Aquam cœpere ebibere: ſed rupti prius
Periere, quam, quod petierant, contingerent.

FABULA XXI.

Leo ſenex, Aper, Taurus & Aſinus.

Quicunque amiſit dignitatem priſtinam,
Ignavis etiam jocus eſt in caſu gravi.
Defectus annis & deſertus viribus
Leo cum jaceret, ſpiritum extremum trahens,
Aper fulmineis ad eum venit dentibus,
Et vindicavit ictu veterem injuriam:
Infeſtis Taurus ~~mox~~ confodit cornibus
Hoſtile corpus. Aſinus ut vidit ferum
Impune lædi, calcibus frontem excutit.
At ille exſpirans: Fortes indigne tuli
Mihi inſultare: te, naturæ dedecus,
Quod ferre certe cogor, bis videor mori.

FABULA XXII.

Muſtela & Homo.

Muſtela ab homine prenſa, cum inſtantem necem
Effugere vellet, Parce quæſo, inquit, mihi,
Quæ tibi moleſtis muribus purgo domum.
Reſpondit ille: Faceres ſi cauſa mea,
Gratum eſſet, & dediſſem veniam ſupplici:
Nunc quia laboras, ut fruaris reliquiis,
Quas ſunt roſuri, ſimul & ipſos devores,

Noli imputare vanum beneficium mihi.
Atque ita locutus improbam leto dedit.
Hoc in ſe dictum debent illi agnoſcere,
Quorum privata ſervit utilitas ſibi,
Et meritum inane jactat imprudentibus.

FABULA XXIII.

Canis fidelis.

REPENTE liberalis, ſtultis gratus eſt,
Verum peritis irritos tendit dolos.
Nocturnus cum fur panem miſiſſet Cani,
Objecto tentans an cibo poſſit capi:
Heus, inquit, linguam vis meam præcludere,
Ne latrem pro re domini: multum falleris.
Namque iſta ſubita me jubet benignitas
Vigilare, facias ne mea culpa lucrum.

FABULA XXIV.

Rana rupta & Bos.

INOPS potentem dum vult imitari, perit.
In prato quondam Rana conſpexit Bovem,
Et, tacta invidia tantæ magnitudinis,
Rugoſam inflavit pellem: tum natos ſuos
Interrogavit, an Bove eſſet latior.
Illi negarunt. Rurſus intendit cutem

Majore niſu; & ſimili quæſivit modo,
Quis major eſſet. Illi dixerunt Bovem.
Noviſſime indignata, dum vult validius
Inflare ſeſe, rupto jacuit corpore.

FABULA XXV.

Canis & Corcodilus.

Consilia qui dant prava cautis hominibus,
Et perdunt operam, & deridentur turpiter.
Canes currentes bibere in Nilo flumine,
A Corcodilis ne rapiantur, traditum eſt.
Igitur cum currens bibere cœpiſſet Canis,
Sic Corcodilus: Quam libet lambe otio,
Noli vereri. At ille: Facerem mehercule,
Niſi eſſe ſcirem carnis te cupidum meæ.

FABULA XXVI.

Vulpis & Ciconia.

Nulli nocendum; ſi quis vero læſerit,
Multandum ſimili jure fabella admonet.
Ad cœnam Vulpis dicitur Ciconiam
Prior invitaſſe, & illi liquidam in patena
Poſuiſſe ſorbitionem, quam nullo modo
Guſtare eſuriens potuerit Ciconia.

Quæ Vulpem cum revocaſſet, intrito cibo
Plenam lagonam poſuit: huic roſtrum inſerens
Satiatur ipſa, & torquet convivam fame.
Quæ cum lagonæ collum fruſtra lamberet,
Peregrinam ſic locutam Volucrem accepimus:
Sua quiſque exempla debet æquo animo pati.

FABULA XXVII.

Canis & Theſaurus & Vulturius.

[HÆC res avaris eſſe conveniens poteſt,
Et qui humiles nati, dici locupletes ſtudent.]
Humana effodiens oſſa, theſaurum Canis
Invenit; at violarat quia Manes Deos,
Injecta eſt illi divitiarum cupiditas,
Pœnas ut ſanctæ relligioni penderet.
Itaque aurum dum cuſtodit, oblitus cibi
Fame eſt conſumtus; quem ſtans Vulturius ſuper
Fertur locutus: O Canis, merito jaces,
Qui concupiſti ſubito regales opes,
Trivio conceptus, & educatus ſtercore.

FABULA XXVIII.

Vulpis & Aquila.

QUAMVIS ſublimes debent humiles metuere,
Vindicta docili quia patet ſolertiæ.
Vulpinos catulos Aquila quondam ſuſtulit,
Nidoque impoſuit, pulli eſcam ut carperent.
Hanc perſecuta mater orare incipit,
Ne tantum miſeræ luctum importaret ſibi.
Contemſit illa, tuta quippe ipſo loco.
Ab ara Vulpis rapuit ardentem facem,
Totamque flammis arborem circumdedit,
Hoſti dolorem damno miſcens ſanguinis.
Aquila ut periclo mortis eriperet ſuos,
Incolumes natos ſupplex Vulpi reddidit.

FABULA XXIX.

Aſinus irridens Aprum.

PLERUMQUE ſtulti riſum dum captant levem,
Gravi deſtringunt alios contumelia,
Et ſibi nocivum cõncitant periculum.
Aſellus apro cum fuiſſet obvius,
Salve, inquit, Frater. Ille indignans repudiat
Officium, & quærit, cur ſic mentiri velit?
Aſinus demiſſo pene: Similem ſi negas
Tibi me eſſe, certe ſimile eſt hoc roſtro tuo.

Aper cum vellet facere generoſum impetum,
Repreſſit iram : &, Facilis vindicta eſt mihi ;
Sed inquinari nolo ignavo ſanguine.

FABULA XXX.

Ranæ metuentes Taurorum prœlia.

Humiles laborant, ubi Potentes diſſident.
Rana, in palude pugnam Taurorum intuens,
Heu, quanta nobis inſtat pernicies! ait.
Interrogata ab alia, cur hoc diceret,
De principatu cum decertarent gregis,
Longeque ab illis degerent vitam boves:
Eſt ſtatio ſepar, ait, ac diverſum genus;
Sed pulſus regno nemoris qui profugerit,
Paludis in ſecreta veniet latibula,
Et proculcatas obteret duro pede:
Caput ita ad noſtrum furor illorum pertinet.

FABULA XXXI.

Miluus & Columba.

Qui ſe committit homini tutandum improbo,
Auxilia dum requirit, exitium invenit.
Columbæ ſæpe cum fugiſſent Miluum,
Et celeritate pennæ vitaſſent necem,
Conſilium raptor vertit ad fallaciam,

Et genus inerme tali decepit dolo:
Quare ſollicitum potius ævum ducitis,
Quam regem me creatis iſto fœdere,
Qui vos ab omni tutas præſtem injuria?
Illæ credentes, tradunt ſeſe Miluo:
Qui regnum adeptus, cœpit veſci ſingulas,
Et exercere imperium ſævis unguibus:
De reliquis tunc una, Merito plectimur.

PHÆDRI

AUGUSTI LIBERTI

FABULARUM

ÆSOPIARUM

LIBER SECUNDUS.

AUCTOR.

EXEMPLIS continetur Æsopi genus,
Nec aliud quidquam per fabellas quæritur,
Quam corrigatur error ut mortalium,
Acuatque sese diligens industria.
Quicunque fuerit ergò narrandi locus,
Dum capiat aurem, & servet propositum suum,
Re commendatur, non auctoris nomine.
Equidem omni cura morem servabo senis:
Sed si libuerit aliquid interponere,
Dictorum sensus ut delectet varietas,
Bonas in partes, Lector, accipias velim.
Ita, si rependet illi brevitas gratiam:
Cujus verbosa ne sit commendatio,

Attende, cur negare cupidis debeas;
Modestis etiam offerre, quod non petierint.

FABULA I.

Juvencus, Leo & Prædator.

Super Juvencum stabat dejectum Leo.
Prædator intervenit, partem postulans.
Darem, inquit, nisi soleres per te sumere:
Et improbum rejecit. Forte innoxius
Viator est deductus in eundem locum,
Feroque viso rettulit retro pedem.
Cui placidus ille: Non est quod timeas, ait,
Et, quæ debetur pars tuæ modestiæ,
Audacter tolle. Tunc diviso tergore
Silvas petivit, homini ut accessum daret.
Exemplum egregium prorsus & laudabile:
Verum est aviditas dives, & pauper pudor.

FABULA II.

Anus diligens virum ætatis mediæ, item Puella.

A Feminis utcunque spoliari viros,
Ament, amentur, nempe exemplis discimus.
Ætatis mediæ quendam mulier non rudis
Tenebat, annos celans elegantia:
Animosque ejusdem pulchra juvenis ceperat.

Ambæ, videri dum volunt illi pares,
Capillos homini legere cœpere invicem.
Cum se putaret fingi cura mulierum,
Calvus repente factus est: nam funditus
Canos puella, nigros anus evellerat.

FABULA III.

Homo & Canis.

LACERATUS quidam morsu vehementis canis,
Tinctum cruore panem misit malefico,
Audierat esse quod remedium vulneris.
Tunc sic Æsopus: Noli coram pluribus
Hoc facere canibus, ne nos vivos devorent,
Cum scierint esse tale culpæ præmium.
SUCCESSUS improborum plures allicit.

FABULA IV.

Aquila, Felis, & Aper.

AQUILA in sublimi quercu nidum fecerat:
Feles cavernam nacta in media pepererat:
Sus nemoricultrix fetum ad imam posuerat.
Tum fortuitum Feles contubernium
Fraude & scelesta sic evertit malitia.
Ad nidum scandit Volucris: Pernicies, ait,
Tibi paratur, forsan & miseræ mihi:

Nam fodere terram quod vides quotidie
Aprum insidiosum, quercum vult evertere,
Ut nostram in plano facile progeniem opprimat.
Terrore offuso & perturbatis sensibus,
Derepit ad cubile setosæ suis;
Magno, inquit, in periclo sunt nati tui.
Nam simul exieris pastum cum tenero grege,
Aquila est parata rapere porcellos tibi.
Hunc quoque timore postquam complevit locum,
Dolosa tuto condidit sese cavo:
Inde evagata noctu suspenso pede,
Ubi esca se replevit & prolem suam,
Pavorem simulans prospicit toto die.
Ruinam metuens Aquila ramis desidet:
Aper rapinam vitans non prodit foras.
Quid multa? inedia sunt consumti cum suis,
Felique & catulis largam præbuerunt dapem.
QUANTUM homo bilinguis sæpe concinnet mali,
Documentum habere stulta credulitas potest.

FABULA V.

Cæsar ad Atriensem.

EST ardelionum quædam Romæ natio,
Trepide concursans, occupata in otio,
Gratis anhelans, multa agendo nihil agens,
Sibi molesta, & aliis odiosissima:
Hanc emendare, si tamen possum, volo

Vera fabella: pretium eſt operæ attendere.
Cæſar Tiberius cum, petens Neapolim,
In Miſenenſem villam veniſſet ſuam,
Quæ monte ſummo poſita Luculli manu,
Proſpectat Siculum & proſpicit Tuſcum mare;
Ex alticinctis unus atrienſibus,
Cui tunica ab humeris linteo Peluſio
Erat deſtricta, cirris dependentibus,
Perambulante læta Domino viridia,
Alveolo cœpit ligneo conſpergere
Humum æſtuantem, come officium jactitans:
Sed deridetur. Inde notis flexibus
Præcurrit alium in xyſtum, ſedans pulverem.
Agnoſcit hominem Cæſar, remque intelligit
Ita, ut putavit is eſſe neſcio quid boni.
Heus, inquit Dominus: ille enimvero adſilit,
Donationis alacer certæ gaudio.
Tum ſic jocata eſt tanti majeſtas Ducis:
Non multum egiſti, & opera nequidquam perît;
Multo majoris alapæ mecum veneunt.

FABULA VI.

Aquila, Cornix, & Testudo.

CONTRA potentes nemo est munitus satis;
Si vero accessit consiliator maleficus,
Vis & nequitia quidquid oppugnant, ruit.
Aquila in sublime sustulit Testudinem:
Quæ cum abdidisset cornea corpus domo,
Nec ullo pacto lædi posset condita;
Venit per auras Cornix, & propter volans:
Opimam sane prædam rapuisti unguibus,
Sed, nisi monstraro, quid sit faciendum tibi,
Gravi nequidquam te lassabit pondere.
Promissa parte, suadet, ut scopulum super
Altis ab astris duram illidat corticem,
Qua comminuta facile vescatur cibo.
Inducta verbis Aquila, monitis paruit,
Simul & magistræ large divisit dapem.
Sic tuta quæ naturæ fuerat munere,
Impar duabus occidit tristi nece.

FABULA VII.

Muli & Latrones.

MULI gravati ſarcinis ibant duo:
Unus ferebat fiſcos cum pecunia;
Alter tumentes multo ſaccos hordeo.
Ille onere dives, celſa cervice eminens,
Clarumque collo jactans tintinnabulum;
Comes quieto ſequitur & placido gradu.
Subito latrones ex inſidiis advolant,
Interque cædem ferro mulum lancinant,
Diripiunt numos, negligunt vile hordeum.
Spoliatus igitur caſus cum fleret ſuos,
Equidem, inquit alter, me contemtum gaudeo.
Nam nihil amiſi, nec ſum læſus vulnere.
Hoc argumento tuta eſt hominum tenuitas:
Magnæ periclo ſunt opes obnoxiæ.

FABULA VIII.

Cervus & Boves.

CERVUS nemoroſis excitatus latibulis,
Ut venatorum fugeret inſtantem necem,
Cæco timore proximam villam petit,
Et opportuno ſe bubili condidit.
Hic Bos latenti: Quidnam voluiſti tibi,

Infelix, ultro qui ad necem cucurreris,
Hominumque tecto ſpiritum commiſeris?
At ille ſupplex, Vos modo, inquit, parcite;
Occaſione rurſus erumpam data.
Spatium diei noctis excipiunt vices.
Frondem bubulcus adfert, nec ideo videt.
Eunt ſubinde & redeunt omnes ruſtici,
Nemo animadvertit: tranſit etiam villicus,
Nec ille quidquam ſentit. Tum gaudens ferus
Bubus quietis agere cœpit gratias,
Hoſpitium adverſo quod præſtiterint tempore.
Reſpondit unus: Salvum te cupimus quidem;
Sed ille, qui oculos centum habet, ſi venerit,
Magno in periclo vita vertetur tua.
Hæc inter ipſe dominus a cœna redit;
Et quia corruptos viderat nuper boves,
Accedit ad præſepe: Cur frondis parum eſt?
Stramenta deſunt? Tollere hæc aranea
Quantum eſt laboris? Dum ſcrutatur ſingula,
Cervi quoque alta conſpicatur cornua.
Quem convocata jubet occidi familia,
Prædamque tollit. Hæc ſignificat fabula,
Dominum videre plurimum in rebus ſuis.

EPILOGUS.

Æsopi ingenio ſtatuam poſuere Attici,
Servumque collocarunt æterna in baſi,
Patere honoris ſcirent ut cunctis viam,
Nec generi tribui, ſed virtuti gloriam.
Quoniam occuparat alter, ne primus forem,
Ne ſolus eſſet, ſtudui; quod ſuperfuit.
Neque hæc invidia, verum eſt æmulatio.
Quod ſi labori faverit Latium meo,
Plures habebit, quos opponat Græciæ.
Si livor obtrectare curam voluerit,
Non tamen eripiet laudis conſcientiam.
Si noſtrum ſtudium ad aures pervenit tuas,
Et arte fictas animus ſentit fabulas,
Omnem querelam ſubmovet felicitas.
Sin autem ab illis doctus occiderit labor,
Siniſtra quos in lucem natura extulit,
Ne quidquam poſſint, niſi meliores carpere;
Fatale exitium corde durato feram,
Donec fortunam criminis pudeat ſui.

PHÆDRI

AUGUSTI LIBERTI

FABULARUM ÆSOPIARUM

LIBER TERTIUS.

PROLOGUS AD EUTYCHUM.

PHÆDRI libellos legere si desideras,
Vaces oportet, Eutyche, a negotiis,
Ut liber animus sentiat vim carminis.
Verum, inquis, tanti non est ingenium tuum,
Momentum ut horæ pereat officiis meis.
Non ergo causa est manibus id tangi tuis,
Quod occupatis auribus non convenit.
Fortasse dices: Aliquæ venient feriæ,
Quæ me soluto pectore ad studium vocent.
Legesne, quæso, potius viles nænias,
Impendas curam quam rei domesticæ,

Reddas amicis tempora, uxori vaces,
Animum relaxes, otium des corpori,
Ut adsuëtam fortius præstes vicem?
Mutandum tibi propositum est & vitæ genus,
Intrare si Musarum limen cogitas.
Ego, quem Pierio mater enixa est jugo,
In quo tonanti sancta Mnemosyne Jovi
Fecunda novies artium peperit chorum;
Quamvis in ipsa natus pæne sim schola,
Curamque habendi penitus corde eraserim;
Nec laudis invidia in hanc vitam incubuerim,
Fastidiose tamen in cœtum recipior.
Quid credis illi accidere, qui magnas opes
Exaggerare quærit omni vigilia,
Docto labori dulce præponens lucrum?
Sed jam, quodcunque fuerit (ut dixit Sinon,
Ad Regem cum Dardaniæ perductus foret)
Librum exarabo tertium Æsopi stilo,
Honori & meritis dedicans illum tuis.
Quem si leges, lætabor; sin autem minus;
Habebunt certe, quo se oblectent posteri.
NUNC, fabularum cur sit inventum genus,
Brevi docebo. Servitus obnoxia,
Quia, quæ volebat, non audebat dicere,
Affectus proprios in fabellas transtulit,
Calumniamque fictis elusit jocis.
Ego porro illius semitam feci viam,
Et cogitavi plura, quam reliquerat,
In calamitatem deligens quædam meam.
Quod si accusator alius Sejano foret,

Si teſtis alius, judex alius denique,
Dignum faterer eſſe me tantis malis,
Nec his dolorem delenirem remediis.
Suſpicione ſi quis errabit ſua,
Et rapiet ad ſe, quod erit commune omnium,
Stulte nudabit animi conſcientiam.
Huic excuſatum me velim nihilominus:
Neque enim notare ſingulos mens eſt mihi,
Verum ipſam vitam & mores hominum oſtendere.
Rem me profeſſum dicet fors aliquis gravem.
Si Phryx Æſopus potuit, ſi Anacharſis Scytha
Æternam famam condere ingenio ſuo:
Ego, literatæ qui ſum propior Græciæ,
Cur ſomno inerti deſeram patriæ decus?
Threïſſa cum gens numeret auctores ſuos,
Linoque Apollo ſit parens, Muſa Orpheo,
Qui ſaxa cantu movit, & domuit feras,
Hebrique tenuit impetus dulci mora.
Ergo hinc abeſto, livor, ne fruſtra gemas,
Quoniam ſolemnis mihi debetur gloria.
  Induxi te ad legendum: ſincerum mihi
Candore noto reddas judicium peto.

FABULA I.

Anus ad Amphoram.

ANUS jacere vidit epotam amphoram,
Adhuc, Falerna a fæce e teſta nobili
Odorem quæ jucundum late ſpargeret.
Hunc poſtquam totis avida traxit naribus:
O ſuavis anima, quale in te dicam bonum
Antehac fuiſſe, tales cum ſint reliquiæ?
Hoc quo pertineat, dicet, qui me noverit.

FABULA II.

Panthera & Paſtores.

SOLET a deſpectis par referri gratia.
Panthera imprudens olim in foveam decidit.
Videre agreſtes: alii fuſtes congerunt,
Alii onerant ſaxis: quidam contra miſeriti,
Perituræ quippe, quamvis nemo læderet,
Miſere panem, ut ſuſtineret ſpiritum.
Nox inſecuta eſt: abeunt ſecuri domum,
Quaſi inventuri mortuam poſtridie.
At illa, vires ut refecit languidas,
Veloci ſaltu fovea ſeſe liberat,
Et in cubile concito properat gradu.
Paucis diebus interpoſitis provolat,

Pecus trucidat, ipsos pastores necat,
Et, cuncta vastans, sævit irato impetu.
Tum sibi timentes, qui feræ pepercerant,
Damnum haud recusant, tantum pro vita rogant.
At illa: Memini, qui me saxo petierint,
Quis panem dederit: vos timere absistite:
Illis revertor hostis, qui me læserant.

FABULA III.

Æsopus & Rusticus.

Usu peritus hariolo velocior
Vulgo esse fertur; causa sed non dicitur:
Notescet quæ nunc primum fabella mea.
Habenti cuidam pecora pepererunt oves
Agnos humano capite. Monstro exterritus,
Ad consulendos currit mœrens hariolos.
Hic pertinere ad domini respondet caput,
Et avertendum victima periculum.
Ille autem affirmat, conjugem esse adulteram,
Et insitivos significari liberos:
Sed expiari posse majori hostia.
Quid multa? variis dissident sententiis,
Hominisque curam cura majore aggravant.
Æsopus ibi stans, naris emunctæ senex,
Natura nunquam verba cui potuit dare:
Si procurare vis ostentum, Rustice,
Uxores, inquit, da tuis pastoribus.

FABULA IV.

Simii Caput.

PENDERE ad lanium quidam vidit ſimium
Inter relictas merces atque obſonia:
Quæſivit, quidnam ſaperet? Tum Lanius jocans:
Quale, inquit, caput eſt, talis præſtatur ſapor.
Ridicule hoc dictum mage, quam vere, exiſtimo.
Quando & formoſos ſæpe inveni peſſimos,
Et turpi facie multos cognovi optimos.

FABULA V.

Æſopus & Petulans.

SUCCESSUS ad perniciem multos devocat.
Æſopo quidam petulans lapidem impegerat.
Tanto, inquit, melior. Aſſem deinde illi dedit,
Sic proſecutus: Plus non habeo mehercule,
Sed unde accipere poſſis, monſtrabo tibi.
Venit ecce dives & potens; huic ſimiliter
Impinge lapidem, & dignum accipies præmium.
Perſuaſus ille fecit, quod monitus fuit.
Sed ſpes fefellit impudentem audaciam:
Comprenſus namque pœnas perſolvit cruce.

FABULA VI.

Muſca & Mula.

MUSCA in temone ſedit, & mulam increpans,
Quam tarda es? inquit: non vis citius progredi?
Vide, dolone ne collum pungam tibi.
Reſpondit illa: Verbis non moveor tuis;
Sed iſtum timeo, ſella qui prima ſedens
Jugum flagello temperat lento meum,
Et ora frenis continet ſpumantibus.
Quapropter aufer frivolam inſolentiam:
Namque, ubi ſtritandum eſt, & ubi currendum, ſcio.
HAC derideri fabula merito poteſt,
Qui ſine virtute vanas exercet minas.

FABULA VII.

Canis & Lupus.

QUAM dulcis ſit libertas, breviter proloquar.
Cani perpaſto macie confectus Lupus
Occurrit forte: dein ſalutans, invicem
Ut reſtiterunt, Unde ſic, quæſo, nites?
Aut quo cibo feciſti tantum corporis?
Ego, qui ſum longe fortior, pereo fame.
Canis ſimpliciter: Eadem eſt conditio tibi,
Præſtare domino ſi par officium potes.

Quod? inquit ille. Custos ut sis liminis,
A furibus tuearis & noctu domum.
Ego vero sum paratus: nunc patior nives
Imbresque, in silvis asperam vitam trahens.
Quanto est facilius mihi sub tecto vivere,
Et otiosum largo satiari cibo?
Veni ergo mecum. Dum procedunt, aspicit
Lupus a catena collum detritum canis.
Unde hoc, Amice? Nihil est. Dic, quæso, tamen.
Quia videor acer, alligant me interdiu,
Luce ut quiescam, & vigilem, nox cum venerit:
Crepusculo solutus, qua visum est, vagor.
Affertur ultro panis: de mensa sua
Dat ossa dominus: frusta jactat familia,
Et, quod fastidit quisque, pulmentarium.
Sic sine labore venter impletur meus.
Age, si quo abire est animus, est licentia?
Non plane est, inquit. Fruere, quæ laudas, Canis:
Regnare nolo, liber ut non sim mihi.

FABULA VIII.

Frater & Soror.

PRÆCEPTO monitus, sæpe te considera.
Habebat quidam filiam turpissimam,
Idemque insignem pulchra facie filium.
Hi speculum, in cathedra matris ut positum fuit,
Pueriliter ludentes, forte inspexerant.

Hic se formosum jactat; illa irascitur,
Nec gloriantis sustinet fratris jocos,
Accipiens, (quid enim?) cuncta in contumeliam.
Ergo ad patrem decurrit, læsura invicem,
Magnaque invidia criminatur filium,
Vir natus quod rem feminarum tetigerit.
Amplexus ille utrumque, & carpens oscula,
Dulcemque in ambos caritatem partiens,
Quotidie, inquit, speculo vos uti volo:
Tu formam ne corrumpas nequitiæ malis;
Tu faciem ut istam moribus vincas bonis.

FABULA IX.

Socrates ad Amicos.

VULGARE amici nomen, sed rara est fides.
Cum parvas ædes sibi fundasset Socrates,
(Cujus non fugio mortem, si famam assequar,
Et cedo invidiæ, dum modo absolvar cinis)
E populo sic, nescio quis, ut fieri solet:
Quæso, tam angustam, talis vir, ponis domum?
Utinam, inquit, veris hanc amicis impleam.

FABULA X.

Poeta de Credere & non Credere.

PERICULOSUM est credere, & non credere.
Utriusque exemplum breviter exponam rei.
Hippolytus obiit, quia novercæ creditum est:
Cassandræ quia non creditum, ruit Ilium.
Ergo exploranda est veritas multum, prius
Quam stulte prava judices sententia.
Sed fabulosa ne vetustate eam elevem,
Narrabo tibi, memoria quod factum est mea.
Maritus quidam cum diligeret conjugem,
Togamque puram jam pararet filio,
Seductus in secretum a liberto suo,
Sperante heredem suffici se proximum.
Qui, cum de puero multa mentitus foret,
Et plura de flagitiis castæ mulieris,
Adjecit id, quod sentiebat maxime
Doliturum amanti, ventitare adulterum,
Stuproque turpi pollui famam domus.
Incensus ille falso uxoris crimine,
Simulavit iter ad villam, clamque in oppido
Subsedit: deinde noctu subito januam
Intravit, recta cubiculum uxoris petens,
In quo dormire mater natum jusserat,
Ætatem adultam servans diligentius.
Dum quærunt lumen, dum concursant familia,
Iræ furentis impetum non sustinens,

Ad lectum accedit, tentat in tenebris caput.
Ut sentit tonsum, gladio pectus transfigit,
Nihil respiciens, dum dolorem vindicet.
Lucerna allata, simul aspexit filium,
Sanctamque uxorem dormientem cubiculo,
Sopita primo quæ nil somno senserat,
Repræsentavit in se pœnam facinoris,
Et ferro incubuit, quod credulitas strinxerat.
Accusatores postularunt mulierem,
Romamque pertraxerunt ad Centumviros.
Maligna insontem deprimit suspicio,
Quod bona possideat: stant patroni, fortiter
Causam tuentes innocentis feminæ.
A Divo Augusto tunc petiere judices,
Ut adjuvaret jurisjurandi fidem,
Quod ipsos error implicuisset criminis.
Qui postquam tenebras dispulit calumniæ,
Certumque fontem veritatis repperit,
Luat, inquit, pœnas causa libertus mali.
Namque orbam nato simul & privatam viro
Miserandam potius, quam damnandam existimo.
Quod si delata perscrutatus crimina
Paterfamilias esset, si mendacium
Subtiliter limasset, a radicibus
Non evertisset scelere funesto domum.
Nil spernat auris, nec tamen credat statim:
Quandoquidem & illi peccant, quos minime putes;
Et qui non peccant, impugnantur fraudibus.
Hoc admonere simplices etiam potest,
Opinione alterius ne quid ponderent.

Ambitio namque diffidens mortalium
Aut gratiæ ſubſcribit, aut odio ſuo.
Erit ille notus, quem per te cognoveris.
Hæc exſecutus ſum proptérea pluribus;
Brevitate nimia quoniam quosdam offendimus.

FABULA XI.

Eunuchus ad improbum.

EUNUCHUS litigabat cum quodam improbo,
Qui, ſuper obſcœna dicta & petulans jurgium,
Damnum inſectatus eſt amiſſi corporis.
En, ait, hoc unum eſt, cur laborem validius,
Integritatis teſtes quia deſunt mihi.
Sed quid fortunæ, Stulte, delictum arguis?
Id demum eſt homini turpe, quod meruit pati.

FABULA XII.

Pullus ad Margaritam.

IN ſterculino pullus gallinaceus
Dum quærit eſcam, margaritam repperit.
Jaces indigno, quanta res, inquit, loco!
Te ſi quis pretii cupidus vidiſſet tui,
Olim rediſſes ad ſplendorem priſtinum.
Ego qui te inveni? potior cui multo eſt cibus?

Nec tibi prodeſſe, nec mihi quidquam potes.
Hoc illis narro, qui me non intelligunt.

FABULA XIII.

Apes & Fuci, Veſpa judice.

Apes in alta quercu fecerant favos.
Hos Fuci inertes eſſe dicebant ſuos.
Lis ad forum deducta eſt, veſpa judice.
Quæ genus utrumque noſſet cum pulcherrime,
Legem duabus hanc propoſuit partibus:
Non inconveniens corpus, & par eſt color,
In dubium plane res ut merito venerit.
Sed, ne religio peccet imprudens mea,
Alvos accipite, & ceris opus infundite,
Ut ex ſapore mellis, & forma favi,
De quîs nunc agitur, auctor horum appareat.
Fuci recuſant: Apibus conditio placet.
Tunc illa talem protulit ſententiam:
Apertum eſt, quis non poſſit, aut quis fecerit.
Quapropter Apibus fructum reſtituo ſuum.
Hanc præteriſſem fabulam ſilentio,
Si pactam Fuci non recuſaſſent fidem.

FABULA XIV.

Æſopus ludens.

PUERORUM in turba quidam ludentem Atticus
Æſopum nucibus cum vidiſſet, reſtitit,
Et quaſi delirum riſit. Quod ſenſit ſimul
Deriſor potius, quam deridendus ſenex;
Arcum retenſum poſuit in media via:
Heus, inquit, Sapiens, expedi, quid fecerim.
Concurrit populus. Ille ſe torquet diu,
Nec quæſtionis poſitæ cauſam intelligit:
Noviſſime ſuccumbit. Tum victor ſophus:
Cito rumpes arcum, ſemper ſi tenſum habueris:
At ſi laxaris, cum voles, erit utilis.
Sic ludus animo debet aliquando dari,
Ad cogitandum melior ut redeat tibi.

FABULA XV.

Canis ad Agnum.

INTER capellas agno balanti canis,
Stulte, inquit, erras, non eſt hîc mater tua:
Oveſque ſegregatas oſtendit procul.
Non illam quæro, quæ, cum libitum eſt, concipit,
Dein portat onus ignotum certis menſibus,
Noviſſime prolapſam effundit ſarcinam;

Verum illam, quæ me nutrit admoto ubere,
Fraudatque natos lacte, ne deſit mihi.
Tamen illa eſt potior, quæ te peperit. Non ita eſt.
Unde illa ſcivit, niger, an albus naſcerer?
Age porro, ſciſſet: cum crearer maſculus,
Beneficium magnum ſane natali dedit,
Ut exſpectarem lanium in horas ſingulas.
Cujus poteſtas nulla in gignendo fuit,
Cur hac ſit potior, quæ jacentis miſerita eſt,
Dulcemque ſponte præſtat benevolentiam?
Facit parentes bonitas, non neceſſitas.
His demonſtrare voluit auctor verſibus,
Obſiſtere homines legibus, meritis capi.

FABULA XVI.

Cicada & Noctua.

Humanitati qui ſe non accommodat,
Plerumque pœnas oppetit ſuperbiæ.
Cicada acerbum noctuæ convicium
Faciebat, ſolitæ victum in tenebris quærere,
Cavoque ramo capere ſomnum interdiu.
Rogata eſt, ut taceret. Multo validius
Clamare cœpit. Rurſus admota prece,
Accenſa magis eſt. Noctua, ut vidit ſibi
Nullum eſſe auxilium, & verba contemni ſua,
Hac eſt aggreſſa garrulam fallacia:
Dormire quia me non ſinunt cantus tui,

Sonare citharâ quos putes Apollinis,
Potare eſt animus nectar, quod Pallas mihi
Nuper donavit: ſi non faſtidis, veni;
Una bibamus. Illa, quæ ardebat ſiti,
Simul cognovit vocem laudari ſuam,
Cupide advolavit. Noctua, egreſſa e cavo,
Trepidantem conſectata eſt, & leto dedit.
Sic, viva quod negarat, tribuit mortua.

FABULA XVII.

Arbores in Deorum tutela.

OLIM, quas vellent eſſe in tutela ſua,
Divi legerunt arbores. Quercus Jovi,
Et myrtus Veneri placuit, Phœbo laurea,
Pinus Cybebæ, populus celſa Herculi.
Minerva admirans, quare ſteriles ſumerent?
Interrogavit. Cauſam dixit Jupiter:
Honorem fructu ne videamur vendere.
At, me Hercules, narrabit, quod quis voluerit,
Oliva nobis propter fructum eſt gratior.
Tunc ſic Deorum genitor atque hominum Sator:
O Nata, merito ſapiens dicere omnibus!
Niſi utile eſt, quod facimus, ſtulta eſt gloria.
NIHIL agere, quod non proſit, fabella admonet.

FABULA XVIII.

Pavo ad Junonem.

Pavo ad Junonem venit, indigne ferens,
Cantus luſcinii quod ſibi non tribuerit:
Illum eſſe cunctis auribus admirabilem;
Se derideri, ſimul ac vocem miſerit.
Tunc conſolandi gratia dixit Dea:
Sed forma vincis, vincis magnitudine;
Nitor ſmaragdi collo præfulget tuo,
Pictiſque plumis gemmeam caudam explicas.
Quo mî, inquit, mutam ſpeciem, ſi vincor ſono?
Fatorum arbitrio partes ſunt vobis datæ:
Tibi forma, vires aquilæ, luſcinio melos,
Augurium corvo, læva cornici omina,
Omnes quæ propriis ſunt contentæ dotibus.
Noli affectare, quod tibi non eſt datum,
Deluſa ne ſpes ad querelam recidat.

FABULA XIX.

Æſopus ad Garrulum.

Æsopus domino ſolus cum eſſet familia,
Parare cœnam juſſus eſt maturius.
Ignem ergo quærens, aliquot luſtravit domos;
Tandemque invenit, ubi lucernam accenderet.
Tum circueunti fuerat quod iter longius,

Effecit brevius : namque recta per forum
Cœpit redire. Et quidam e turba garrulus :
Æſope, medio ſole, quid cum lumine ?
Hominem, inquit, quæro, & abiit feſtinans domum.
Hoc ſi moleſtus ille ad animum rettulit,
Senſit profecto, ſe hominem non viſum ſeni,
Intempeſtive qui occupato alluſerit.

EPILOGUS.

SUPERSUNT mihi, quæ ſcribam, ſed parco ſciens :
Primum, eſſe ne tibi videar moleſtior,
Diſtringit quem multarum rerum varietas ;
Dein, ſi quis eadem forte conari velit,
Habere ut poſſit aliquid operis reſidui.
Quamvis materiæ tanta abundet copia,
Labori faber ut deſit, non fabro labor.
Brevitati noſtræ præmium ut reddas, peto,
Quod es pollicitus : exhibe vocis fidem.
Nam vita morti propior eſt quotidie :
Et hoc minus perveniet ad me muneris,
Quo plus conſumet temporis dilatio.
Si cito rem perages, uſus fiet longior :
Fruar diutius, ſi celerius cepero.
Languentis ævi dum ſunt aliquæ reliquiæ,
Auxilio locus eſt : olim ſenio debilem
Fruſtra adjuvare bonitas nitetur tua ;
Cum jam deſierit eſſe beneficium utile,
Et mors vicina flagitabit debitum.

Stultum admovere tibi preces existimo,
Proclivis ultro cum sit misericordia.
Sæpe impetravit veniam confessus reus:
Quanto innocenti justius debet dari?
Tuæ sunt partes, fuerant aliorum prius:
Dein simili gyro venient aliorum vices.
Decerne quod relligio, quod patitur fides;
Et gratulari me fac judicio tuo.
Excedit animus, quem proposuit, terminum;
Sed difficulter continetur spiritus,
Integritatis qui sinceræ conscius,
A noxiorum premitur insolentiis.
Qui sint, requires. Apparebunt tempore.
Ego, quondam legi quam puer sententiam,
PALAM mutire plebeio piaculum est,
Dum sanitas constabit, pulchre meminero.

PHÆDRI

AUGUSTI LIBERTI

FABULARUM

ÆSOPIARUM

LIBER QUARTUS.

PROLOGUS.

Poeta ad Particulonem.

Cum destinassem operis habere terminum
In hoc, ut aliis esset materiæ satis,
Consilium tacito corde damnavi meum.
Nam si quis talis etiam est studii diligens,
Quo pacto divinabit, quidnam omiserim,
Ut illud ipsum cupiat famæ tradere:
Sua cuique cum sit animi cogitatio,
Colorque proprius? Ergo non levitas mihi,
Sed certa ratio causam scribendi dedit.

Quare, Particulo, quoniam caperis fabulis,
Quas Æsopeas, non Æsopi, nomino,
Paucas ostendit ille, ego plures dissero,
Usus vetusto genere, sed rebus novis;
Quartum libellum tu dumtaxat perleges.
Hunc obtrectare si volet malignitas,
Imitari dum non possit, obtrectet licet.
Mihi parta laus est, quod tu, quod similes tui,
Vestras in chartas verba transfertis mea,
Dignumque longa judicatis memoria:
Illiteratum plausum nec desidero.

FABULA I.

Asinus & Galli.

FABULA II adjecta.

De Mustela & Muribus.

Qui natus est infelix, non vitam modo
Tristem decurrit, verum post obitum quoque
Persequitur illum dura fati miseria.
Galli Cybebes circum quæstus ducere
Asinum solebant, bajulantem sarcinas.
Is cum labore & plagis esset mortuus,
Detracta pelle, sibi fecerunt tympana.
Rogati mox a quodam, delicio suo
Quidnam fecissent, hoc locuti sunt modo:

Putabat ſe poſt mortem ſecurum fore,
Ecce aliæ plagæ congeruntur mortuo.

Joculare tibi videtur: & ſane leve,
Dum nihil habemus majus, calamo ludimus.
Sed diligenter intuere has nænias;
Quantam ſub illis utilitatem reperies?
Non ſemper ea ſunt, quæ videntur: decipit
Frons prima multos; rara mens intelligit,
Quod interiore condidit cura angulo.
Hoc ne locutus ſine mercede exiſtimer,
Fabellam adjiciam DE MUSTELA ET MURIBUS.

Muſtela, cum, annis & ſenecta debilis,
Mures veloces non valens aſſequi,
Involvit ſe farina, & obſcuro loco
Abjecit negligenter. Mus, eſcam putans,
Aſſiluit, & compreſſus occubuit neci:
Alter ſimiliter, deinde perit & tertius.
Aliquot ſecutis, venit & retorridus,
Qui ſæpe laqueos & muſcipula effugerat:
Proculque inſidias cernens hoſtis callidi,
Sic valeas, inquit, ut farina es, quæ jaces.

FABULA III.

Vulpis & Uva.

Fame coacta vulpis alta in vinea
Uvam appetebat, summis saliens viribus:
Quam tangere ut non potuit, discedens ait:
Nondum matura est, nolo acerbam sumere.
Qui, facere quæ non possunt, verbis elevant,
Adscribere hoc debebunt exemplum sibi.

FABULA IV.

Equus & Aper.

Equus sedare solitus quo fuerat sitim,
Dum sese aper volutat, turbavit vadum.
Hinc orta lis est. Sonipes, iratus fero,
Auxilium petiit hominis; quem dorso levans,
Rediit ad hostem. Jactis hunc telis eques
Postquam interfecit, sic locutus traditur:
Lætor, tulisse auxilium me precibus tuis;
Nam prædam cepi, & didici, quam sis utilis.
Atque ita coegit frenos invitum pati.
Tum mœstus ille: Parvæ vindictam rei
Dum quæro demens, servitutem repperi.
Hæc iracundos admonebit fabula,
Impune potius lædi, quam dedi alteri.

FABULA V.

Poeta.

PLUS eſſe in uno ſæpe, quam in turba, boni,
Narratione poſteris tradam brevi.
  Quidam decedens tres reliquit filias;
Unam formoſam, & oculis venantem viros;
At alteram lanificam, frugi, & ruſticam;
Devotam vino tertiam, & turpiſſimam.
Harum autem matrem fecit heredem Senex,
Sub conditione, totam ut fortunam tribus
Æqualiter diſtribuat, ſed tali modo,
Ne data poſſideant aut fruantur; tum, ſimul
Habere res deſierint, quas acceperint,
Centena matri conferant ſeſtertia.
Athenas rumor implet. Mater ſedula
Juris peritos conſulit: nemo expedit,
Quo pacto non poſſideant, quod fuerat datum,
Fructumve capiant: deinde, quæ tulerint nihil,
Quanam ratione conferant pecuniam.
Poſtquam conſumta eſt temporis longi mora,
Nec teſtamenti potuit ſenſus colligi,
Fidem advocavit, jure neglecto, parens.
Seponit mœchæ veſtem, mundum muliebrem,
Lavationem argenteam, eunuchos, glabros:
Lanificæ agellos, pecora, villam, operarios,
Boves, jumenta, & inſtrumentum ruſticum:

Potrici plenam antiquis apothecam cadis,
Domum politam, & delicatos hortulos.
Sic destinata dare cum vellet singulis,
Et approbaret populus, qui illas noverat,
Æsopus media subito in turba constitit:
O si maneret condito sensus patri,
Quam graviter ferret, quod voluntatem suam
Interpretari non potuissent Attici!
Rogatus deinde, solvit errorem omnium.
Domum & ornamenta, cum venustis hortulis,
Et vina vetera date lanificæ rusticæ:
Vestem, uniones, pedissequos, & cetera
Illi assignate, vitam quæ luxu trahit:
Agros, vites, & pecora cum pastoribus
Donate mœchæ. Nulla poterit perpeti,
Ut moribus quid teneat alienum suis.
Deformis cultum vendet, ut vinum petat:
Agros abjiciet mœcha, ut ornatum paret:
At illa gaudens pecore, & lanæ dedita,
Quacunque summa tradet luxuriæ domum.
Sic nulla possidebit, quod fuerit datum,
Et dictam matri conferent pecuniam,
Ex pretio rerum, quas vendiderint singulæ.
Ita, quod multorum fugit imprudentiam,
Unius hominis repperit solertia.

FABULA VI.

Pugna Murium & Mustelarum.

Cum victi mures mustelarum exercitu
(Historia quorum & in tabernis pingitur)
Fugerent, & artos circum trepidarent cavos;
Ægre recepti, tamen evaserunt necem.
Duces eorum, qui capitibus cornua
Suis ligarant, ut conspicuum in proelio
Haberent signum, quod sequerentur, milites,
Hæsere in portis, suntque capti ab hostibus;
Quos immolatos victor avidis dentibus
Capacis alvi mersit tartareo specu.
Quemcunque populum tristis eventus premit,
Periclitatur magnitudo principum,
Minuta plebes facili præsidio latet.

FABULA VII.

Poeta.

Tu, qui, nasute, scripta destringis mea,
Et hoc jocorum legere fastidis genus,
Parva libellum sustine patientia,
Severitatem frontis dum placo tuæ,
Et in cothurnis prodit Æsopus novis.

Utinam nec unquam Pelii nemoris jugo
Pinus bipenni concidisset Thessala!
Nec ad professæ mortis audacem viam
Fabricasset Argus opere Palladio ratem!
Inhospitalis prima quæ Ponti sinus
Patefecit, in perniciem Grajûm & Barbarûm.
Namque & superbi luget Æetæ domus,
Et regna Peliæ scelere Medeæ jacent:
Quæ, sævum ingenium variis involvens modis,
Illic per artus fratris explicuit fugam;
Hic cæde patris Peliadum infecit manus.
Quid tibi videtur? Hoc quoque insulsum est, ais,
Falsoque dictum; longe quia vetustior
Ægea Minos classe perdomuit freta,
Justoque vindicavit exemplo impetum.
Quid ergo possum facere tibi, lector Cato,
Si nec fabellæ te juvant, nec fabulæ?
Noli molestus esse omnino literis,
Majorem exhibeant ne tibi molestiam.
Hoc illis dictum est, qui stultitia nauseant,
Et, ut putentur sapere, cœlum vituperant.

FABULA VIII.

Vipera & Lima.

MORDACIOREM qui improbo dente appetit,
Hoc argumento se describi sentiat.
In officinam fabri venit Vipera:

Hæc cum tentaret, si qua res esset cibi,
Limam momordit. Illa contra contumax,
Quid me, inquit, stulta, dente captas lædere,
Omne adsuëvi ferrum quæ corrodere?

FABULA IX.

Vulpes & Hircus.

Homo, in periclum simul ac venit, callidus
Reperire effugium alterius quærit malo.
Cum decidisset Vulpis in puteum inscia,
Et altiore clauderetur margine;
Devenit Hircus sitiens in eundem locum,
Simul rogavit, esset an dulcis liquor,
Et copiosus? Illa fraudem moliens:
Descende, amice, tanta bonitas est aquæ,
Voluptas ut satiari non possit mea.
Immisit se Barbatus. Tum Vulpecula
Evasit puteo, nixa celsis cornibus,
Hircumque clauso liquit hærentem vado.

FABULA X.

De vitiis Hominum.

PERAS impoſuit Jupiter nobis duas:
Propriis repletam vitiis poſt tergum dedit,
Alienis ante pectus ſuſpendit gravem.
HAC re videre noſtra mala non poſſumus;
Alii ſimul delinquunt, cenſores ſumus.

FABULA XI.

Fur aram compilans.

LUCERNAM fur accendit ex ara Jovis,
Ipſumque compilavit ad lumen ſuum.
Onuſtus ſacrilegio cum diſcederet,
Repente vocem ſancta miſit Religio:
Malorum quamvis iſta fuerint munera,
Mihique inviſa, ut non offendar ſurripi;
Tamen, ſceleſte, ſpiritu culpam lues,
Olim cum adſcriptus venerit pœnæ dies.
Sed ne ignis noſter facinori præluceat,
Per quem verendos excolit pietas Deos,
Veto eſſe tale luminis commercium.
Ita hodie nec lucernam de flamma Deûm,
Nec de lucerna fas eſt accendi ſacrum.
QUOT res contineat hoc argumentum utiles,

Non explicabit alius, quam qui repperit.
Significat primo, ſæpe, quos ipſe alueris,
Tibi inveniri maxime contrarios:
Secundo oſtendit, ſcelera non ira Deûm,
Fatorum dicto ſed puniri tempore:
Noviſſime interdicit, ne cum malefico
Uſum bonus conſociet ullius rei.

FABULA XII.

Malas eſſe divitias.

Opes inviſæ merito ſunt forti viro,
Quia dives arca veram laudem intercipit.
Cœlo receptus propter virtutem Hercules,
Cum gratulantes perſalutaſſet Deos;
Veniente Pluto, qui Fortunæ eſt filius,
Avertit oculos. Cauſam quæſivit pater.
Odi, inquit, illum, quia malis amicus eſt,
Simulque objecto cuncta corrumpit lucro.

FABULA XIII.

Leo regnans.

Utilius homini nihil eſt, quam recte loqui;
Probanda cunctis eſt quidem ſententia,
Sed ad perniciem ſolet agi ſinceritas.
Cum ſe ferarum Regem feciſſet Leo,

Et æquitatis vellet famam conſequi,
A priſtina deflexit conſuetudine,
Atque inter illas tenui contentus cibo,
Sancta incorrupta jura reddebat fide.

* * *

[*Reliqua ex fabula apud Romulium III, 20 ſupplenda*]

FABULA XIV.

Prometheus.

* * *

Poſtquam lavare cœpit pœnitentia
Affictione veretri linguam mulieris,
Affinitatem traxit inde obſcœnitas.
   ROGAVIT alter, tribadas & molles mares
Quæ ratio procreaſſet? Expoſuit ſenex.
Idem Prometheus, auctor vulgi fictilis,
Qui ſimul offendit ad fortunam, frangitur,
Naturæ partes, veſte quas celat pudor,
Cum ſeparatim toto finxiſſet die,
Aptare mox ut poſſet corporibus ſuis,
Ad cœnam eſt invitatus ſubito a Libero.
Ubi irrigatus multo venas nectare,
Sero domum eſt reverſus titubanti pede.
Tum ſemiſomno corde, & errore ebrio,
Applicuit virginale generi maſculo,

Et masculina membra applicuit feminis.
Ita nunc libido pravo fruitur gaudio.

FABULA XV.

Capellæ & Hirci.

BARBAM capellæ cum impetrassent ab Jove,
Hirci mœrentes indignari cœperunt,
Quod dignitatem feminæ æquassent suam.
Sinite, inquit, illas gloria vana frui,
Et usurpare vestri ornatum muneris,
Pares dum non sint vestræ fortitudini.
Hoc argumentum monet, ut sustineas tibi
Habitu esse similes, qui sunt virtute impares.

FABULA XVI.

Gubernator & Nautæ.

CUM de fortunis quidam quereretur suis;
Æsopus finxit consolandi gratia.
Vexata sævis navis tempestatibus,
Inter vectorum lacrimas & mortis metum,
Faciem ad serenam subito ut mutatur dies,
Ferri secundis tuta cœpit flatibus,
Nimiaque nautas hilaritate extollere.
Factus periclo tum Gubernator sophus:

Parce gandere oportet, & ſenſim queri,
Totam quia vitam miſcet dolor & gaudium.

FABULA XVII.

Canum Legati ad Jovem.

Canes legatos olim miſere ad Jovem,
Melioris vitæ tempus oratum ſuæ,
Ut ſeſe eriperet hominum contumeliis,
Furfuribus ſibi conſperſum quod panem darent,
Fimoque turpi maximam explerent famem.
Profecti ſunt legati non celeri pede:
Dum naribus ſcrutantur eſcam in ſtercore,
Citati non reſpondent. Vix tandem invenit
Eos Mercurius, & turbatos attrahit.
Tum vero vultum magni ut viderunt Jovis,
Totam timentes concacarunt regiam.
Propulſi vero fuſtibus, vadunt foras:
Vetat dimitti magnus illos Jupiter.
Mirati, ſibi legatos non revertier,
Turpe æſtimantes aliquid commiſſum a ſuis,
Poſt aliquod tempus alios adſciri jubent.
Rumor legatos ſuperiores prodidit.
Timentes rurſus aliquid ne ſimile accidat,
Odore canibus anum, ſed multo, replent,
Mandant, Deum, ut mittuntur, oratum ſtatim
Adeant. Rogantes aditum, continuo impetrant.
Conſedit genitor tum Deorum maximus,

Quaſſatque fulmen: tremere cœpere omnia.
Canes confuſi, ſubitus quod fuerat fragor,
Repente odorem mixtum cum merdis cacant.
Reclamant omnes, vindicandam injuriam.
Sic eſt locutus ante pœnam Jupiter:
Non Regis eſt, legatos non dimittere,
Nec eſt difficile, pœnas culpæ imponere.
Sed hoc feretis pro judicio præmium:
Non veto dimitti, verum cruciari fame,
Ne ventrem continere non poſſint ſuum:
Illi autem, qui miſerunt vos tam futiles,
Nunquam carebunt hominis contumelia.
Ita nunc legatos exſpectant & poſteri;
Novum venire qui videt, culum olfacit.

FABULA XVIII.

Homo & Colubra.

Qui fert malis auxilium, poſt tempus dolet.
Gelu rigentem quidam colubram ſuſtulit,
Sinuque fovit, contra ſe ipſe miſericors.
Namque ut refecta eſt, necuit hominem protinus.
Hanc alia cum rogaret cauſam facinoris,
Reſpondit: Ne quis diſcat prodeſſe improbis.

FABULA XIX.

Vulpis & Draco.

Vulpis, cubile fodiens, dum terram eruit,
Agitque plures altius cuniculos,
Pervenit ad Draconis ſpeluncam ultimam,
Cuſtodiebat qui theſauros abditos.
Hunc ſimul aſpexit: Oro, ut imprudentiæ
Des primum veniam; deinde, ſi pulchre vides,
Quam non conveniens aurum ſit vitæ meæ,
Reſpondeas clementer: Quem fructum capis
Hoc ex labore, quodve tantum eſt præmium,
Ut careas ſomno, & ævum in tenebris exigas?
Nullum, inquit ille: verum hoc a ſummo mihi
Jove attributum eſt. Ergo nec ſumis tibi,
Nec ulli donas quidquam? Sic fatis placet.
Nolo iraſcaris, libere ſi dixero:
Dîs eſt iratis natus, qui eſt ſimilis tibi.
  Abiturus illuc, quo priores abierunt,
Quid mente cæca miſerum torques ſpiritum?
Tibi dico, Avare, gaudium heredis tui,
Qui ture ſuperos, ipſum te fraudas cibo;
Qui triſtis audis muſicum citharæ ſonum;
Quem tibiarum macerat jocunditas;
Opſoniorum pretia cui gemitum exprimunt;
Qui, dum quadrantes aggeras patrimonio,
Cœlum fatigas ſordido perjurio;

Qui circumcidis omnem impenſam funeris,
Libitina ne quod de tuo faciat lucrum.

FABULA XX.

Phædrus.

Quid judicare cogitet livor modo,
Licet diſſimulet, pulchre tamen intelligo.
Quidquid putabit eſſe dignum memoriæ,
Æſopi dicet: ſi quid minus arriſerit,
A me contendet fictum quovis pignore.
Quem volo refelli jam nunc reſponſo meo:
Sive hoc ineptum, ſive laudandum eſt opus,
Invenit ille, noſtra perfecit manus.
Sed exſequamur cœptum propoſiti ordinem.

FABULA XXI.

Naufragium Simonidis.

Homo doctus in ſe ſemper divitias habet.
Simonides, qui ſcripſit egregium melos,
Quo paupertatem ſuſtineret facilius,
Circuire cœpit urbes Aſiæ nobiles,
Mercede accepta laudem victorum canens.
Hoc genere quæſtus poſtquam locuples factus eſt,
Venire in patriam voluit curſu pelagio.
(Erat autem, ut ajunt, natus in Cea inſula.)

Aſcendit navem, quam tempeſtas horrida
Simul & vetuſtas medio diſſolvit mari.
Hi zonas, illi res pretioſas colligunt,
Subſidium vitæ. Quidam curioſior,
Simonide, tu ex opibus nil ſumis tuis?
Mecum, inquit, mea ſunt cuncta. Tunc pauci enatant;
Quia plures onere degravati perierant.
Prædones adſunt, rapiunt, quod quiſque extulit,
Nudos relinquunt. Forte Clazomenæ prope
Antiqua fuit urbs, quam petierunt naufragi.
Hic literarum quidam ſtudio deditus,
Simonidis qui ſæpe verſus legerat,
Eratque abſentis admirator maximus,
Sermone ab ipſo cognitum cupidiſſime
Ad ſe recepit; veſte, numis, familia
Hominem exornavit. Ceteri tabulam ſuam
Portant, rogantes victum. Quos caſu obvius
Simonides ut vidit: Dixi, inquit, mea
Mecum eſſe cuncta; vos quod rapuiſtis, perit.

FABULA XXII.

Mons parturiens.

MONS parturibat, gemitus immanes ciens;
Eratque in terris maxima exſpectatio.
At ille murem peperit. Hoc ſcriptum eſt tibi,
Qui, magna cum minaris, extricas nihil.

FABULA XXIII.

Formica & Muſca.

FORMICA & Muſca contendebant acriter,
Quæ pluris eſſet. Muſca ſic cœpit prior:
Conferre noſtris tu potes te laudibus?
Ubi immolatur, exta præguſto Deûm,
Moror inter aras, templa, perluſtro omnia:
In capite Regis ſedeo, cum viſum eſt mihi,
Et matronarum caſta delibo oſcula,
Laboro nihil, atque optimis rebus fruor.
Quid horum ſimile tibi contingit? Ruſtica:
Eſt glorioſus ſane convictus Deûm,
Sed illi, qui invitatur, non qui inviſus eſt.
Reges commemoras, & matronarum oſcula:
Ego granum in hiemem cum ſtudioſe congero,
Te circa murum video paſci ſtercore.
Aras frequentas: nempe abigeris, quo venis.
Nihil laboras: ideo, cum opus eſt, nil habes;
Super etiam jactas, tegere quod debet pudor.
Æſtate me laceſſis; cum bruma eſt, ſiles.
Mori contractam cum te cogunt frigora,
Me copioſa recipit incolumem domus.
Satis profecto rettudi ſuperbiam.
FABELLA talis hominum diſcernit notas
Eorum, qui ſe falſis ornant laudibus,
Et quorum virtus exhibet ſolidum decus.

FABULA XXIV.

Simonides a Diis servatus.

QUANTUM valerent inter homines literæ,
Dixi superius: quantus nunc illis honos
A Superis sit tributus, tradam memoriæ.
Simonides idem ille, de quo rettuli,
Victori laudem cuidam Pyctæ ut scriberet,
Certo conduxit pretio: secretum petit.
Exigua cum frenaret materia impetum,
Usus, poetæ ut moris est, licentia,
Atque interposuit gemina Ledæ sidera,
Auctoritatem similis referens gloriæ.
Opus approbavit: sed mercedis tertiam
Accepit partem. Cum reliquum posceret,
Illi, inquit, reddent, quorum sunt laudis duæ.
Verum, ut ne irate te dimissum sentiam,
Ad cœnam mihi promitte, cognatos volo
Hodie invitare, quorum es in numero mihi.
Fraudatus quamvis, & dolens injuria,
Ne male dimissus gratiam corrumperet,
Promisit. Rediit hora dicta, recubuit.
Splendebat hilare poculis convivium;
Magno apparatu læta resonabat domus:
Repente duo cum juvenes, sparsi pulvere,
Sudore multo diffluentes, corpore
Humanam supra formam, cuidam servulo
Mandant, ut ad se provocet Simonidem;

Illius intereſſe, ne faciat moram.
Homo perturbatus excitat Simonidem.
Unum promorat vix pedem triclinio,
Ruina camaræ ſubito oppreſſit ceteros;
Nec ulli juvenes ſunt reperti ad januam.
Ut eſt vulgatus ordo narratæ rei,
Omnes ſcierunt, Numinum præſentiam
Vati dediſſe vitam mercedis loco.

EPILOGUS.

ADHUC ſuperſunt multa, quæ poſſim loqui;
Et copioſa abundat rerum varietas:
Sed temperatæ ſuaves ſunt argutiæ,
Immodicæ offendunt. Quare, vir ſanctiſſime,
Particulo, chartis nomen victurum meis,
Latinis dum manebit pretium literis,
Si non ingenium, certe brevitatem approba;
Quæ commendari tanto debet juſtius,
Quanto Poetæ ſunt moleſti validius.

PHÆDRI

AUGUSTI LIBERTI

FABULARUM ÆSOPIARUM

LIBER QUINTUS.

PROLOGUS.

Æsopi nomen ſicubi interpoſuero,
Cui reddidi jam pridem, quidquid debui,
Auctoritatis eſſe ſcito gratia:
Ut quidam artifices noſtro faciunt ſeculo,
Qui pretium operibus majus inveniunt, novo
Si marmori adſcripſerunt Praxitelen ſuo,
Detrito. Mirum, ni animos fabulæ excitent
Adeo fucatæ. Plus vetuſtati favet
Invidia mordax, quam bonis præſentibus.
Sed jam ad fabellam talis exempli feror.

FABULA I.

Demetrius & Menander.

Demetrius, qui dictus est Phalereus,
Athenas occupavit imperio improbo.
Ut mos est vulgi, passim & certatim ruunt,
Feliciter succlamant. Ipsi principes
Illam osculantur, qua sunt oppressi, manum,
Tacite gementes tristem fortunæ vicem.
Quin etiam resides, & sequentes otium,
Ne defuisse noceat, repunt ultimi:
In quîs Menander, nobilis comœdiis,
Quas, ipsum ignorans, legerat Demetrius,
Et admiratus fuerat ingenium viri,
Unguento delibutus, vestitu affluens,
Veniebat gressu delicato & languido.
Hunc ubi Tyrannus vidit extremo agmine:
Quisnam cinædus ille in conspectu meo
Audet venire? Responderunt proximi:
Hic est Menander scriptor. Mutatus statim,
Homo, inquit, esse non potest facetior.

FABULA II.

Viatores & Latro.

Duo cum incidiſſent in Latronem milites;
Unus profugit; alter autem reſtitit,
Et vindicavit ſeſe forti dextera.
Latrone occiſo, timidus accurrit comes,
Stringitque gladium, dein, rejecta penula,
Cedo, inquit, illum, jam curabo ſentiat,
Quos attentarit. Tunc, qui depugnaverat:
Vellem, iſtis verbis ſaltem adjuviſſes modo,
Conſtantior fuiſſem, vera exiſtimans:
Nunc conde ferrum, & linguam pariter futilem,
Ut poſſis alios ignorantes fallere.
Ego, qui ſum expertus, quantis fugias viribus,
Scio, quod virtuti non ſit credendum tuæ.
Illi aſſignari debet hæc narratio,
Qui re ſecunda fortis eſt, dubia fugax.

FABULA III.

Calvus & Muſca.

Calvi momordit Muſca nudatum caput:
Quam opprimere captans, alapam ſibi duxit gravem:
Tunc illa irridens: Punctum volucris parvulæ
Voluiſti morte ulciſci: quid facies tibi,

Injuriæ qui addideris contumeliam?
Respondit: Mecum facile redeo in gratiam;
Quia non fuisse mentem lædendi scio.
Sed te, contemti generis animal improbum,
Quæ delectaris bibere humanum sanguinem,
Optem necare vel majore incommodo.
  Hoc argumentum veniam jam dari docet,
Qui casu peccat: at qui consilio est nocens,
Illum esse quamvis dignum pœna judico.

FABULA IV.

Homo & Asinus.

QUIDAM immolasset verrem cum sancto Herculi,
Cui pro salute votum debebat sua,
Asello jussit reliquias poni hordei.
Quas aspernatus ille, sic locutus est:
Libenter istum prorsus appeterem cibum,
Nisi, qui nutritus illo est, jugulatus foret.
  Hujus respectu fabulæ deterritus,
Periculosum semper vitavi lucrum.
Sed dicis, qui rapuere divitias, habent.
Numeremus, agedum, qui deprensi perierint:
Majorem turbam punitorum reperies.
  Paucis temeritas est bono, multis malo.

FABULA V.

Scurra & Rusticus.

Pravo favore labi mortales solent,
Et, pro judicio dum stant erroris sui,
Ad pœnitendum rebus manifestis agi.
Facturus ludos dives quidam & nobilis,
Proposito cunctos invitavit præmio,
Quam quisque posset, ut novitatem ostenderet.
Venere artifices laudis ad certamina:
Quos inter Scurra, notus urbano sale,
Habere dixit se genus spectaculi,
Quod in theatro nunquam prolatum foret.
Dispersus rumor civitatem concitat:
Paulo ante vacua turbam deficiunt loca.
In scena vero postquam solus constitit,
Sine apparatu, nullis adjutoribus,
Silentium ipsa fecit exspectatio.
Ille in sinum repente demisit caput,
Et sic porcelli vocem est imitatus sua;
Verum ut subesse pallio contenderent,
Et excuti juberent. Quo facto, simul
Nihil est repertum, multis onerant laudibus,
Hominemque plausu prosequuntur maximo.
Hoc vidit fieri Rusticus. Non mehercule
Me vincet, inquit: & statim professus est,
Idem facturum melius se postridie.
Fit turba major. Jam favor mentes tenet,

Et deriſuri, non ſpectaturi, ſedent.
Uterque prodit. Scurra degrunnit prior,
Movetque plauſus, & clamores ſuſcitat.
Tunc ſimulans ſeſe veſtimentis Ruſticus
Porcellum obtegere, (quod faciebat ſcilicet;
Sed, in priore quia nil compererant, latens)
Pervellit autem vero, quem celaverat,
Et cum dolore vocem naturæ exprimit.
Acclamat populus, Scurram multo ſimilius
Imitatum, & cogit Ruſticum trudi foras.
At ille profert ipſum porcellum e ſinu,
Turpemque aperto pignore errorem probans;
En! hic declarat, quales ſitis judices.

FABULA VI.

Duo Calvi.

INVENIT Calvus forte in trivio pectinem:
Acceſſit alter, æque defectus pilis:
Eia, inquit, in commune, quodcunque eſt lucri.
Oſtendit ille prædam, & adjecit ſimul:
Superûm voluntas favit; ſed, fato invido,
Carbonem, ut ajunt, pro theſauro invenimus.
QUEM ſpes deluſit, huic querela convenit.

FABULA VII.

Princeps Tibicen.

Ubi vanus animus, aura captus frivola,
Arripuit inſolentem ſibi fiduciam,
Facile ad deriſum ſtulta levitas ducitur.
Princeps tibicen notior paulo fuit,
Operam Bathyllo ſolitus in ſcena dare.
Is forte ludis (non ſatis memini quibus)
Dum pegma rapitur, concidit caſu gravi
Nec opinus, & ſiniſtram fregit tibiam,
Duas cum dextras maluiſſet perdere.
Inter manus ſublatus, & multum gemens
Domum refertur. Aliquot menſes tranſeunt,
Ad ſanitatem dum venit curatio.
Ut ſpectatorum mos eſt & lepidum genus,
Deſiderari cœpit, cujus flatibus
Solebat excitari ſaltantis vigor.
Erat facturus ludos quidam nobilis,
Et incipiebat Princeps ingredier. Eum
Adducit pretio, precibus, ut tantummodo
Ipſo ludorum oſtenderet ſeſe die.
Qui ſimul advenit, rumor de tibicine
Fremit in theatro: quidam affirmant mortuum,
Quidam in conſpectum proditurum ſine mora.
Aulæo miſſo, devolutis tonitrubus,
Dì ſunt locuti more translatitio.
Tunc chorus ignotum modo reducto canticum.

Impoſuit, cujus hæc fuit ſententia:
Lætare incolumis, Roma, ſalvo Principe.
In plauſus conſurrectum eſt. Jactat baſia
Tibicen, gratulari fautores putat.
Equeſter ordo ſtultum errorem intelligit,
Magnoque riſu canticum repeti jubet.
Iteratur illud. Homo meus ſe in pulpito
Totum proſternit: plaudit illudens eques;
Rogare populus hunc coronam exiſtimat.
Ut vero cuneis notuit res omnibus,
Princeps ligato crure nivea faſcia,
Niveiſque tunicis, niveis etiam calceis,
Superbiens honore divinæ domus,
Ab univerſis capite eſt protruſus foras.

FABULA VIII.

Occaſio depicta.

CURSU volucri, pendens in novacula,
Calvus comoſa fronte, nudo occipitio,
Quem ſi occuparis, teneas; elapſum ſemel
Non ipſe poſſit Jupiter reprehendere,
Occaſionem rerum ſignificat brevem.
EFFECTUS impediret ne ſegnis mora,
Finxere antiqui talem effigiem Temporis.

FABULA IX.

Taurus & Vitulus.

ANGUSTO in aditu Taurus luctans cornibus,
Cum vix intrare poſſet ad præſepia,
Monſtrabat Vitulus, quo ſe pacto plecteret.
Tace, inquit, ante hoc novi, quam tu natus es.
Qui doctiorem emendat, ſibi dici putet.

FABULA X.

Venator & Canis.

ADVERSUS omnes fortis veloces feras
Canis cum domino ſemper feciſſet ſatis,
Languere cœpit annis ingravantibus.
Aliquando objectus hiſpidi pugnæ Suis,
Arripuit aurem: ſed carioſis dentibus
Prædam dimiſit. Hic tum Venator dolens
Canem objurgabat. Cui Latrans contra ſenex:
Non te deſtituit animus, ſed vires meæ.
Quod fuimus, laudas; jam damnas, quod non ſumus.
Hoc cur, PHILETE, ſcripſerim, pulchre vides.

APPENDIX DUPLEX.

I. FABULÆ QUINQUE EX XXXIX, QUAS MARQ. GUDIUS E MS. DIVIONENSI DESCRIPSIT, SUPERSTITES ET NUMERIS SUIS REDDITÆ.

II. FABULÆ VI--XXXIV EX RIMICIO, ANONYMO, ROMULO NILANTII ET ALIIS, IN SENARIOS REDACTÆ STUDIO PETRI BURMANNI.

APPENDIX I
FABULARUM GUDIANARUM QUINQUE.

FABULA I.

Miluus ægrotans.

MULTOS cum menſes ægrotaſſet Miluus,
Nec jam videret eſſe vitæ ſpem ſuæ;
Matrem rogabat, ſancta circuiret loca,
Et pro ſalute vota faceret maxima.
Faciam, inquit, fili, ſed, opem ne non impetrem,
Vehementer vereor: tu, qui delubra omnia
Vaſtando, cuncta polluiſti altaria,
Sacrificiis nullis parcens, nunc quid vis rogem?

FABULA II.

Lepores vitæ pertæſi.

QUI ſuſtinere non poteſt ſuum malum,
Alios inſpiciat, & diſcat tolerantiam.

Aliquando in ſilvis ſtrepitu magno conciti
Lepores clamant, ſe propter aſſiduos metus
Finire velle vitam. Sic quendam ad lacum
Venerunt, miſeri quo ſe præcipites darent.
Adventu quorum poſtquam Ranæ territæ
Virides in algas miſere fugientes ruunt:
Heu, inquit unus, ſunt & alii, quos timor
Vexat malorum. Ferte vitam, ut ceteri.

FABULA III.

Vulpis & Jupiter.

NATURAM turpem nulla fortuna obtegit.
Humanam in ſpeciem cum vertiſſet Jupiter
Vulpem, regali pellex ut ſedit throno,
Scarabæum vidit prorepentem ex angulo,
Notamque ad prædam celeri proſiluit gradu.
Superi riſere, magnus erubuit pater,
Repudiatam turpemque pellicem expulit;
His proſecutus: Vive, quo digna es, modo,
Quæ noſtris uti meritis digne non potes.

FABULA IV.

Leo & Mus.

NE quis minores lædat, fabula hæc monet.
Leone in ſilva dormiente, ruſtici
Luxuriabant Mures, & unus ex iis

Super cubantem casu quodam transiit.
Expergefactus miserum Leo celeri impetu
Arripuit; ille veniam sibi dari rogat,
Supplex fatetur peccatum imprudentiæ.
Hoc rex ulcisci gloriosum non putans,
Ignovit & dimisit. Post paucos dies,
Leo, dum vagatur noctu, in foveam decidit.
Captum ut se agnovit laqueis, voce maxima
Rugire cœpit; cujus immanem ad sonum
Mus subito accurrens: Non est, quod timeas, ait;
Beneficio magno gratiam reddam parem.
Mox omnes artus, artuum & ligamina
Lustrare cœpit, cognitosque dentibus
Nervos rodendo laxat ingenia artuum.
Sic captum Mus Leonem silvis reddidit.

FABULA V.*

Homo & arbores.

PEREUNT, suis auxilium qui dant hostibus.
Facta bipenni quidam ab arboribus petit,
Manubrium ut darent e ligno, quod foret
Firmum: jusserunt omnes oleastrum dari.
Accepit munus, aptans & manubrium
Cœpit securi magna excidere robora.
Dumque eligebat, quæ vellet, sic Fraxino
Dixisse fertur Quercus: Merito cædimur.

* Quam Phædri fabulam, ut ex prologo L. I Phædrio ap-

paret, Gudius in vetere MS. hunc in modum interpolatam, vel deformatam reperit:

Aliquanti dantes auxilium hostibus suis pereunt. Homo secure facta ab arboribus postulat manubrium ut darent, de ligno quod esset firmum, omnes Oleastrum jusserunt dare. Accepit homo manubrium apta secure robora cœpit decidere, magna truncabat & eligebat. Sic quercus fraxino dixisse fertur, Digne & bene patimur, quia manubria dedimus.

Eam Gudius triplicem in modum numeris restituit:

I

Auxilia qui dat hostibus suis, perit.
Secure facta ab arboribus homo postulat
Manubrium ut darent de ligno, quod foret
Firmum: jusserunt omnes Oleastrum dari.
Accepit ille; oblatum & manubrium
Aptans securi magna cædit robora,
Et eligebat arbores. Tunc sic Fraxino
Dixisse fertur Quercus: merito ferreas
Patimur Bipennes: quia dedimus manubria.

II. Melius ad vestigia veteris libri expressa videtur ipsi Gudio:

Pereunt suis auxilium dantes hostibus.
Facta Bipenni ab arboribus homo petit
Manubrium ut darent e ligno quod foret
Firmum. Jusserunt omnes oleastrum dari.
Accepit ille munus, & manubrium
Aptans securi magna cædit robora:
Dumque eligebat, quæ vellet, sic Fraxino
Dixisse fertur Quercus: merito maleficas
Patimur Bipennes, quibus adjumento sumus.

III. Brevior quidem, sed quæ in fine Phædrum sui facit παρῳδὸν vel æmulum, P. Burmanno præ ceteris placuit, quam correctiorem ederet, eoque editiones obtinet, prouti eam supra fab. V dedimus.

Nobis vero propius abludere a verbis Mscti veteris videtur sic reparata:

Aliquando pereunt hosti auxiliantes suo.
Facta securi, ab Arboribus Homo postulat;
Manubrium ut darent de ligno, quod foret
Firmum. Jusserunt omnes Oleastrum dari.
Accepit ille, aptaque securi robora
Decidere cœpit magna truncans lectaque.
Hic tum dixisse fertur Quercus Fraxino:
Ex merito patimur, quæ dedimus manubrium.

APPENDIX II

FABULARUM
A P. BURMANNO
SENARIIS REDDITARUM.

FABULA VI.

Mus & Rana.

Mus, quo transire posset flumen facilius,
Auxilium Ranæ petit. Hæc Muris alligat
Lino priorem crus ad posterius pedem.
Amnem natantes vix medium devenerant,
Cum Rana, subito fundum fluminis petens,
Se mergit, Muri ut vitam eriperet perfide.
Qui dum, ne mergeretur, tendit validius,
Prædam conspexit Miluus propter volans,
Muremque fluctuantem rapuit unguibus,
Simulque Ranam colligatam sustulit.
  Sic sæpe intereunt, aliis meditantes necem.

FABULA VII.

Galli duo & Accipiter.

GALLUS cum Gallo ſæpe pugnam conferens,
Accipitrem victus judicem litis petit.
Hic, ambo ſi venirent, mente concipit
Spem devorandi, qui exhiberet ſe prior.
Mox cum veniſſe, cauſam ut orarent ſuam;
Vidit, prehendit illum, qui primus forum
Deduxit ad ſuum litem. Ille clamitat:
Ne plectar ego, ſed ille, qui fugam petit.
Cui ales: Hodie ne te credas unguibus
Poſſe eripi meis; quos alteri dolos
Tendebas, æquum te nunc eſt ipſum pati.
QUI ſæpe tractat aliorum ſecum necem,
Ignorat, triſte quod ſibi fatum paret.

FABULA VIII.

Cochlea & Simius.

AMORE tacta ſpeculi inventi Cochlea,
Fulgentis orbem ſcandens, cœpit lingere,
Nil illi melius contuliſſe ſe putans,
Quam ſi ſplendorem commacularet ſordibus.
Ut inquinatum vidit ſpeculum Simius,
Qui ſe calcari talibus permiſerit,

Meretur, inquit, tale dedecus pati.
Hæc illis est fabella scripta feminis;
Ineptis quæ se jungunt & stultis viris.

FABULA IX.

Mus urbanus & rusticus.

Hospitio quondam Mus urbanus rustici
Exceptus, vili glande cœnat in cavo.
Induxit precibus post, ut urbem rusticus
Cellamque intraret plenam rebus optimis.
In qua dum variis perfruuntur reliquiis,
Impulso venit ostio cellarius.
Quo mures diffugiunt strepitu perterriti,
Et notis facile urbanus se condit cavis;
At miser ignota trepidans rusticus domo,
Timensque mortem, per parietes cursitat.
Ut, quæ volebat, sustulit cellarius,
Clausitque limen, iterum urbanus rusticum
Hortatur. Ille perturbatis sensibus
Vix, inquit, possum capere præ metu cibum.
Putasne, veniet ille? Quid tantum times,
Urbanus inquit? age, fruamur ferculis,
Quæ frustra rure quæras. Contra rusticus:
Tu, qui timere nescis, fruere his omnibus;
At me securum pascat glans & liberum.
In paupertate tutum præstat vivere,
Quam divitiarum carpi sollicitudine.

FABULA X.

Asinus domino blandiens.

BLANDIRI domino Asellus ut vidit suo
Canem, & de mensa saturari quotidie,
Et frusta largiter jactari a familia,
Sic est locutus: Si canem immundissimum
In tantum dominus & familia diligit,
Quid me futurum, si par illi fecero
Officium, multo qui sum melior hoc cane,
Rebusque pluribus utilis & laudabilis?
Alor qui sanctæ fontibus puris aquæ,
Ciboque nunquam soleo pasci sordido.
Sum sane catulo dignior vita frui
Beatiore, honorem & summum consequi.
Asellus hæc dum secum, stabulum conspicit
Intrare dominum: quare accurrens ocius,
Rudensque prosilit, & humeris ambos pedes
Imponit, osque lingua cœpit lambere,
Vestemque fœdis scindens ungulis, gravi
Herum fatigat, stulte blandus, pondere.
Clamore domini concitatur familia,
Fustesque & saxa passim arripiens obvia,
Rudentem mulcat; & mox membris debilem
Fractisque coxis, domini lapsum a corpore,
Semianimum tandem dejicit ad præsepia.
FABELLA, ineptus ne se invitis ingerat,
Melioris aut affectet officium, docet.

FABULA XI.

Grus, Cornix & Dominus.

Fœdus juratæ Grus & Cornix junxerant,
Cornicem Grus ab avibus ut defenderet;
Cornix futura, ut Grus caveret, diceret.
Hinc cum frequenter ad cujuſdam Ruſtici
Agrum volarent, atque evellerent ſata
Radicitus; agri Dominus vidit, & dolens,
Saxum da, clamat, quo feriam gruem, puer.
Cornix ut audit, illico monet gruem,
Sibi quæ cavit. Alia dein die audiens
Cornix petentem ſaxum: rurſus commonet
Gruem, ut vitaret ſedulo periculum.
Avem divinam ſuſpicatus Ruſticus.
Audire juſſa; puero, Si, inquit, dixero,
Offam da, tu mihi clam lapidem porrige.
Grus venit, ille puerum offam jubet dare;
At ille lapidem, quo ferit gruem, dedit,
Et crura fregit. Vulneratus Grus ait:
Divina Cornix, ubi nunc auſpicia tua?
Cur non monere ſocium, ut dejeraveras,
Properaſti, tale ne mihi veniret malum?
Reſpondit illa, non meretur ars mea
Culpari, ſed doloſa ſunt bilinguium
Conſilia, qui aliud dicunt, atque aliud agunt.
Promissis ducunt qui imperitos ſubdolis,
Mox fictis cauſis haud deſiſtunt ludere.

FABULA XII.

Aves & Hirundo.

Aves in unum cum devenissent locum,
Viderunt hominem seminantem linum agro.
Quod ut pro nihilo habere Hirundo intelligit,
Sic convocatas allocuta traditur:
Hinc nobis instat omnibus periculum,
Si semen ad maturitatem venerit.
Aves risere. Germinavit ut vero seges,
Hirundo rursus, Instat pernicies, ait:
Adeste, germen eruamus noxium,
Ne, si mox crescat, inde fiant retia,
Et nos possimus artibus humanis capi.
Ridere pergunt verba Aves hirundinis,
Consilium & spernunt stulte prudentissimum.
At illa cauta ad hominem se mox contulit,
Ut tuta tignis nidum suspendat suum:
Sed, quae salubre monitum Aves despexerant,
De lino factis captae pereunt retibus.

FABULA XIII.

Perdix & Vulpis.

Resedit alta quondam Perdix arbore,
Advenit Vulpis. Deinde ſic cœpit loqui:
O quanta vultus ſpecies eſt, Perdix, tui!
Coralla roſtrum, crura vincunt purpuræ
Fulgorem. At ſi dormires, quanto pulchrior
Eſſes! Ut ſtulta clauſit oculos, illico
Rapit credentem Vulpis. Illa fletibus
Hæc mixta gravibus verba ſupplex edidit:
Per o tuarum, Vulpis, artium decus,
Ut ante, quæſo, nomen proferas meum,
Sic devorabis. Vulpis, ubi voluit loqui,
Aperuit os: at Perdix evaſit necem.
Decepta Vulpis, Quid opus erat loqui mihi?
Reſpondit Perdix, Et dormire quid mihi
Erat neceſſe, ſomnus cui non venerat?
Hoc illis, qui loquuntur, ubi nil eſt opus,
Et qui, vigilare cum neceſſe, dormiunt.

FABULA XIV.

Aſellus, Bos & Volucres.

Asellus & Bos uno ſociati jugo.
Plauſtrum trahebant. Bos, dum tendit validius
Confregit cornu: Aſellus nil levaminis
Sentire jurat ſe a conſorte debili.
Laborem intendens, cornu rumpit alterum,
Terræque tandem Bos procumbit mortuus.
Aſinum bubulcus carne mox onerat bovis,
Qui plagas inter mille ruptus concidit,
Et exſpiravit, media collapſus via.
Ad prædam Volucres convolantes inquiunt:
Si te precanti mitem exhibuiſſes bovi,
Non immaturo paſceres nos funere.

FABULA XV.

Leo & Paſtor.

Errans in ſilva ſpinam calcavit Leo,
Mox ad Paſtorem cauda venit blandiens:
Ne perturberis, imploro ſupplex opem,
Non prædam quæro. Ponit in gremio pedem
Homo ſublatum, &, eximens ſpinam, gravi
Levat dolore. Redit hinc in ſilvas Leo.
Falſo poſt tempus accuſatus crimine

Paſtor damnatur, atque ludis proximis
Jejunis projici jubetur beſtiis.
Emiſſæ dum diſcurſitant paſſim feræ,
Agnovit hominem, qui medicinam fecerat;
Leo, & ſublatum rurſus in gremio pedem
Paſtori ponit. Rex, ut cognovit, ſtatim
Silvis leonem, & paſtorem reddit ſuis.

FABULA XVI.

Culex & Taurus.

Culex cum Taurum provocaſſet viribus;
Cuncti venerunt populi, ut pugnam cernerent.
Culex tum, Satis eſt, quod veniſti cominus:
Nam parvus mihi, judicio ſum magnus tuo.
Hinc ſe per auras penna ſuſtulit levi,
Luſitque turbam, & Tauri deſtituit minas.
Quod ſi fuiſſet validæ cervicis memor,
Et Taurus hoſtem contemſiſſet ſordidum,
Fuiſſet vana inertis gloriatio.
    Amittit famam, qui ſe indignis comparat.

FABULA XVII.

Equus & Asinus.

Asello sonipes phaleris occurrit tumens,
Et lassus, multo tardius quod pondere
Viam dedisset transeunti, Vix, ait,
Me teneo, quin te sævis calcibus exteram.
Tacuit asellus, gemitu testatus Deos:
Equus, currendo ruptus parvo in tempore,
Ad villam mittitur. Hunc onustum stercore
Ut vidit asinus, tali derisit joco:
Quo, gloriose, phaleras has quondam tibi,
Modo ad despectam qui redisti miseriam?
  Felix ne spernat, dubiæ sortis immemor,
Humilem, cum quid futurus ipse, nesciat.

FABULA XVIII.

Volucres, Quadrupedes, & Vespertilio.

Bellum gerebant volucres cum quadrupedibus;
Et vincebantur versa victores vice.
At vespertilio, dubios eventus timens,
Ad illos semper, quos superasse viderat,
Se conferebat. In pacem cum pristinam
Redissent, fraus utrique generi adparuit.
Damnatus ergo tam pudendo crimine,

Lucem refugiens, atris poſthac condidit
Se tenebris, ſolus noctibus ſemper volans.
Qui ſe duabus venditabit partibus,
Utriſque ingratus vitam deget turpiter.

FABULA XIX.

Luſcinius, Accipiter, & Auceps.

ACCIPITER in luſcinii nido dum ſedet,
Aurito inſidians, illic pullos invenit.
Mater periclo mota prolis, advolat,
Supplexque, pullis ut parcat ſuis, rogat.
Accipiter, Quod vis, inquit, faciam, ſi bona
Cantabis voce carmen modulatum mihi.
At illa, quamvis excideret animus, tamen
Metu parebat, & coacta cantitat
Luctuque plena. Prædam qui captaverat,
Accipiter inquit, Non tu cantaſti bene,
Et unum ex pullis apprehendit unguibus;
Cœpitque devorare. Ex diverſo venit
Auceps, &, calamo clam creſcente, perfidam
Viſco contingit, atque in terram detrahit.
Quicunque fraudes alii tendit ſubdolas,
Timere debet, ne ipſe capiatur dolo.

FABULA XX.

Lupus, Vulpis, & Pastor.

LUPUS per tempus maximam congesserat
Prædam in cubile, haberet ut cibaria,
Queis plures posset menses otio frui.
Vulpes ut novit, ad cubile abit lupi,
Et voce tremula, An recte, frater, omnia?
Quod te non vidi silvis venantem tuis,
Tristem per omnes exegi vitam dies.
Lupus, livorem postquam agnovit æmulæ,
Non tu sollicita huc causa venisti mea,
Sed partem ut captes. Fraude quid petas, scio.
Irata vulpis ad ovium pastorem adit,
Agesne, pastor, inquit, gratias mihi,
Inimicum si tradidero hodie gregis tui,
Ut nunquam sis sollicitus. Pastor, Serviam
Tibi, inquit, tribuam &, quidquid volueris, lubens.
Cubile monstrat illa pastori lupi;
Qui clausum protinus peremit lancea,
Et gaudens de alieno saturavit æmulam.
Ut vero vulpis in venantes incidit,
Deprensa, canibus & laniata, sic ait:
Dedi vix alteri malum, & jam punior.
Timere debet, quisquis alii sustinet
Nocere, pejus ipsi ne eveniat malum.

FABULA XXI.

Oves & Lupi.

Oves lupique cum certaſſent prœlio,
Illæ vicerunt, tutæ præſidio canum.
Lupi legatos mittunt, & fictam petunt
Hac lege pacem, ut dederent oves canes,
Et obſides luporum catulos reciperent.
Oves, æternam ſic ſperantes gratiam
Iniri, faciunt, quod popoſcerunt lupi.
Poſt paulo cum cœpiſſent ululare catuli,
Lupi, necari cauſantes natos ſuos,
Pacemque ruptam ab ovibus, undique impetu
Invadunt facto nudas defenſoribus:
Fidem quæ ſtultæ quod habuerant hoſtibus,
Conſilium ſera damnant pœnitentia.
Præſidium, quo quis olim tutus vixerat,
Si prodat aliis; fruſtra poſt deſiderat.

FABULA XXII.

Simius & Vulpis.

Rogabat vulpem ſimius, caudæ ſuæ
De magnitudine aliquid ut ſibi daret,
Nates velare quo poſſet turpiſſimas.
Quid enim, inquit, cauda tantæ longitudinis

Prodest? quo tantum pondus per terram trahis?
Cui vulpis: Esset quamvis illa longior,
Majorque multo, mallem per terram ac lutum,
Spinasque trahere, quam partem tibi dare,
Meo ne tegmine videaris pulchrior.
Avare, te fabella hæc, & locuples, monet,
Qui, quamvis superest, nil tamen das pauperi.

FABULA XXIII.

Lupus, Pastor, & Venator.

Cum venatorem fugeret instantem lupus,
Et a pastore visus, qua parte fugeret,
Et quo se conderet loco, plenus metu
Omnes per, oro te, bubulce, spes tuas,
Ne prodas innocentem, cui nihil mali
Fecisse me, per magnos adjuro Deos.
Noli timere, pastor inquit, alteram
Monstrabo partem. Mox venator advolans,
Non huc venire, pastor, vidisti lupum?
Qua parte fugit? cui pastor, Venit quidem,
Sed læva fugit, voce dixit maxima;
At oculis clam designat partem dexteram.
Non intellexit ille, & festinans abit.
Lupo tunc pastor: Quas habebis gratias,
Quod te celarim? Maximas linguæ tuæ,
Lupus, ago, dixit, at oculis fallacibus
Æternæ cæcitatem noctis imprecor.

Qui verbis blandus, fraudem celat pectore;
Hoc argumento se describi intelligat.

FABULA XXIV.

Homines duo, Fallax, Verax, & Simii.

AGENTES mendax & simul verax iter,
In simiorum forte terram venerant.
E turba ut vidit unus, qui se fecerat
Regem, teneri jussit illos, sciret ut,
De se quid homines dicerent: simul jubet
Omnes adstare simios longo ordine,
Dextra lævaque; sed sibi poni thronum,
Ut hominum reges quondam facere viderat.
Mox jussos homines in medium adducit, rogat;
Qualisnam vobis esse videor, hospites?
Respondit mendax, Rex videris maximus.
Quid hi, quos apparere nunc vides mihi?
Hi comites, hi legati, & militum duces.
Mendacio laudatus cum turba sua
Adulatori munus imperat dari.
Hic secum verax, tanta si mendacio
Sit merces, quanto non ego, dixit, munere
Donabor, verum si pro more dixero.
Hinc ad veracem simius: Et qualis tibi
Videor, & illi, quos stare ante me vides?
Respondit ille: Verus es tu simius,
Et simii omnes illi, qui similes tui.

Iratus illum dentibus rex imperat
Lacerari & unguibus, quod vera dixerat.
  Blandum laudatur a malis mendacium;
Bonis honeſta fert exitium veritas.

FABULA XXV.

Homo & Leo.

HOMO certabat cum leone, fortior
Quis eſſet, litiſque hujus teſtimonium
Dum quærunt, ad ſepulcrum tandem venerunt.
Eliſis in quo ab homine pictum faucibus
Leonem oſtendit, argumentum virium.
Leo reſpondit: Humana hoc pictum manu:
Videres hominem dejectum, ſi pingere
Leones ſcirent. Sed ego teſtimonium
Dabo virtutis certius. Ad ſpectaculum
Induxit hominem; monſtrans ubi bona fide
Enectos a leonibus homines, ait,
Non eſt colorum teſtimoniis opus,
Hic exhibetur vera virtus actibus.
  Colore fruſtra mendaces uti docet
Fabella, certa cum datur probatio.

FABULA XXVI.

Ciconia, Anſer, & Accipiter.

VENISSET notum ad ſtagnum cum ciconia,
Mergentem invenit ſe frequenter anſerem
Sub undis; quærit, cur hoc faceret. Ille ait,
Hæc nobis conſuetudo eſt, & in luto
Reperimus eſcam, & accipitris ſimul impetum
Venientis ad nos tuti ſic evadimus.
Sum multo accipitre fortior, ciconia
Inquit: amicitiam ſi vis mecum jungere,
Illi inſultare victor poteris. Credulus
Et protinus auxilium petens anſer, ſimul
In agrum prodit; illico ſupervenit
Accipiter, & comprenſum ſævis unguibus
Fugiente devorat anſerem ciconia.
Cui anſer: Qui patrono ſe tam debili
Credit, pejore finiri debet nece.

FABULA XXVII.

Ovis & Cornix.

IN tergo cornix otioſa conſidens
Ovis, tundebat illud roſtro: cum diu
Feciſſet, inquit patiens ovis injuriæ,
Hanc ſi feciſſes contumeliam cani,

Ejus latratum haud ferres. At cornix ovi,
Collo tam forti nunquam ſedeo, nam ſcio
Quos debeam laceſſere, annis callida;
Acribus amica, at importuna inermibus.
Sic me creatum Dî voluerunt vivere.
His, qui laceſſunt innocentes infimi,
Vexare fortes metuunt, ſcripta eſt fabula.

FABULA XXVIII.

Formica & Cicada.

HIEMIS formica grana tempore e cavo
Trahens ſiccabat, quæ prudens collegerat
Æſtate. Eſuriens hanc, ut aliquid ſibi daret,
Rogat cicada. Cui formica, Æſtate quid
Agebas? inquit. Illa: Non erat otium,
Ut de futuro cogitarem tempore,
Errabam cantans per ſepes & paſcua.
Ridens formica, & grana referens, ſic ait:
Æſtate quæ cantaſti, age, ſalta frigore.
Piger laboret certo ſemper tempore,
Ne, cum nil habeat, poſcens accipiat nihil.

FABULA XXIX.

Equus & Asinus.

EQUUM rogabat asinus paululum hordei.
Libenter, ait, &, si superesset, largiter
Pro dignitate nostra tribuerem tibi:
Simul sed nostra vespere ad præsepia
Venero, mox plenum farre sacculum dabo.
Asellus inquit: Nunc qui rem parvam negas;
Quid in majore te facturum existimem?
Qui, magna cum promittunt, parva denegant,
In dando se tenaciores indicant.

FABULA XXX.

Leo senex & Vulpis.

DEFECTUS annis languorem finxit leo.
Ægrotum ad regem visitandum bestiæ
Plures venerunt; devorat quas protinus.
Sed cauta vulpis ante speluncam procul
Stabat salutans regem. Quam rogat leo,
Cur non intraret: Video quod vestigia
Intrantium multa, at nulla exeuntium.
Cautis prodesse pericula aliorum solent.

FABULA XXXI.

Pulex & Camelus.

PULEX cameli dorſo forte conſidens;
Gravatus multis qui incedebat ſarcinis,
Sibi placebat, longe viſus altior.
Iter cum longum facerent; veſpera ſimul
Ad ſtabulum venerunt, pulex leviter ſtatim
At terram ſaliens, Ecce, dixit, ocius
Deſcendo, attritum ne gravem diutius.
At ille, Gratum eſt, inquit, ſed nec pondere;
Te impoſito, me gravari ſentire potui,
Nec, te dejecto, habere quid levaminis.
Qui ſe ſublimi, nullo cum ſit ordine,
Jactat, notatus in deſpectum devenit.

FABULA XXXII.

Hœdus & Lupus.

CAPELLA, fetum ut cuſtodiret, exiens
Paſtum, imprudentem monuit hœdum, ne oſtium
Aperiret, multas quod ſciret ſtabula feras
Circuire pecorum. Ut abiit, advenit lupus,
Adſimulans vocem matris, & jubet fores
Sibi reſerari. Ut hœdus audivit, lupo
Per rimam ſpectans inquit, Audio ſonum

Matris, ſed fallax atque inimicus es mihi;
Sub voce matris noſtrum quæris ſanguinem
Potare, & noſtra carne ſatiari. Vale.
Laus magna natis, obſequi parentibus.

FABULA XXXIII.

Pauper & Serpens.

SERPENS in ædibus cujuſdam pauperis
Venire ſemper ad menſam conſueverat,
Et inde micis paſcebatur largiter.
Dives poſt paulo factus, iraſci incipit
Serpenti, & vulnerat ſecure: tempore
Ad priſtinam interpoſito egeſtatem redit.
Pro ſorte varia ſerpentis poſtquam videt
Fortunam mutari ſuam, blande petit,
Ignoſcat ut peccanti: cui ſerpens ait,
Te pœnitebit ſceleris, uſque dum mea
Cicatrix clauſa fuerit; at tamen optima
Fide me poſthac noli amicum credere.
Redire tamen hac lege in gratiam volo,
Securis nunquam perfidæ ſi meminerim.
Suſpectus eſſe debet, qui læſit ſemel,
Et caute ſemper integranda gratia.

FABULA XXXIV.

Aquila & Milvius.

In ramo triſtis ſederat cum milvio
Aquila. Quid vultu te tam mœſto, milvius,
Conſpicio? Quæro, dixit illa, conjugem
Parem, nec invenire poſſum. Me accipe,
Te multo qui ſum fortior. Quid? an potes
Ex rapto victum quærere? unguibus meis
Struthiocamelum rapui prenſum ſæpius.
Inducta verbis aquila conjugem capit.
Parvo poſt nuptias tranſacto tempore
Aquila, Abi, & prædam promiſſam mihi rape.
Volans in altum, ſoricem immundiſſimum
Et longo milvius adfert putridum ſitu.
Hæcne eſt polliciti, aquila dixit, fides tui?
Cui milvius: Ego, ut pervenirem nuptias
Ad regias, nihil non poſſe me, fidem
Dediſſem, quamvis me nequire noverim.
Qui ſe majores cupidi quærunt conjuges,
Dolent decepti ſe poſt junctos vilibus.

PUBLII SYRI
MIMI.

P. SYRI MIMI
ET ALIORUM VETERUM
SENTENTIÆ.

A MORTE ſemper homines tantundem abſumus.
Ab alio exſpectes, alteri quod feceris.
Ab amante lacrimis redimas iracundiam.
Abſentem lædit, cum ebrio qui litigat.
Ad calamitatem quilibet rumor valet.
Ad pœnitendum properat, cito qui judicat.
Ad triſtem partem ſtrenua eſt ſuſpicio.
Adulter eſt uxoris amator acrior.
Æs debitorem, leve; grave, inimicum facit.
Ætas cinædum celat, ætas indicat.
Alienum nobis, noſtrum plus aliis placet.
Alienum æs homini ingenuo acerba ſervitus.
Alienum eſt omne, quidquid optando evenit.
Alterius damnum, gaudium haud facias tuum.
Amans iratus multa mentitur ſibi.
Amans quid cupiat, ſcit: quid ſapiat, non videt.
Amans quod ſuſpicatur, vigilans ſomnit.
Amans ita, ut fax, agitando ardeſcit magis.
Amare & ſapere, vix Deo conceditur.

Amare juveni fructus est, crimen seni.
Amantis jusjurandum pœnam non habet.
Amantium ira, amoris integratio est.
Ames parentem, si æquus est; si aliter, feras.
Amicis eo magis des, quo nihil habes.
Amicitia pares aut accipit, aut facit.
Amicitia semper prodest, amor & nocet.
Amicitiæ coagulum unicum est fides.
Amici vitia nisi feras, facis tua.
Amici vitia si feras, facis tua.
Amici vitia noveris, non oderis.
Amicum; an nomen habeas, aperit calamitas.
Amicum lædere, ne joco quidem licet.
Amicum perdere, est damnorum maximum.
Amor extorqueri non pote, elabi pote.
Amori finem tempus, non animus facit.
Amoris vulnus idem, qui sanat, facit.
Amor misceri cum timore non potest.
Amor otiosæ causa sollicitudinis.
Amor, ut lacrima, oculis oritur, in pectus cadit.
Angusta capitur tutior mensa cibus.
Animi arbitrio amor sumitur, non ponitur.
Animo dolenti nihil oportet credere.
Animo imperabit sapiens, stultus serviet.
Animo virum pudicæ, non oculo eligunt.
Animus æger turbæ præbet spectaculum.
Animus, vereri qui scit, scit tuta ingredi.
Animus hominis quidquid sibi imperat, obtinet.
Annosus non diu vixit; diu fuit.
Anus, cum ludit, morti delicias facit.

Aperte mala cum est mulier, tum demum est bona.
Arcum intensio frangit, animum remissio.
Ars non ea est, quæ ad effectum casu venit.
Aspicere oportet, quidquid nolis perdere.
Avaro quid mali optes, nisi ut vivat diu?
Avarum facile capias, ubi non sis idem.
Avarum irritat, non satiat pecunia.
Avarus damno potius, quam sapiens dolet.
Avarus ipse miseriæ causa est suæ.
Avarus, nisi cum moritur, nil recte facit.
Audendo virtus crescit, tardando timor.
Auferri & illud, quod dari potuit, potest.
Avidum esse oportet neminem, minime senem.
Aut amat, aut odit mulier: nihil est tertium.
Auxilia humilia, firma consensus facit.

BENE vulgo audire, est alterum patrimonium.
Bene cogitata si excidunt, non occidunt.
Bene dormit, qui non sentit, quam male dormiat.
Beneficia donari, aut mali, aut stulti putant.
Beneficia plura recipit, qui scit reddere.
Beneficii nunquam, cito dati obliviscere.
Beneficium accipere, libertatem vendere est.
Beneficium dando accepit, qui digno dedit.
Beneficium dignis ubi des, omnes obliges.
Beneficium qui dare nescit, injuste petit.
Beneficium qui dedisse se dicit, petit.
Beneficium sæpe dare, docere est reddere.
Bene perdis gaudium, ubi dolor pariter perit.

Bene perdit nummos, judici cum dat nocens.
Bene vixit is, qui potuit, cum voluit, mori.
Benevolus animus, maxima est cognatio.
Benignus etiam dandi causam cogitat.
Bis emori est, alterius arbitrio emori.
Bis est gratum, quod opus est, ultro si offeras.
Bis interimitur, qui suis armis perit.
Bis peccas, cum peccanti obsequium accommodas.
Bis vincit, qui se vincit in victoria.
Blanditia, non imperio fit dulcis Venus.
Bona comparat præsidia misericordia.
Bona fama in tenebris proprium splendorem obtinet.
Bona, imperante animo, fiet pecunia.
Bona homini mors est, vitæ quæ exstinguit mala.
Bona homini mors est, animi quæ exstinguit mala.
Bona nemini hora est, ut non alicui sit mala.
Bona opinio hominum tutior pecunia est.
Bona quæ veniunt, nisi sustineantur, opprimunt.
Bonarum rerum consuetudo pessima est.
Bona turpitudo est, quæ periculum vindicat.
Boni est viri, etiam in morte nullum fallere.
Bonis nocet, quisquis pepercerit malis.
Bonitatis verba imitari, malitia major est.
Bono justitiæ proxima est severitas.
Bonorum crimen est officiosus miser.
Bonum ad virum cito moritur iracundia.
Bonum est, fugienda aspicere in alieno malo.
Bonum est, etiam bona verba inimicis reddere.
Bonum quidem supprimitur, nequam exstinguitur.
Bonus animus læsus, gravius multo irascitur.

Bonus animus nunquam erranti obsequium accommodat.
Brevis mens ipsa est memoria iracundiæ.
Brevis ipsa vita est, sed malis fit longior. 110

Cæci sunt oculi, cum animus alias res agit.
Caret periculo, qui etiam, cum est tutus, cavet.
Casta ad virum matrona parendo imperat.
Casus quem sæpe transit, aliquando invenit.
Cave amicum credas, nisi quem probaveris. 115
Cavendi nulla est dimittenda occasio.
Cave ne quidquam incipias, quod post pœniteat.
Cicatrix conscientiæ pro vulnere est.
Citius venit periculum, cum contemnitur.
Cito ignominia fit superbi gloria. 120
Cito improborum læta ad perniciem cadunt.
Civilis belli oblivio, defensio est.
Cogas amantem irasci, amare si velis.
Comes facundus in via pro vehiculo est.
Conjunctio animi maxima est cognatio. 125
Conscientiæ potius quam famæ attenderis.
Considera, quid dicas, non quid cogites.
Consilium inveniunt multi, sed docti explicant.
Consilio melius vincas, quam iracundia.
Consueta vitia ferimus, non reprehendimus. 130
Contemni gravius sapientiæ est, quam percuti.
Contemni levius stultitiæ est, quam percuti.
Contra felicem vix Deus vires habet.
Contra impudentem stulta est nimia ingenuitas.
Crimen relinquit vitæ, qui mortem appetit. 135

Crudelem medicum intemperans æger facit.
Crudelis est, non fortis, qui infantem necat.
Crudelis est in re adversa objurgatio.
Crudelis lacrimis pascitur, non frangitur.
Cui nolis sæpe irasci, irascaris semel.
Cui omnes bene dicunt, possidet populi bona.
Cui plus licet, quam par est, plus vult, quam licet.
Cui semper dederis, ubi negas, rapere imperas.
Cuivis potest accidere, quod cuiquam potest.
Cuivis dolori remedium est patientia.
Cum ames, non sapias; aut cum sapias, non ames.
Cum das avaro præmium, ut noceat, rogas.
Cum inimico nemo in gratiam tuto redit.
Cum vitia prosunt, peccat qui recte facit.

DAMNARE est objurgare, cum auxilio est opus.
Damnati lingua vocem habet, vim non habet.
Damnum appellandum est cum mala fama lucrum.
Damnum, nisi ex abundantia, raro venit.
Dari bonum, quod potuit, auferri potest.
Didicere flere feminæ in mendacium.
De inimico ne loquaris male, sed cogites.
Deliberando discitur sapientia.
Deliberando sæpe perit occasio.
Deliberandum est diu, quod statuendum est semel.
Deliberare utilia, mora tutissima est.
Demens est, quisquis præstat errori fidem.
Deos ridere credo, cum felix vocat.
Despicere oportet, quod possis deperdere.

Dies quod donat, timeas; cito raptum venit.
Dives quod donat, timeas; cito raptum venit.
Difficilem habere oportet aurem ad crimina.
Dimissum quod nescitur, non amittitur.
Discipulus est prioris posterior dies.
Discordia fit carior concordia.
Discute quod audias omne, quod credas proba.
Diu apparandum est bellum, ut vincas celerius.
Dolor animi gravior est, quam corporis dolor.
Dolor decrescit, ubi, quo crescat, non habet.
Ducis in consilio posita est virtus militum.
Dulce etiam fugias, quod fieri amarum potest.
Dum vita grata est, mortis conditio optima est.

EFFUGERE cupiditatem, regnum est vincere.
Eget minus mortalis, quo minus cupit.
Eheu quam miserum est, fieri metuendo senem.
Eodem animo beneficium debetur, qua datur.
Eripere telum, non dare irato, decet.
Est cupiditati & ipsa tarda celeritas.
Est socia mortis homini vita ingloria.
Est turba semper argumentum pessimi.
Et calamitas virtutis est occasio.
Et deest & superat miseris cogitatio.
Etiam bonum sæpius obest adsuescere.
Etiam capillus unus habet umbram suam.
Etiam celeritas in desiderio mora est.
Etiam hosti est æquus, qui habet in consilio fidem.
Etiam innocentes cogit mentiri dolor.

Etiam in peccato recte præſtatur fides.
Etiam oblivifci, qui ſis, interdum expedit.
Etiam oblivifci, quod ſcis, interdum expedit.
Etiam qui faciunt, oderunt injuriam.
Etiam ſanato vulnere cicatrix manet.
Etiam tyrannus vix precario imperat.
Et miſeriarum portus eſt patientia.
Excelſis multo facilius caſus nocet.
Exeritur opere nequitia, non incipit.
Ex hominum quæſtu facta Fortuna eſt dea.
Exilium patitur, patriæ qui ſe denegat.
Ex lite multa gratia fit formoſior.
Ex præmii ſpe laboris fit ſolatium.
Extrema ſemper de antefactis judicant.
Ex vitio alterius ſapiens emendat ſuum.

FACILITAS animi ad partem ſtultitiæ rapit.
Facilius creſcit, quam inchoatur dignitas.
Facit gradum Fortuna, quem nemo videt.
Factum tacendo, crimen facias acrius.
Falſum maledictum, malevolum mendacium eſt.
Famam curant multi, pauci conſcientiam.
Fatetur facinus is, qui judicium fugit.
Felicitas nutrix eſt iracundiæ.
Felicitas infelici innocentia eſt.
Felix improbitas optimorum eſt calamitas.
Fer difficilia, facilia levius perferes.
Feras, non culpes, quod mutari non poteſt.
Feras, quod lædit, ut & id, quod prodeſt, feras.

Ficta cito ad naturam reciderint suam.
Fidem nemo unquam perdit, nisi qui non habet.
Fidem qui perdit, perdere ultra nil potest.
Fidem qui perdit, quo se servat reliquo?
Fides, ut anima, unde abiit, eo nunquam redit.
Formosa facies, muta commendatio est.
Fortuna cum blanditur, captatum venit.
Fortuna plus homini quam consilium valet.
Fortuna jus in hominis mores non habet.
Fortuna magna, magna domino est servitus.
Fortuna nulli plus quam consilium valet.
Fortunam citius reperias, quam retineas.
Fortuna nimium quem fovet, stultum facit.
Fortuna nos vincit, nisi tota vincitur.
Fortuna obesse nulli contenta est semel.
Fortuna quo se, eodem & inclinat favor.
Fortuna vitrea est; tum, cum splendet, frangitur.
Fortuna unde aliquid fregit, cassum penitus est.
Fortuna usu dat multa, mancipio nihil.
Fraus est accipere, quod non possis reddere.
Frequens vindicta, paucorum odium reprimit.
Frugalitas inserta est rumoris boni.
Frustra rogatur, qui misereri non potest.
Furor fit læsa sæpius patientia.
Futura pugnant, ne se superari sinant.

GEMINAT peccatum, quem delicti non pudet.
Gemitus dolores indicat, non vindicat.
Grave crimen, etiam cum leviter dictum est, nocet.

Grave judicium eſt, quod præjudicium non habet.
Grave præjudicium eſt, quod judicium non habet.
Gravis animi pœna eſt, quem poſt facti pœnitet.
Gravis animus dubiam non habet ſententiam.
Gravior eſt inimicus, qui latet in pectore.
Graviora quædam ſunt remedia periculis.
Graviſſima eſt probi hominis iracundia.
Graviſſimum eſt imperium conſuetudinis.
Gravius malum omne eſt, quod ſub aſpectu latet.
Gravius nocet, quodcunque inexpertum accidit.

HABENT locum maledicti crebræ nuptiæ.
Habet ſuum venenum blanda oratio.
Heredem ferre honeſtius eſt, quam quærere.
Heredis fletus ſub perſona riſus eſt.
Heu quam conſcientia animi gravis eſt ſervitus!
Heu quam miſer eſt, qui in tormento vocem haud habet!
Heu quam difficilis gloriæ cuſtodia eſt!
Heu quam eſt timendus, qui mori tutum putat!
Hominem etiam frugi flectit ſæpe occaſio.
Hominem experiri multa, paupertas jubet.
Homini conſilium tunc deeſt, cum multa invenit.
Homo extra corpus eſt ſuum, cum iraſcitur.
Homo ne ſit ſine dolore, fortunam invenit.
Homo ſemper in os fert aliud, aliud cogitat.
Homo toties moritur, quoties amittit ſuos.
Homo vitæ commodatus, non donatus eſt.
Honeſta lex eſt temporis neceſſitas.
Honeſte parcas improbo, ut parcas probo.

Honeste servit, qui succumbit tempori.
Honestus rumor alterum est patrimonium.
Honos honestum decorat, inhonestum notat.
Humanitatis optima est certatio.

JACET omnis virtus, fama nisi late patet.
Ibi semper est victoria, ubi concordia est.
Ibi pote valere populus, ubi leges valent.
Id agas, tuo te merito ne quis oderit.
Ignis suum calorem etiam in ferro tenet.
Ignis probat aurum, miseriæ fortem probant.
Ignoscere hominum est, ubi pudet, cui ignoscitur.
Ignoscere hominum est, nisi pudet, cui ignoscitur.
Ignoscito sæpe alteri, nunquam tibi.
Illo nocens se damnat, quo peccat die.
Imperium habere vis magnum? impera tibi.
Imprudens peccat, quem post facti pœnitet.
Impune in eum pecces, qui peccat rarior.
In amore semper mendax iracundia est.
In amore forma plus valet, quam auctoritas.
In amore semper causa damni quæritur.
In calamitoso risus, etiam injuria est.
Incertus animus remedium est sapientiæ.
Inertia judicatur, cum fugitur labor.
Inertia est laboris excusatio.
Infelici innocentia est felicitas.
Inferior rescit, quidquid peccat superior.
Infirmi animi est, non posse divitias pati.
Ingenuitas non recipit contumeliam.

Ingenuitatem lædis, cum indignum rogas.
Ingenuus animus non fert vocis verbera.
Ingrata sunt beneficia, queis comes metus.
Ingratus unus omnibus miseris nocet.
Inimici ad animum nullæ conveniunt preces.
Inimico exstincto, exitium lacrimæ non habent.
Inimicum, quamvis humilem, docti metuere est.
Inimicum ulcisci, vitam accipere est alteram.
In judicando criminosa est celeritas.
Injuriam aures quam oculi facilius ferunt.
Injuriam facilius facias, quam feras.
Injuriam ipse facias, ubi non vindicas.
Injuriarum remedium est oblivio.
In miseri vitia nulla contumelia est.
In misero facile fit potens injuria.
In nullum avarus bonus est; in se pessimus.
Inopiæ desunt pauca, avaritiæ omnia.
Inopi beneficium bis dat, qui dat celeriter.
In rebus dubiis plurima est audacia.
Insanus omnis furere credit ceteros.
Instructa inopia est in divitiis cupiditas.
Intellige ecquæ sint, ut & bene agas, bona.
In turpi re peccare, bis delinquere est.
In Venere semper certat dolor & gaudium.
In Venere semper dulcis est dementia.
Invidia loquitur id, quod obest, non quod subest.
Invidiam ferre aut fortis aut felix potest.
Invidia tacite, sed inimice irascitur.
Invitat culpam, qui delictum præterit.
Invitum cum retineas, exire incitas.

Iratum breviter vites, inimicum diu.
Iratus cum ad ſe redit, ſibi tum iraſcitur.
Iratus etiam facinus conſilium putat.
Iratus nil non criminis loquitur loco.
Is minimo eget mortalis, qui minimum cupit.
Ita crede amico, ne ſit inimico locus.
Ita amicum habeas, poſſe inimicum fieri, ut putes.
Iter eſt, quacunque dat prior veſtigium.
Jucunda macula eſt ex inimici ſanguine.
Jucundum nihil eſt, niſi quod reficit varietas.
Judex damnatur, cum nocens abſolvitur.
Jus omne ſupra omnem poſitum eſt injuriam.

LÆSO doloris remedium, inimici dolor.
Lapſus ſemel, fit culpa, ſi iterum cecideris.
Laſcivia & laus nunquam habent concordiam.
Late lucere ignis, ut nihil urat, poteſt.
Laus nova niſi oritur, etiam vetus amittitur.
Legem nocens veretur, Fortunam innocens.
Legem ſolet oblivíſcier iracundia.
Levis eſt Fortuna; cito repoſcit, quod dedit.
Lex videt iratum, iratus legem non videt.
Lex univerſi eſt, quæ jubet naſci & mori.
Libido cunctos etiam ſub vultu domat.
Libido, non judicium eſt, quod levitas ſapit.
Licentiam des linguæ, cum verum petas.
Locis remotis qui latet, lex eſt ſibi.
Loco ignominiæ eſt apud indignum dignitas.
Longinquum eſt omne, quod cupiditas flagitat.

Lucrum sine damno alterius fieri non potest.
Luxuriæ desunt multa, avaritiæ omnia.

MAGE fidus heres nascitur, quam scribitur.
Mage valet qui nescit, calamitas quid valet.
Magnam fortunam magnus etiam animus decet.
Magnanimo injuriæ remedium oblivio est.
Magnum crimen secum adfert indignatio.
Mala causa est, quæ requirit misericordiam.
Malæ naturæ nunquam doctore indigent.
Mala est medicina, ubi aliquid naturæ perit.
Mala est voluptas ad alienum consuescere.
Mala mors necessitatis contumelia est.
Malam rem cum velis, honestatem improbes.
Maledictum interpretando facias acrius.
Male facere qui vult, nunquam non causam invenit.
Male facere qui vult, nusquam non causam invenit.
Male geritur, quidquid geritur Fortunæ fide.
Male imperando summum imperium amittitur.
Male secum agit æger, medicum qui heredem facit.
Male vincit is, quem pœnitet victoriæ.
Male vivet, quisquis nesciet mori bene.
Male vivunt, qui se semper victuros putant.
Malevolus animus abditos dentes habet.
Malevolus semper sua natura vescitur.
Malignos fieri maxime ingrati docent.
Malitia unius cito fit maledictum omnium.
Malitia, ut pejor veniat, se simulat bonam.
Malo in consilio feminæ vincunt viros.
Malo etiam parcas, si una est periturus bonus.

Malum alienum ne feceris tuum gaudium.
Malum conſilium conſultori peſſimum eſt.
Malum eſt conſilium, quod mutari non poteſt.
Malus animus in ſecreto pejus cogitat.
Malus bonum ad ſe nunquam conſilium refert.
Malus bonum ubi ſe ſimulat, tunc eſt peſſimus.
Malus eſt vocandus, qui ſua cauſa eſt bonus.
Malus etſi obeſſe non pote, tamen cogitat.
Malus quicunque in pœna eſt, præſidium eſt bonis.
Manifeſta cauſa ſecum habet ſententiam.
Manſueta tutiora ſunt; ſed ſerviunt.
Medicina calamitatis eſt æquanimitas.
Medicina ſola miſeriarum oblivio.
Meretrix eſt inſtrumentum contumeliæ.
Metuendum ſemper eſt ei, quod tutum velis.
Metum reſpicere non ſolet, quidquid juvat.
Metus improbos compeſcit, non clementia.
Metus cum venit, rarum habet ſomnus locum.
Minimum eripit Fortuna, cum minimum dedit.
Minus decipitur, cui negatur celeriter.
Minus eſt quam ſervus, dominus, qui ſervos timet.
Minus ſæpe pecces, ſi ſcias, quid neſcias.
Miſera eſt voluptas, ubi pericli memoria eſt.
Miſer dici bonus vir, eſſe non poteſt.
Miſeri eſt neſcire, ſine periculo vivere.
Miſeriam neſcire, ſine periclo eſt vivere.
Miſericors civis, patriæ eſt conſolatio.
Miſerrima eſt fortuna, quæ inimicos latet.
Miſerrima eſt fortuna, quæ inimico caret.
Miſerrimum eſt arbitrio alterius vivere.

Miſerum eſt, tacere cogi, quod cupias loqui.
Miſerum te judico, quod nunquam fueris miſer.
Mora cogitationis diligentia eſt.
Mora omnis odio eſt, ſed facit ſapientiam.
Mori eſt felicis, antequam mortem invocet.
Mori neceſſe eſt, ſed non quoties volueris.
Mortem timere, crudelius eſt quam mori.
Mortem ubi contemnas, omnes viceris metus.
Muliebris lacrima, condimentum malitiæ eſt.
Mulier cum ſola cogitat, male cogitat.
Mulier quæ multis nubit, multis non placet.
Multa ignoſcendo fit potens potentior.
Multis minatur, qui uni facit, injuriam.
Multis placere quæ cupit, culpam cupit.
Multorum calamitate vir moritur bonus.
Multa ante tempus, quam virum invenias bonum.
Multos timere debet, quem multi timent.
Muneribus, non lacrimis, meretrix eſt miſericors.
Mutat ſe bonitas, irritata injuria.

NATURAM abſcondit, cum recte improbus facit.
Neceſſe eſt multos timeat, quem multi timent.
Neceſſitas ab homine, quæ vult, impetrat.
Neceſſitas dat legem, non ipſa accipit.
Neceſſitas egentem mendacem facit.
Neceſſitas quam pertinax regnum tenet!
Neceſſitas quod celat, fruſtra quæritur.
Neceſſitas quod poſcit, niſi das, eripit.
Neceſſitatem ferre, non flere addecet.

Necessitati quodlibet telum utile est.
Necessitati sapiens nihil unquam negat.
Necessitatis remedium est parcitas.
Nec mortem effugere quisquam, nec amorem potest.
Nec vita, nec fortuna hominibus perpes est.
Negandi causa avaro nunquam deficit.
Negata est magnis sceleribus semper fides.
Negat sibi ipse, qui, quod difficile est, petit.
Nemo, qui cœpit ex se, risum præbuit.
Nemo immature moritur, qui moritur miser.
Nemo ita pauper vivit, quam pauper natus est.
Nemo timendo ad summum pervenit locum.
Nequitia pœna maxima ipsamet sui est.
Nescio, quid cogitat, cum bonum imitatur malus.
Nil agere, semper infelici est optimum.
Nil aliud scit necessitas, quam vincere.
Nil eripit Fortuna, nisi quod & dedit.
Nil est miserius, quam ubi pudet, quod feceris.
Nil magis amat cupiditas, quam quod non licet.
Nil non acerbum prius, quam maturum fuit.
Nil non aut lenit, aut domat diuturnitas.
Nil peccent oculi, si oculis animus imperet.
Nil posse quenquam, mortuum hoc est vivere.
Nil proprium ducas, quod mutari potest.
Nil turpe ducas pro salutis remedio.
Nil turpius, quam vivere incipiens senex.
Nimium altercando veritas amittitur.
Nimium est in morte boni, si nil inest mali.
Nisi per te sapias, frustra sapientem audias.
Nisi qui scit facere insidias, nescit metuere.

I

Nisi vindices delicta, improbitatem adjuves.
Nocens precatur, innocens irascitur.
Nocentem qui defendit, sibi crimen parit.
Nocere casus non solet constantiæ.
Nocere posse & nolle, laus amplissima est.
Noli contemnere ea, quæ summos sublevant.
Non cito ruina perit is, qui rimam timet.
Non corrigit, sed lædit, qui invitum regit.
Non est bonitas, esse meliorem pessimo.
Non est pusillum, si quid maximo est minus.
Non est cicatrix turpis, quam virtus parit.
Non est tuum, Fortuna quod fecit tuum.
Non facile de innocente crimen fingitur.
Non facile solus serves, quod multis placet.
Non novit virtus calamitati cedere.
Non pote non sapere, qui se stultum intelligit.
Non quam multis placeas, sed qualibus, stude.
Non semper aurem facilem habet felicitas.
Non vincitur, sed vincit, qui cedit suis.
Nulla hominum major pœna est, quam infelicitas.
Nulli facilius, quam malo invenies parem.
Nulli imponas, quod ipse ferre non queas.
Nullo in loco male audit misericordia.
Nullum sine teste putaveris suo locum.
Nullum sine auctoramento est magnum malum.
Nullus sapientum proditori credidit.
Nunquam facilius culpa, quam in turba latet.
Nunquam non miser est, qui quod timeat, cogitat.
Nunquam periculum sine periclo vincitur.
Nunquam satis est, quod improbæ spei datur.

Nunquam secura est prava conscientia.
Nunquam ubi diu fuit ignis, deficit vapor.

OBSEQUIUM nuptæ cito fit odium pellicis.
Occasio ægre offertur, facile amittitur.
Occasio receptus difficiles habet.
Occidi pulchrum, ubi cum ignominia servias.
Odia alia sub vultu, alia sub osculo latent.
Officium benevoli animi finem non habet.
Omnes æquo animo parent, digni ubi imperant.
Omne vitium semper habet patrocinium suum.
Omnis dies velut ultimus ordinandus est.
Omnis voluptas, quemcunque arrisit, nocet.
O pessimum periculum, quod opertum latet!
O tacitum tormentum animi conscientia!
O vita misero longa, felici brevis!

PARATÆ lacrimæ insidias, non fletum indicant.
Parens iratus in se est crudelissimus.
Parere scire, par imperio gloria est.
Pars beneficii est, quod petitur, si belle neges.
Pars beneficii est, quod petitur, si cito neges.
Parvo fames constat, magno fastidium.
Patiendo mnlta veniunt, quæ nequeas pati.
Patiens & fortis se ipsum felicem facit.
Patiens in adversis nunquam est felicitas.
Patientia, animi divitias occultas habet.
Patria tua est, ubicunque vixeris bene.

Paucorum eſt intelligere, quid cui det Deus.
Paucorum improbitas, univerſis calamitas.
Peccare pauci nolunt, nulli neſciunt.
Peccatum amici, velut tuum, recte putes.
Peccatum extenuat, qui celeriter corrigit.
Pecuniæ oportet imperes, non ſervias.
Pecunia una regimen rerum eſt omnium.
Pejora multa cogitat mutus dolor.
Perdendi finem nemo, niſi egeſtas, facit.
Perdit, non donat, qui donat, niſi eſt memor.
Perenne conjugium animus, non corpus facit.
Pereundi ſcire tempus, aſſidue eſt mori.
Perfacile felix, quod vota impetrant, facit.
Perfugere ad inferiorem, ſe ipſum eſt tradere.
Pericula, qui audet, ante vincit, quam accipit.
Pericula timidus, etiam quæ non ſunt, videt.
Perpetuo vincit, qui utitur clementia.
Per quæ ſis tutus, illa ſemper cogites.
Plerique metu boni, non innocentia.
Plures tegit fortuna, quam tutos facit.
Plus eſt quam pœna, injuriæ ſuccumbere.
Plus eſt quam pœna, ſine te miſerum vivere.
Pœna ad malum ſerpens, ut proterat, venit.
Pœna allevatur tunc, ubi laxatur dolor.
Pœnam moratur improbus, non præterit.
Populi eſt mancipium, quiſquis patriæ eſt utilis.
Poſt calamitatem memoria, alia eſt calamitas.
Potens miſericors publica eſt felicitas.
Potenti iraſci, ſibi periculum eſt quærere.
Poteſt non eſſe honeſtum, quod non liberum eſt.

Præsens est semper, qui absens etiam ulciscitur.
Prius negare, post fecisse, fallere est.
Probo bona fama maxima est hereditas.
Probi delicta judex legens deterit.
Probo beneficium qui dat, ex parte accipit.
Probus libertus sine natura est filius.
Prodesse qui vult, nec potest, æque est miser.
Prodest, quicunque obesse non vult, cum potest.
Pro dominis peccare, etiam virtutis loco est.
Pro medicina dolor est, dolorem qui necat.
Prope est, libens ut damnet, qui damnat cito.
Prope est, non æque ut damnet, qui damnat nimis.
Properare in judicando, est crimen quærere.
Prospicere in pace oportet, quid bellum juvet.
Prudenti stultus etiam sermonis jocus est.
Pudor dimissus nunquam redit in gratiam.
Pudor doceri non potest, nasci potest.
Pudorem alienum qui eripit, perdit suum.
Pudorem habere, servitus quodammodo est.
Pudor quemcunque non flectit, frangit timor.
Pulchrum est, præstare cuncta, nihil exigere.
Pupillus est avarus ætatis brevis.
Puras Deus, non plenas adspicit manus.

Quæ vult videri bella nimis, nulli negat.
Quam felix vita, quæ sine negotiis transiit!
Quam magnum est, non laudari, & esse laudabilem!
Quam malus est, culpam qui suam alterius facit!
Quam miser est, cui ingrata misericordia est!

Quam miſer eſt, qui excuſare ſibi ſe non poteſt!
Quam miſerum auxilium eſt, ubi nocet, quod ſuſtinet!
Quam miſerum eſt, bene quod feceris, factum queri!
Quam miſerum eſt, cogi opprimere, quem ſalvum velis!
Quam miſerum eſt, cum ſe renovat, conſumtum malum!
Quam miſerum eſt, id, quod pauci habent, amittere!
Quam miſerum eſt, mortem cupere, nec poſſe emori!
Quam miſerum officium eſt, quod ſucceſſum non habet!
Quam miſerum eſt, ubi conſilium caſu vincitur!
Quam miſerum eſt, ubi te captant, qui defenderint!
Quam pœnitenda incurrunt viventi diu!
Quam ſæpe veniam, qui negaverat, petit!
Quam timidus is eſt, paupertatem qui timet!
Quamvis acerbus, qui monet, nulli nocet.
Quamvis non rectum, quod juvat, rectum putes.
Quemcunque quærit calamitas, facile invenit.
Quem diligas, etiam queri de ipſo malum eſt.
Quem fama ſemel oppreſſit, vix reſtituitur.
Qui æquo malis animo miſcetur, eſt malus.
Qui bene diſſimulat, citius inimico nocet.
Quicquid bono concedis, das partem tibi.
Quicquid conaris, quo pervenias, cogites.
Quicquid fit cum virtute, fit cum gloria.
Quicquid Fortuna exornat, cito contemnitur.
Quicquid futurum eſt ſummum, ab imo naſcitur.
Quicquid nocere didicit, meminit, cum poteſt.
Qui, cum dolet, blanditur, poſt tempus ſapit.
Quidam inimici graves, amici ſunt leves.
Qui debet, limen creditoris non amat.
Quid eſt beneficium dare? imitari Deum.

Qui docte servit, partem dominatus tenet.
Quid quisque possit, nisi tentato nesciit.
Quid ipse sis, non quid habearis, interest.
Quid tibi pecunia opus est, si ea uti non potes?
Quieta vita iis, qui tollunt Meum, Tuum.
Qui spectat, ut rogetur, officium levat.
Qui in vero dubitat, male agit, cum deliberat.
Qui invitus servit, fit miser, servit tamen.
Qui jusjurandum servat, quovis pervenit.
Qui metuit, calamitatem rarius accipit.
Qui timet insidias omnes, nullas incidit.
Qui pote celare vitium, vitium non facit.
Qui pote consilium fugere, sapere idem potest.
Qui pote nocere, timetur, cum etiam non adest.
Qui pote nocere, timetur, cum etiam non nocet.
Qui pote transferre amorem, pote deponere.
Qui pro innocente dicit, satis est eloquens.
Qui se ipsum laudat, cito derisorem invenit.
Quis pauper est? qui dives videtur sibi.
Qui sibi non vivit, merito aliis est mortuus.
Quis miserum sciret, verba nisi haberet dolor?
Quis plurimum habet? is, qui omnium minimum cupit.
Qui timet amicum, amicus ut timeat, docet.
Qui timet amicum, vim non novit nominis.
Qui venit, ut noceat, semper meditatus venit.
Qui dubitat ulcisci, improbos plures facit.
Qui culpæ ignoscit uni, suadet pluribus.
Quo cavet is, cum animus aliud, verba aliud petunt?
Quod ætas vitium posuit, ætas auferet.
Quodcunque animus sibi imperavit, obtinet.

Quod est timendum, decipit, si negligas.
Quod facere turpe est, dicere honestum ne puta.
Quod fugere credas, sæpe solet occurrere.
Quod nescias, cui serves, stultum est parcere.
Quod nescias, damnare, summa est temeritas.
Quod periit, quæri pote, reprendi non pote.
Quod quisque amat, laudando commendat sibi.
Quod semper est paratum, non semper juvat.
Quod senior loquitur, omnes consilium putant.
Quod timeas, citius, quam quod speres, evenit.
Quod vitiosum est, quo animo facias, nihil interest.
Quod vix contingit, vix voluptatem parit.
Quod vult cupiditas, cogitat, non quod decet.
Quod vult, habet, qui velle, quod satis est, potest.
Quotidie damnatur, qui semper timet.
Quotidie est deterior posterior dies.

Rapere est accipere, quod non possis reddere.
Rapere est, non petere, quidquid invito auferas.
Rarum esse oportet, quod diu carum velis.
Ratione, non vi vincenda adolescentia est.
Refert, quam quis bene vivat; quam diu, non refert.
Regnat, non loquitur, qui nil, nisi quod vult, facit.
Rei nulli prodest mora, nisi iracundiæ.
Remedium, fraus est, contra flumen quærere.
Repelli se homo, facilius fert, quam decipi.
Repente dives nemo factus est bonus.
Res inquieta est in se ipsam felicitas.
Respicere nil consuevit iracundia.

Res quanto est major, tanto est insidiosior.
Revertere, unde veneris, nihil grave est.
Reus innocens Fortunam, non testem timet.
Rex esse nolim, ut esse crudelis velim.
Rivalitatem non amat victoria.
Rogare ingenuo servitus quodammodo est.
Roganti melius, quam imperanti pareas.
Ruborem amico excutere, amicum est perdere.

SÆPE oculi & aures vulgi, sunt testes mali.
Sæpe ignoscendo das injuriæ locum.
Salutis causa bene fit homini injuria.
Sanctissimum est, meminisse, cui te debeas.
Sapiens contra omnes arma fert, cum cogitat.
Sapiens quod petitur, ubi tacet, breviter negat.
Satis est beatus, qui potest, cum vult, mori.
Sat magna usura est pro beneficio memoria.
Secrete amicos admone, lauda palam.
Secunda in paupertate fortuna est fides.
Secundus est a matre nutricis dolor.
Se damnat judex, innocentem qui opprimit.
Seditio civium, hostium est occasio.
Semper beatam se putat benignitas.
Semper consilium tunc deest, cum opus maxime est.
Semper metuendo sapiens evitat malum.
Semper metuendum, quidquid irasci potest.
Semper plus metuit animus ignotum malum.
Semper redundat ipse in auctores timor.
Sensus, non ætas invenit sapientiam.

Se posse plus iratus, quam possit, putat.
Sero est, in periculis consilium quærere.
Sibi ipsi improbitas cogit fieri injuriam.
Sibi ipsi dat supplicium, quem admissi pudet.
Sibi primum auxilium eripere, est leges tollere.
Si nil velis timere, metuas omnia.
Socius fit culpæ, qui nocentem sublevat.
Solatium grande est, cum universo una rapi.
Solet esse in dubiis, pro consilio temeritas.
Solet hora, quod multi anni abstulerint, reddere.
Solet sequi laus, cum viam fecit labor.
Sordidius multo vivimus, quam nascimur.
Spes est salutis, ubi hominem objurgat pudor.
Spes inopem, res avarum, mors miserum levat.
Spina etiam grata est, ex qua spectatur rosa.
Stultitia est, insectari, quem omnes diligunt.
Stultitiæ partem interdum habet felicitas.
Stulti timent fortunam, sapientes ferunt.
Stultum est, alium velle ulcisci pœna sua.
Stultum est, queri de adversis, ubi culpa est tua.
Stultum est, timere, quod vitari non potest.
Stultum est, vicinum velle ulcisci incendio.
Stultum facit fortuna, quem vult perdere.
Stultum, imperare reliquis, qui nescit sibi.
Suadere benevoli est primum, dein corrigere.
Submittit se, quæ se erigit, felicitas.
Suis qui nescit parcere, inimicis favet.
Summissum imperium non tenet vires suas.
Suspecta semper ornamenta ementibus.
Suspicio sibi ipsa rivales parit.

Suum sequitur lumen semper innocentia.

TACERE nescit idem, qui nescit loqui.
Taciturnitas stulto homini pro sapientia est.
Tam deest avaro, quod habet, quam quod non habet.
Tam diu discendum est homini, quam diu nesciat.
Timidus vocat se cautum, parcum sordidus.
Tormentum o dulce, æquo ubi reprimitur gaudium!
Turpis inopia est, quæ nascitur de gloria.
Tuta est jactura, quæ fit negligentia.
Tutissima res, timere nihil præter Deum.

UBI cœpit pauper divitem imitari, perit.
Ubicunque pudor est, semper ibi sancta est fides.
Ubi fata peccant, hominum consilia excidunt.
Ubi innocens formidat, damnat judicem.
Ubi maxime gaudebis, metues maxime.
Ubi omnis vita metus est, mors est optima.
Ubi peccat ætas major, male discit minor.
Ubi timetur, nil quod timeatur nascitur.
Velox consilium sequitur pœnitentia.
Verbum omne refert, in quam partem intelligas.
Verum est, quod pro salute fit mendacium.
Verum cur non audimus? quia non dicimus.
Veterem ferendo injuriam, invites novam.
Veterem ferendo injuriam, vites novam.
Viri boni est, nescire facere injuriam.
Virum bonum natura, non ordo facit.
Virtute quod non possis, blanditia auferas.

Virtuti amorem nemo honeste denegat.
Virtuti melius quam Fortunæ creditur.
Virtutis spolia cum videt, gaudet labor.
Virtutis vultus partem habet victoriæ.
Vis omnibus esse notus? noris neminem.
Vitium fuit, nunc mos est assentatio.
Vix quisquam transit in bonum, nisi ex malo.
Ulcera animi sananda magis, quam corporis.
Unus dies pœnam affert, multi cogitant.
Voluptas e difficili data dulcissima est.
Voluntas quem pudicum, non corpus facit.
Voluptas tacita mage metus quam gaudium est.
Utrumque casum adspicere debet, qui imperat.
Vultu an natura sis sapiens, multum interest.

Trochaici, vel quasi.

ALEATOR, quanto in arte est melior, tanto est nequior.
Conscientia amici nullius linguæ invenit preces.
Contumeliam nec ingenuus fert, nec fortis facit.
Cui quid vindicandum est, omnis optima est occasio.
Cujus mortem amici exspectant, vitam cives oderunt.
Difficile est, dolori convenire cum sapientia.
Dixeris maledicta cuncta, cum hominem ingratum dixeris.
Duplex fit bonitas, si simul accesserit celeritas.
Esse necesse est vitia minima maximorum maxima.
Est beneficium, eo carere, quod invitus possides.
Est honesta turpitudo, pro bona causa mori.
Expetit pœnas iratus ab alio, a se ipso exigit.
Exsul is, cui nusquam domus est, sine sepulcro est mortuus.

Felix est, non qui videtur esse aliis, sed qui sibi.
Feminarum curam gerere desperare, est otium.
Fortior est, qui cupiditates suas, quam qui hostes subjicit.
Frustra, cum est ventum ad senectam, repetas adolescentiam.
Fulmen est, ubi cum potestate habitat iracundia.
Habet in adversis auxilia, qui in secundis commodat.
Heu dolor quam miser est, qui in tormentis vocem non habet!
Heu quam miserum est, discere servire, ubi dominari doctus es!
Heu quam miserum est, ab eo lædi, de quo non ausis queri!
Heu quam multa pœnitenda incurrunt viventes diu!
Homo, qui in homine calamitoso est misericors, meminit sui.
Homo semper aliud fert in se, in alterum aliud cogitat.
Improbe Neptunum accusat, qui iterum naufragium facit.
In malis sperare bonum, nisi innocens, nemo solet.
Inter amicos judicatur quam inimicos molestius.
Ipsæ amicos res opimæ pariunt, adversæ probant.
Iracundiam qui vincit, superat hostem maximum.
Irritare est calamitatem, cum te felicem vocas.
Ita habeas amicum, posse ut fieri inimicum putes.
Mage cavenda est amicorum invidia, quam insidiæ hostium.
Maximo periclo custoditur, quod multis placet.
Minime amicus sum, fortunæ particeps nisi sim tuæ.
Mors infanti felix, juveni acerba, sera nimis seni.
Mortuo munus qui mittit, nil dat illi, adimit sibi.
Næ virtutibus multis abundat, qui alienas amat!
Neminem nec accusaveris, nec laudaveris cito.
Nescias quid optes, aut quid fugias: ita ludit dies.
Nescit is nocere, qui nocere velle perdidit.
Ni gradus servetur, nulli tutus est summus locus.
Nil prodest, bene didicisse, facere si cesses bene.

Nil rationis est, ubi res semel in affectum venit.
Nondum felix es, si nondum turba te deriserit.
Non aliter vivas in solitudine, aliter in foro.
Nulla, quæ multos amicos recipit, angusta est domus.
Nulla tam bona est fortuna, de qua nil possis queri.
Nusquam melius morimur homines, quam ubi libenter viximus.
Objurgari in calamitate, gravius est, quam calamitas.
Odio oportet ut peccandi facias, non metu, bonum.
Omnes vitam differentes mors incerta prævenit.
Optime positum est beneficium, ubi ejus meminit, qui accipit.
Optimum est, sequi majores, recte si præcesserint.
Pecunia est ancilla, si scis uti; si nescis, domina est.
Plerique, ubi aliis maledicunt, faciunt convitium sibi.
Principium est discordiæ, ex communi facere proprium.
Proximum tenet locum confessio innocentiæ.
Quanto serius peccatur, tanto incipitur turpius.
Quem bono tenere non potueris, hunc teneas malo.
Quidquid est plus, quam necesse, possidentes deprimit.
Quid refert, quantum habeas? multo illud plus est, quod non (habes.
Regibus pejus est multo, quam ipsis servientibus.
Res bona est, non exstirpare sceleratos, sed scelera.
Ridiculum est, odio nocentis perdere innocentiam.
Sæpe dissimulare, quam vel ulcisci, satius fuit.
Sæpius locutum, nunquam me tacuisse pœnitet.
Semper vocis & silentii temperamentum tene.
Sermo animi est imago: qualis vir, talis & oratio est.
Si multis tua vita placuerit, tibi placere non potest.
Sine dolore est vulnus, quod ferendum cum victoria.
Si pares invitus, servus es; minister, si volens.
Solitudinem quærat, qui vult cum innocentibus vivere.

Tam crudelitas eſt, omnibus, atque nulli ignoſcere.
Tam deeſt, quod habet, avaro, quam miſero, quod non habet.
Theſaurum in ſepulcro ponit, qui ſenem heredem facit.
Tolerabilior, qui mori jubet, quam qui male vivere.
Tolerabilior pœna, haud poſſe, quam neſcire vivere.
Tuta ſæpe, nunquam ſecura, mala conſcientia eſt.
Ubi ſis cum tuis, & abſis patria, eam deſideres.
Vita hominis brevis: ideo honeſta mors eſt immortalitas.

Hos ſequentes verſus, qui in editione Scaligeriana apparent, in ſua vel immutaverat Gruterus, vel plane omiſerat. Ne quid forte Publio detraheretur, eos addidimus Haverkampium ſequentes.

Avarus animus nullo ſatiatur lucro.
Fortunam citius vel rapias, quam retineas.
Libido indicium eſt ejus, quod levitas ſapit.
Lingua eſt maliloquax mentis indicium malæ.
Non eſt beatus, eſſe qui ſe non putat.
Nullus tantus quæſtus, quam quod habes parcere.
Spes præmii laboris eſt ſolatium.
Miſeriam neſcire propriam eſt ſine periculo vivere.

FLAVII AVIANI
FABULÆ.

FLAVII AVIANI
PRAEFATIO.

Avianus Theodosio.

DUBITANTI mihi, Theodosi optime, quonam literarum titulo nostri nominis memoriam mandaremus, fabularum textus occurrit: quod in his urbane concepta falsitas deceat, & non incumbat necessitas veritatis. Nam quis tecum de oratione, quis de poemate loqueretur? Cum in utroque literarum genere & Atticos Græca eruditione superes, & Latinitate Romanos? Hujus ergo materiæ ducem nobis Æsopum noveris, qui responso Delphici Apollinis monitus ridicula orsus est, ut legenda firmaret. Verum has pro exemplo fabulas & Socrates divinis operibus indidit, & poemati suo Flaccus aptavit; quod in se, sub jocorum communium specie, vitæ argumenta contineant: quas Græcis jambis Babrius repetens, in duo volumina coartavit. Phædrus etiam partem aliquam quinque in libellos resolvit. De his ergo ad quadraginta & duas in unum redactas fabulas edidi: quas rudi latinitate compositas elegis sum explicare conatus. Habes ergo opus,

quo animum oblectes, ingenium exerceas, sollicitudines leves, totumque vivendi ordinem cautus agnoscas. Loqui vero arbores, feras cum hominibus gemere, verbis certare volucres, animalia ridere fecimus; ut pro singulorum necessitatibus vel ab ipsis animis sententia proferatur.

FLAVII AVIANI FABULÆ.

FABULA I.

Ruſtica & Lupus.

Rustica deflenti parvo juraverat olim,
Ni taceat, rabido quod foret eſca lupo.
Credulus hanc vocem lupus audiit, & manet ipſas
Pervigil ante fores, irrita vota gerens.
Nam laſſata puer nimiæ dat membra quieti,
Spem quoque raptori ſuſtulit inde fames.
Hunc ubi ſilvarum repetentem luſtra ſuarum
Jejunum conjux ſenſit adeſſe lupa:
Cur, inquit, nullam refers de more rapinam;
Languida conſumtis ſed trahis ora genis?
Ne mireris, ait, deceptum fraude maligna
Vix miſerum vacua delituiſſe fuga.
Nam quæ præda, rogo, quæ ſpes contingere poſſet,
Jurgia nutricis cum mihi verba darent.
Hæc ſibi dicta putet, ſeque hac ſciat arte notari,
Femineam quiſquis credidit eſſe fidem.

FABULA II.

Aquila & Teſtudo.

PENNATIS avibus quondam teſtudo locuta eſt:
  Si quis eam volucrem conſtituiſſet humi;
Protinus e rubris conchas proferret arenis,
  Quis pretium nitido cortice bacca daret.
Indignans ſibimet, tardo quod ſedula greſſu
  Nil ageret, toto perficeretque die.
Aſt ubi promiſſis aquilam fallacibus implet,
  Experta eſt ſimilem perfida lingua fidem.
Et male mercatis dum quærit ſidera pennis,
  Occidit infelix alitis ungue fero.
Tum quoque ſublimis, cum jam moreretur, in auras
  Ingemuit, votis hæc licuiſſe ſuis.
Atque ait: exoſæ poſt hæc documenta quietis
  Non ſine ſupremo magna labore peti.
SIC, quicunque nova ſublatus laude tumeſcit,
  Dat merito pœnas, dum meliora cupit.

FABULA III.

Cancer & Mater.

Curva retrocedens cum fert veſtigia cancer,
  Hiſpida ſaxoſis terga reliſit aquis.
Hunc genitrix facili cupiens procedere greſſu,
  Talibus alloquiis præmonuiſſe datur.
Ne tibi tranſverſo placeant hæc devia, nate,
  Rurſus in obliquos neu velis ire pedes.
Sed niſu contenta ferens veſtigia recto,
  Innocuos proſo tramite ſiſte gradus.
Cui natus, Faciam, ſi me præceſſeris, inquit;
  Rectaque monſtrantem certior ipſe ſequar.
Nam ſtultum nimis eſt, cum tu praviſſima tentes;
  Alterius cenſor ut vitioſa notes.

FABULA IV.

Boreas & Sol.

Immitis Boreas placiduſque ad ſidera Phœbus;
  Jurgia cum magno conſeruere Jove,
Quis prior inceptum peragat. Mediumque per orbem
  Carpebat ſolitum forte viator iter.
Convenit hanc potius liti præfigere cauſam,
  Pallia nudato decutienda viro.
Protinus impulſus ventis circumſonat æther,
  Et gelidus nimias depluit imber aquas.

Ille magis duplicem lateri circumdat amictum,
Turbida summotos qua trahit aura sinus.
Sed tenues radios paulatim increscere Phoebus
Jusserat, ut nimio surgeret igne jubar.
Donec lassa volens requiescere membra viator,
Deposita fessus veste resedit humi.
Tunc victor docuit præsentia numina Titan,
Nullum præmissis vincere posse minis.

FABULA V.

Rusticus & Asinus.

Metiri se quemque decet, propriisque juvari
Laudibus, alterius nec bona ferre sibi.
Ne detracta gravem faciant miracula risum,
Cœperit in solitis cum remeare malis.
Exuvias asinus Gætuli sorte leonis
Repperit, & spoliis induit ora novis.
Aptavitque suis incongrua tegmina membris,
Et miserum tanto pressit honore caput.
Ast ubi terribilis animo circumstitit horror,
Pigraque præsumtus venit in ossa vigor;
Mitibus ille feris communia pabula calcans,
Turbabat pavidas per sua rura boves.
Rusticus hunc magna postquam deprendit ab aure,
Correptum vinclis verberibusque domat.
Et simul abstracto denudans corpora tergo,
Increpat his miserum vocibus ille pecus:

Forſitan ignotos mutato tegmine fallas,
At mihi, qui quondam, ſemper aſellus eris.

FABULA VI.

Rana & Vulpis.

Edita gurgitibus, olimque immerſa profundo,
Et luteis tantum ſemper amica vadis,
Ad ſuperos colles, herboſaque prata recurrens,
Mulcebat miſeras turgida rana feras.
Callida quod poſſet gravibus ſuccurrere morbis,
Et vitam ingenio continuare ſuo.
Nec ſe Pæonio jactat ceſſiſſe magiſtro,
Quamvis perpetuos curet in orbe Deos.
Tunc vulpes pecudum ridens aſtuta quietem,
Verborum vacuam prodidit eſſe fidem.
Hæc dabit ægrotis, inquit, medicamina membris,
Pallida cæruleus cui notat ora color.
Ne ſibimet quiſquam de rebus inaniter ullis,
Quas nequit, imponat, fabula noſtra docet.

FABULA VII.

Canis.

HAUD facile est pravis innatum mentibus, ut se
Muneribus dignas suppliciove putent.
FORTE canis quondam nullis latratibus horrens,
Nec patulis primum rictibus ora trahens,
Mollia sed pavidæ submittens verbera caudæ,
Concitus audaci vulnera dente dabat.
Hunc dominus, ne quem probitas simulata lateret,
Jusserat in rabido gutture ferre nolam.
Faucibus innexis crepitantia subligat æra,
Quæ facili motu signa cavenda darent.
Hæc tamen ille sibi credebat præmia ferri,
Et similem turbam despiciebat ovans.
Tunc insultantem senior de plebe superbum
Adgreditur, tali singula voce monens.
Infelix! quæ tanta rapit dementia sensum,
Munera pro meritis si cupis ista dari?
Non hoc virtutis decus ostentatur in ære,
Nequitiæ testem sed geris inde sonum.

FABULA VIII.

Camelus.

CONTENTUM propriis ſapientem vivere rebus,
Nec cupere alterius, fabula noſtra monet.
Indignata cito, ne ſtet Fortuna, recurſu
Atque eadem minuat, quæ dedit ante, rota.
CORPORIS immenſi fertur pecus iſſe per auras,
Et magnum precibus ſollicitaſſe Jovem.
Turpe nimis cunctis irridendumque videri:
Inſignes geminis cornibus ire boves;
Et ſolum nulla munitum parte camelum,
Objectum cunctis expoſitumque feris.
Jupiter adridens, poſtquam ſperata negavit,
Inſuper & magnæ ſuſtulit auris onus:
Vive minor merito, cui ſors non ſufficit, inquit,
Et tua perpetuum, livide, damna geme.

FABULA IX.

Viatores.

MONTIBUS ignotis, curviſque in vallibus artum
Cum ſocio quidam ſuſcipiebat iter.
Securus quodcunque malum fortuna tuliſſet,
Robore collato poſſet uterque pati.

Dumque per inceptum vario ſermone feruntur,
  In mediam præceps convenit urſa viam.
Horum alter facili comprendens robora curſu,
  In viridi trepidum fronde pependit onus.
Ille trahens nullo jacuit veſtigia greſſu,
  Exanimem fingens, ſponte relifus humi.
Continuo prædam cupiens fera ſæva cucurrit,
  Et miſerum curvis unguibus ante levat.
Verum ubi concreto riguerunt membra timore,
  (Nam ſolitus mentis liquerat oſſa calor)
Tunc olidum credens, quamvis jejuna, cadaver,
  Deſerit, & luſtris conditur urſa ſuis.
Sed cum ſecuri paulatim in verba rediſſent,
  Liberior juſto, qui fuit ante fugax;
Dic, ſodes, quidnam trepido tibi rettulit urſa?
  Nam ſecreta diu, multaque verba dedit.
Multa quidem monuit, tamen hæc quoque maxima juſſit,
  Quæ miſero ſemper ſunt facienda mihi:
Ne facile alterius repetas conſortia, dixit,
  Rurſus ab inſana ne capiare fera.

FABULA X.

Eques.

CALVUS eques, capiti ſolitus religare capillos,
  Atque alias nudo vertice ferre comas,
Ad campum nitidis venit conſpectus in armis,
  Et facilem frenis flectere cœpit equum.

Hujus ab adverso Boreæ spiramina perflant,
Ridiculum populo conspiciente caput.
Nam mox dejecto nituit frons nuda galero,
Discolor apposita quæ fuit ante coma.
Ille sagax, tantis cum risus millibus esset,
Distulit admota calliditate jocum.
Quid? mirum positos referens fugisse capillos,
Quem prius æquævæ deseruere comæ?
RIDICULO cuiquam cum sis, absolvere temet
Opposita veri cum ratione stude.

FABULA XI.

Olla ærea & lutea.

ARRIPIENS geminas ripis cedentibus ollas,
Insanis pariter flumen agebat aquis.
Sed diversa duas ars & natura creavit,
Ære prior fusa est, altera ficta luto.
Dispar erat fragili & solidæ concordia motus,
Incertumque vagus amnis habebat iter.
Ne tamen allisam confringeret ærea testam
Jurabat: solitam longius ire viam
Illa timens (ne quid levibus graviora nocerent,
Et quia nulla brevi est cum meliore fides.)
Quamvis securam verbis me feceris, inquit,
Non timor ex animo discutiendus erit.
Nam me sive tibi, seu te mihi conferat unda,
Semper ero ambobus subdita sola malis.

PAUPERIOR caveat ſeſe ſociare potenti,
Namque fides illi cum parili melior.

FABULA XII.

Ruſticus, qui theſaurum invenerat.

RUSTICUS impreſſo molitus vomere terram,
Theſaurum ſulcis proſiluiſſe videt.
Mox indigna animo properante relinquit aratra,
Semina compellens ad meliora boves.
Continuo ſupplex Telluri conſtruit aras,
Quæ ſibi depoſitas ſponte dediſſet opes.
Hunc Fortuna novis gaudentem provida rebus
Admonet, indignam ſe quoque ture dolens.
Nunc inventa meis non prodis munera templis,
Atque alios mavis participare Deos.
Sed cum ſubrepto fueris triſtiſſimus auro,
Me primam lacrimis ſollicitabis inops.
NON me ridenti ſed triſti cernere vultu
Fas erit, & vacua ſint tibi vota tua.
Unius accepto peccat grave quiſque talento,
Si quod ab hoc ſumſit, imputat hoc alii.

FABULA XIII.

Taurus & Hircus.

IMMENSUM Taurus fugeret cum forte Leonem,
Tutaque desertis quæreret antra viis.
Speluncam reperit, quam tunc hirsutus habebat,
Cinyphii ductor qui solet esse gregis.
Ast ubi submissa meditantem irrumpere fronte
Obvius obliquo terruit ore caper;
Tristis abit, longaque fugax de valle locutus
(Nam timor expulsum jurgia ferre vetat,)
Non te demissis setosum, putide, barbis,
Illum, qui superest insequiturque, tremo.
Nam si discedat, nosces, stultissime, quantum
Discrepet a Tauri viribus hircus olens.
DUM cupis illatum tibimet par solvere damnum,
Absque tuo damno hocce caveto fore.

FABULA XIV.

Simia & Jupiter.

JUPITER in toto quondam quæsiverat orbe,
Munera natorum qui meliora daret.
Certatim ad regem currit genus omne ferarum,
Permixtumque homini cogitur ire pecus.
Sed nec squamigeri desunt ad jurgia pisces,
Vel quidquid volucrum purior aura vehit.

Inter quos trepidæ ducebant pignora matres,
Judicio tanti discutienda Dei.
Tunc brevis informem traheret cum Simia natum,
Ipsum etiam in risum compulit ire Jovem.
Hanc tamen ante alias rupit turpissima vocem,
Dum generis crimen sic abolere cupit.
Jupiter hoc norit, maneat victoria si quem,
Judicio superest omnibus iste meo.
ERGO mos homini est, quidquid sibi fecerit ipse,
Vile licet maneat, comprobat ipse tamen.
Nolo velis rerum quidquam laudare tuarum,
Alterius nisi sunt ore probata prius.

FABULA XV.

Grus & Pavo.

THREICIAM volucrem fertur Junonius ales
Communi sociam continuasse cibo.
Namque inter varias fuerat discordia formas,
Magnaque de facili jurgia lite trahunt:
Quid sibi multimodo fulgerent membra decore,
Cæruleam facerent livida terga gruem.
Et simul erectæ circumdans tegmina caudæ
Sparserat arcanum rursus in astra jubar.
Illa licet nullo pennarum certet honore,
His tamen insultans vocibus usa datur.
Quamvis innumerus plumas variaverit ordo,
Mersus humi semper florida terga geris.

Aſt ego deformi ſublimis in aera penna,
Proxima ſideribus numinibuſque, feror.
Si quadam virtute nites, ne reſpice quenquam,
Ex alia quadam forſan & ipſe nitet.

FABULA XVI.

Quercus & Arundo.

Montibus e ſummis radicitus eruta quercus
Decidit, inſani turbine victa noti.
Quam tumidis ſubter decurrens alveus undis
Suſcipit, & fluvio præcipitante rapit.
Verum ubi diverſis impellitur ardua ripis,
In fragiles calamos grande reſedit onus.
Tunc, ſic exiguo connectens ceſpite ramos,
Miratur liquidis quod ſtet arundo vadis;
Se quoque tam vaſto necdum conſiſtere trunco,
Aſt illam tenui cortice ferre minas.
Stridula mox blando reſpondit canna ſuſurro,
Seque magis tutam debilitate docet.
Tu rabidos, inquit, ventos, ſævaſque procellas
Deſpicis, & totis viribus acta ruis.
Aſt ego ſurgentes paulatim demoror auſtros,
Et quamvis levibus provida cedo notis.
In tua præruptus offendit robora nimbus,
Motibus aura meis ludificata perit.
Hæc nos dicta monent magnis obſiſtere fruſtra,
Paulatimque truces exſuperare minas.

FABULA XVII.

Venator & Tigris.

VENATOR jaculis haud irrita vulnera torquens,
　Turbabat rapidas per ſua luſtra feras.
Tum pavidis audax cupiens ſuccurrere Tigris
　Verbere commotas juſſit adeſſe minas.
Ille tamen ſolito contorquens tela lacerto,
　Nunc tibi, qualis eram, nuntius iſte refert.
Et ſimul emiſſo transjecit viſcera ferro,
　Perſtrinxitque citos haſta cruenta pedes.
Molliter adfixum traheret cum ſaucia telum,
　A trepida fertur vulpe retenta diu.
Dum rogat, unde foret, qui talia vulnera ferret;
　Aut ubinam jaculum delituiſſet agens:
Illa gemens, fractoque loqui vix murmure cœpit;
　Nam ſolitas voces ira dolorque rapit.
Nulla quidem medio convenit in aggere forma,
　Quæque oculis olim ſit repetenda meis.
Sed cruor, & validis in nos directa lacertis
　Oſtendunt aliquem tela fuiſſe virum.
BRUTA licet ſoleant animalia jure timeri,
　Omnibus eſt illis plus metuendus homo.

FABULA XVIII.

Juvenci & Leo.

QUATUOR immenſis quondam per prata juvencis
  Fertur amicitiæ tanta fuiſſe fides,
Ut ſimul emiſſos nullus divelleret error,
  Rurſus & e paſtu turba rediret amans.
Hos quoque collatis inter ſe cornibus ingens
  Dicitur in ſilvis pertimuiſſe Leo.
Dum metus oblatam prohibet tentare rapinam;
  Et conjuratos horret adire boves.
Et quamvis audax, factiſque immanior eſſet,
  Tantorum ſolus viribus impar erat.
Protinus adgreditur pravis inſiſtere verbis,
  Colliſum cupiens diſſociare pecus.
Et, poſtquam dictis animos disjunxit acerbis,
  Invaſit, miſerum diripuitque gregem.
Tunc quidam ex illis: Vitam ſervare quietam
  Qui cupit, ex noſtra diſcere morte poteſt.
NEVE cito admotas verbis fallacibus aures
  Impleat, aut veterem deſerat ante fidem.

FABULA XIX.

Abies & Dumus.

Horrentes dumos Abies pulcherrima riſit,
Cum facerent formæ jurgia magna ſuæ:
Indignum referens cunctis certamen haberi,
Quos meritis nullus conſociaret honos.
Nam mihi deductum ſurgens in nubila corpus,
Verticis erectas tollit in aſtra comas.
Puppibus & patulis media cum ſede locamur,
In me ſuſpenſos explicat aura ſinus.
At tibi deformem quod dant ſpineta figuram,
Deſpectum cuncti præteriere viri.
Ille refert: Nunc læta quidem bona ſola fateris,
Et noſtris frueris imperioſa malis:
Sed cum pulchra minax ſuccidet membra ſecuris,
Quam velles ſpinas tunc habuiſſe meas!
Nemo ſuæ carnis nimium lætetur honore;
Ne vilis factus poſt ſua damna gemat.

FABULA XX.

Piſcator & Piſcis.

Piscator ſolitus prædam deprendere ſæta,
Exigui piſcis vile trahebat onus.
Sed poſtquam ſuperas captum perduxit ad auras,
Atque avido fixum vulnus ab ore tulit:

Parce, precor, ſupplex lacrimis ita dixit obortis:
  Nam quanta ex noſtro corpore lucra feres?
Nunc me ſaxoſis genetrix fœcunda ſub antris
  Fudit, & in propriis ludere juſſit aquis.
Tolle minas, tenerumque tuis ſine creſcere menſis;
  Hæc tibi me rurſum litoris ora dabit.
Protinus immenſi depaſtus cærula ponti,
  Pinguior ad calamum ſponte recurro tuum.
Ille nefas captum referens abſolvere piſcem,
  Difficiles queritur caſibus eſſe vices.
Nam miſerum eſt, inquit, præſentem amittere prædam,
  Stultius & rurſum vota futura ſequi.
INCERTA pro ſpe non munera certa relinque,
  Ne rurſus quæras forte, nec invenias.

FABULA XXI.

Ruſticus & Avis.

PARVULA progeniem terræ mandaverat ales,
  Qua ſtabat viridi ceſpite flava ſeges.
Ruſticus hanc fragili cupiens decerpere culmo,
  Vicinam ſupplex forte petebat opem.
Sed vox implumes turbavit credula nidos,
  Suaſerat & laribus continuare fugam.
Cautior hos remeans prohibet diſcedere mater;
  Nam, quid ab externis proficietur? ait.
Ille iterum caris operam mandavit amicis.
  At genetrix rurſum tutior inde manet.

Sed postquam curvas dominum comprendere falces,
  Frugibus & veram sensit adesse manum:
Nunc ait, o miseri, dilecta relinquite rura,
  Cum spem de propriis viribus ille petit.

FABULA XXII.

Invidus & Cupidus.

JUPITER ambiguas hominum prædiscere mentes,
  Ad terras Phœbum misit ab arce poli.
Tunc duo diversis poscebant numina votis:
  Namque alter cupidus, invidus alter erat.
His sese medium Titan, scrutatus utrumque,
  Obtulit, & precibus ut peteretur, ait,
Præstabit facilis: nam quæ speraverit unus,
  Protinus hæc alter congeminata feret.
Sed cui longa jecur nequeat satiare cupido,
  Distulit admotas in nova damna preces.
Spem sibi confidens alieno crescere voto,
  Seque ratus solum munera ferre duo.
Ille ubi captantem socium sua præmia vidit,
  Supplicium proprii corporis optat ovans.
Nam petit exstinctus ut lumine degeret uno,
  Alter ut, hoc duplicans, vivat utroque carens.
Tunc sortem sapiens humanam risit Apollo,
  Invidiæque malum retulit inde Jovi.
Quæ dum proventis aliorum gaudet iniquis,
  Lætior infelix & sua damna cupit.

FABULA XXIII.

Statuarius.

VENDITOR insignem referens de marmore Bacchum
 Expositum pretio fecerat esse Deum.
Nobilis hunc quidam funesta in sede sepulcri
 Mercari cupiens compositurus erat.
Alter adoratis ut ferret munera templis,
 Redderet & sacro debita vota loco.
Nunc, ait, ambiguum facies de mercibus omen,
 Cum spes in pretium munera dispar agit.
Et me defunctis, seu malis tradere Divis,
 Sive decus busti seu velis esse Deum.
Subdita nequitiæ est magni reverentia facti,
 Atque eadem retines funera nostra manu.
CONVENIT hoc illis, quibus est permissa potestas,
 An prodesse aliis, vel nocuisse velint.

FABULA XXIV.

Venator & Leo.

CERTAMEN longa protractum lite gerebant
 Venator quondam, nobilis atque Leo.
Hi cum perpetuum cuperent in jurgia finem,
 Edita continuo forte sepulcra vident.
Illic docta manus flectentem colla Leonem
 Fecerat in gremio procubuisse viri.

Scilicet affirmans pictura teſte ſuperbum
Se fieri: exſtinctam nam docet eſſe feram.
Ille graves oculos ad inania ſigna retorquens
Infremit, & rabido pectore verba dedit:
Irrita te generis ſubiit fiducia veſtri,
Artificis teſtem ſi cupis eſſe manum.
Quod ſi noſtra novum caperet ſolertia ſenſum;
Sculperet ut docili pollice ſaxa Leo:
Tunc hominem adſpiceres oppreſſum murmure ſolo;
Conderet ut rabidis ultima fata genis.

FABULA XXV.

Puer & Fur.

FLENS Puer extremam putei conſedit ad undam;
Vana ſupervacuis rictibus ora trahens.
Callidus hunc lacrimis poſtquam Fur vidit obortis,
Quænam triſtitiæ ſit modo cauſa, rogat.
Ille ſibi abrupti fingens diſcrimina funis,
Atque auri queritur deſiluiſſe cadum.
Nec mora; ſollicitam traxit manus improba veſtem;
Exutus putei protinus ima petit.
Parvulus exiguo circumdans pallia colſo,
Sentibus immerſus delituiſſe datur.
Sed poſt fallaci ſuſcepta pericula voto
Triſtior, amiſſa veſte reſedit humi.
Dicitur his ſolers vocem rupiſſe querelis,
Et gemitu ſummos ſollicitaſſe Deos:

Perdita, quisquis erit, posthac sibi pallia credat;
  Qui putat in liquidis quod natat urna vadis.
Nemo nimis cupide sic res desideret ullas,
  Ne, plus cum cupiat, perdat & id, quod habet.

FABULA XXVI.

Leo & Capella.

Viderat excelsa pascentem rupe Capellam;
  Comminus esuriens cum Leo ferret iter.
Et prior, Heus, inquit, præruptis ardua saxis
  Linque, nec hirsutis pascua quære jugis:
Sed cytisi croceum per prata virentia florem,
  Et glaucas salices & thyma grata pete.
Illa gemens, Desiste, precor, fallaciter, inquit,
  Securam placidis [illegible]
Vera licet moneas & magna pericula; tollas
  Tu tamen: his dictis non facis esse fidem.
Nam quamvis rectis constet sententia verbis,
  Suspectam hanc rabidus consiliator habet.
Ne citius blandis cujusquam credito dictis;
  Sed si sint fidi, respice quid moneant.

FABULA XXVII.

Cornix & Urna.

INGENTEM ſitiens Cornix adſpexerat urnam;
Quæ minimam fundo continuiſſet aquam.
Hanc eniſa diu planis effundere campis:
Scilicet ut nimiam pelleret inde ſitim:
Poſtquam nulla viam virtus dedit, admovet omnes
Indignata nova calliditate dolos.
Nam brevis immerſis accreſcens ſponte lapillis
Potandi facilem præbuit unda viam.
VIRIBUS hæc docuit quam ſit prudentia major;
Qua cœptum volucris explicuiſſet opus.

FABULA XXVIII.

Ruſticus & Juvencus.

VINCLA recuſanti, dedignantique Juvenco
Aſpera mordaci ſubdere colla jugo,
Ruſticus obliqua ſuccidens cornua falce,
Credidit inſanum defremuiſſe pecus.
Cautus & immenſo cervicem innectit aratro:
(Namque erat hic cornu promtior atque pede:)
Scilicet ut longus prohiberet verbera temo,
Neve ictus faciles ungula ſæva daret.

Sed postquam irato detractans vincula collo,
Immeritam vacua calce fatigat humum:
Continuo eversam pedibus dispergit arenam,
Quam ferus in Domini ora sequentis agit.
Tunc sic informi squalentes pulvere crines
Discutiens, imo pectore victus ait:
Nimirum exemplum naturæ dedat iniquæ,
Qua fieri posses cum ratione nocens.

FABULA XXIX.

Satyrus & Viator.

HORRIDA congestis cum staret bruma pruinis,
Vinctaque durato stringeret arva gelu,
Hæsit in adversa nimborum mole viator:
Perdita nam prohibet semita ferre gradum.
Hunc nemorum custos fertur miseratus in antro
Exceptum Satyrus continuisse suo.
Quem simul adspiciens ruris miratur alumnus,
Virque homini tantam protinus esse pavet.
Nam gelidos artus vitæ ut revocaret in usum,
Afflatas calido solverat ore manus.
Sed cum depulso cœpisset frigore lætus
Hospitis eximia sedulitate frui:
(Namque ille agrestem cupiens ostendere vitam,
Silvarum referens optima quæque dabat:
Obtulit & calido plenum cratera Lyæo,
Laxet ut infusus frigida membra tepor:)

Ille ubi ferventem labris contingere teſtam
Horruit, algenti rurſus ab ore tulit.
Obſtupuit duplici monſtro perterritus hoſpes;
Et pulſum ſilvis longius ire jubet.
Nolo, ait, ut noſtris unquam ſucceſſerit antris;
Tam diverſo duo qui ſimul ore ferat.
Qui bene colloquitur coram, ſed poſtea prave;
Hic erit inviſus, bina quod ora gerat.

FABULA XXX.

Villicus & Dominus.

Vastantem ſegetes & pinguia culta ruentem
Liquerat abſciſa Ruſticus aure ſuem,
Ut memor accepti referens monumenta doloris
Ulterius teneris parceret ille ſatis.
Rurſus in excepti deprenſus crimine campi,
Perdidit indultæ perfidus auris onus.
Nec mora, prædictæ ſegeti caput intulit horrens;
Pœna ſed indignum congeminata facit.
Tunc Domini captum menſis dedit ille ſuperbis,
In varias epulas plurima fruſta ſecans.
Sed cum conſumti Dominus cor quæreret apri,
Impatiens fertur cor rapuiſſe coquus.
Ruſticus hoc juſtam verbo compeſcuit iram,
Affirmans ſtultum non habuiſſe ſuem.
Nam cur membrorum demens in damna rediſſet,
Atque uno totiens poſſet ab hoſte capi?

Hæc illos præcepta monent, qui ſæpius auſi
Nunquam peccatis abſtinuere manus.

FABULA XXXI.

Mus & Bos.

Ingentem fertur Mus quondam parvus oberrans
Auſus ab exiguo lædere dente Bovem.
Verum ubi mordaci confecit vulnera roſtro,
Tutus in anfractus conditur inde ſuos.
Ille licet vaſta torvum cervice minetur,
Non tamen iratus, quem petat, eſſe videt.
Tunc indignantem juſto ſermone fatigans,
Diſtulit hoſtiles calliditate minas.
Non quia magna tibi tribuerunt membra parentes;
Viribus effectum conſtituere tuis.
Disce tamen, brevibus quæ ſit fiducia monſtris,
Ut faciat, quidquid parvula turba cupit.

FABULA XXXII.

Ruſticus & Hercules.

Hærentem luteo ſub gurgite Ruſticus axem
Liquerat, & nexos ad juga curva Boves:
Fruſtra diſpoſitis confidens numina votis
Ferre ſuis rebus, cum reſideret, opem.

Cui rector summis Tirynthius infit ab astris,
Nam vocat hunc supplex in sua vota Deum:
Perge laborantes stimulis agitare juvencos,
Et manibus pigras disce juvare rotas.
Tunc quoque congressum majoraque viribus ausum
Fas superos animis conciliare tuis.
Disce tamen pigris non flecti numina votis,
Præsentesque adhibe, cum facis ipse, Deos.

FABULA XXXIII.

Anser & Rusticus.

Anser erat cuidam pretioso germine fœta;
Ovaque quæ nidis aurea sæpe daret.
Fixerat hanc volucri legem natura superbæ,
Ne liceat pariter munera ferre duo.
Sed dominus cupidum sperans vanescere votum;
Non tulit exosas in sua lucra moras:
Grande ratus pretium volucris de morte referre,
Quæ tam continuo munere dives erat.
Postquam nuda minax egit per viscera ferrum,
Et vacuam solitis fœtibus esse videt:
Ingemuit tantæ deceptus crimine fraudis;
Nam pœnam meritis retulit inde suis.
Sic, qui cuncta Deos uno male tempore poscunt;
Justius his etiam vota diurna negant.

FABULA XXXIV.

Formica & Cicada.

Quisquis torpentem passus transire juventam,
Nec timuit vitæ providus ante suæ;
Confectus senio, postquam gravis adfuit ætas,
Heu frustra alterius sæpe rogabit opem.
Solibus obreptos hiemi Formica labores
Distulit, & brevibus condidit ante cavis.
Verum ubi candentes suscepit terra pruinas,
Arvaque sub rigido delituere gelu:
Pigra nimis tantos non æquans corpore nimbos,
In propriis Laribus humida grana legit.
Decolor hanc precibus supplex alimenta rogabat,
Quæ quondam querulo ruperat arva sono:
Se quoque maturas cum tenderet area messes,
Cantibus æstivos explicuisse dies.
Parvula tunc ridens sic est affata Cicadam:
(Nam vitam pariter continuare solent:)
En quoniam summo substantia parta labore est,
Frigoribus mediis otia longa traho.
At tibi saltandi nunc ultima tempora restant,
Cantibus est quoniam vita peracta prior.

FABULA XXXV.

Simia & Nati.

Fama eſt, quod geminum profundens Simia partum
Dividit in varias pignora bina vices.
Namque unum caro genitrix educit amore,
Alteriuſque odiis exſaturata tumet.
Cœperit ut fœtam gravior terrere tumultus,
Diſſimili natos conditione rapit.
Dilectum manibus vel pectore geſtat amico,
Contemtum dorſo ſuſcipiente levat.
Sed cum laſſatis nequeat conſiſtere plantis,
Oppoſitum fugiens ſponte remittit onus.
Alter at hirſuto circumdans brachia collo
Hæret, & invita cum genitrice fugit.
Mox quoque dilecti ſuccedit in oſcula fratris,
Servatus vetulis unicus heres avis.
Sic multos neglecta juvant, atque ordine verſo
Spes humiles rurſus in meliora refert.

FABULA XXXVI.

Vitulus & Bos.

PULCHER & intacta Vitulus cervice resultans
  Scindentem assidue viderat arva Bovem.
Non, pudet, heus, inquit, longævo vincula collo
  Ferre, nec expositis otia nosse jugis?
Cum mihi subjectas pateat discursus in herbas,
  Et nemorum liceat rursus opaca sequi.
At senior nullam verbis compulsus in iram,
  Vertebat solitam vomere fessus humum:
Donec deposito per prata liceret aratro,
  Molliter herboso procubuisse toro.
Mox vitulum sacris innexum respicit aris
  Admotum cultro comminus ire prope.
Hanc tibi tristis, ait, dedit indulgentia mortem,
  Expertem nostri quæ facit esse jugi.
Proderit ergo graves quamvis perferre labores,
  Otia quam tenerum mox peritura pati.
EST hominum sors ista, magis felicibus ut sit
  Mors cita, cum miseros vita diurna regat.

FABULA XXXVII.

Canis & Leo.

PINGUIOR exhauſto Canis occurriſſe Leoni
Fertur, & inſertis verba dediſſe jocis:
Nonne vides, duplici tendantur ut ilia tergo,
Luxurietque toris nobile pectus? ait.
Proximus humanis ducor poſt otia menſis,
Communem capiens largius ore cibum.
Nec quod craſſa nocet circumdat guttura ferrum;
Ne cuſtodita fas ſit abire domo.
At tu magna diu moribundus luſtra pererras,
Donec ſe ſilvis obvia præda ferat.
Perge igitur noſtris tua ſubdere colla catenis,
Sic liceat faciles promeruiſſe dapes.
Protinus ille gravem gemitu collectus in iram,
Atque ferox animi nobile murmur agit:
Vade, ait, & meritis nodum cervicibus infer,
Compeſcantque tuam vincula dira famem.
At mea cum vacuis libertas redditur antris,
Quamvis jejunus, quæ libet, arva peto.
Has illis epulas potius laudare memento,
Qui libertatem poſtpoſuere gulæ.

FABULA XXXVIII.

Piſcis fluviatilis & marinus.

DULCIBUS e ſtagnis fluvio torrente coactus,
Æquoreas præceps piſcis obibat aquas.
Illic ſquamigerum deſpectans improbus agmen,
Eximium ſeſe nobilitate refert.
Non tulit expulſum patrio ſub gurgite Phoca,
Verbaque cum ſalibus aſperiora dedit:
Vana laboratis aufer mendacia dictis,
Quæque refutari te quoque teſte queant.
Nam quis erit potior, populo ſpectante probabo,
Si pariter captos humida lina trahant.
Tunc me nobilior magno mercabitur emtor,
Te ſimul ære brevi debile vulgus emet.
QUISQUIS ab externis nuper devenerit oris,
Non decet indigenis ut velit eſſe prior.

FABULA XXXIX.

Miles & Lituus.

VOVERAT attritus quondam per prœlia Miles
Omnia ſuppoſitis ignibus arma dare;
Vel quæ victori moriens ſibi turba dediſſet,
Vel quidquid profugo poſſet ab hoſte capi.
Interea votis ſors adfuit, & memor arma
Cœperat accenſo ſingula ferre rogo.

Tunc Lituus rauco defendens murmure culpam
Immeritum flammis se docet esse prius.
Nulla tuos, inquit, petierunt tela lacertos,
Viribus adfirmes quæ tamen acta meis.
Sed tantum ventis & cantibus arma coegi,
Hæc quoque submisso testor & astra sono.
Ille resultantem flammis crepitantibus addens,
Nec te major, ait, pœna dolorque rapit.
Nam licet ipse nihil possis tentare, nec ausus;
Sævior hoc, alios quod facis esse malos.

FABULA XL.

Vulpes & Pardus.

DISTINCTUS maculis & pulchro pectore Pardus
Inter consimiles ibat in arva feras.
Sed quia nulla graves variarent terga Leones,
Protinus his miserum credidit esse genus.
Cetera sordenti damnans animalia vultu
Solus in exemplum nobilitatis erat.
Hunc arguta novo gaudentem Vulpis amictu
Corripit, & vanas approbat esse notas.
Vade, ait, & pictæ nimium confide juventæ;
Dum mihi consilium pulchrius esse queat.
MIREMURQUE magis, quos munera mentis adornant,
Quam qui corporeis enituere bonis.

FABULA XLI.

Imber & Teſta.

Impulsus ventis & preſſâ nube coactus,
Ruperat hibernis ſe gravis imber aquis.
Cumque per effuſas ſtagnaret turbine terras,
Expoſitum campis fictile preſſit opus.
(Mobile namque lutum tepidus prius inſtruit aer,
Diſcat ut admoto rectius igne coqui.)
Tunc Nimbus fragilis perquirit nomina teſtæ.
Immemor illa ſui, Amphora dicor, ait.
Nunc me docta manus rapiente volumina gyro
Molliter obliquum juſſit habere latus.
Hactenus hac, inquit, liceat conſtare figura:
Jam te ſubjectam diluet Imber aquis.
Et ſimul accepto violentius amne fatiſcens
Pronior in tenues victa cucurrit aquas.
Infelix, quæ magna ſibi cognomina ſumens,
Auſa pharetratis Imbribus iſta loqui.
Hæc poterunt poſthac miſeros exempla monere,
Subdita nobilibus ut ſua fata gemant.

FABULA XLII.

Lupus & Hœdus.

FORTE Lupum melior curſu deluſerat Hœdus,
Proxima vicinis dum petit arva caſis.
Inde fugam recto tendens in mœnia curſu
Inter lanigeros conſtitit ille greges.
Impiger hunc raptor mediamque ſecutus in urbem
Tentat compoſitis ſollicitare dolis.
Nonne vides, inquit, cunctis ut victima templis
Immerita pecudum morte cruentet humum?
Quod niſi ſecuro valeas te reddere campo,
Heu mihi! vittata tu quoque fronte cadis.
Ille refert: Modo, quam metuis, precor, exue curam,
Et tecum viles, improbe, tolle minas.
Nam ſat erit ſacrum Divis fudiſſe cruorem,
Quam rabido fauces exſaturare Lupo.
SIC quoties duplici ſubeuntur triſtia caſu,
Expedit inſignem promeruiſſe necem.

ANONYMI
FABULÆ ÆSOPIÆ.

M 4

ANONYMI FABULÆ ÆSOPIÆ.

PRÆFATIO.

Ut juvet, ut prosit, conatur pagina præsens:
    Dulcius arrident seria picta jocis.
Hortulus iste parit fructum cum flore, favorem
    Flos & fructus emunt: hic sapit, ille nitet.
Si fructus plus flore placet, fructum lege: si flos
    Plus fructu, florem: si duo, carpe duo.
Ne mihi torpentem sopiret inertia sensum,
    In quo pervigilet, mens mea movit opus.
Ut messis pretium de vili surgat agello,
    Verbula sicca, Deus, implue rore tuo.
Verborum lenitas morum fert pondus honestum;
    Et nucleum celat arida testa bonum.

FABULA I.

De Gallo & Jaspide.

Dum rigido fodit ore fimum, dum quæritat escam,
    Dum stupet inventa jaspide Gallus, ait:

Res vili pretioſa loco, natique decoris,
Hac in ſorde jacens, nil mihi meſſis habes.
Si tibi nunc eſſet, qui debuit eſſe, repertor,
Quem limus ſepelit, viveret arte nitor.
Nec tibi convenio, nec tu mihi, nec tibi proſum;
Nec mihi tu prodes, plus amo cara minus.
Tu gallo ſtolidum: tu jaſpide dona Sophiæ
Pulchra notes: ſtolido nil ſapit iſte cibus.

FABULA II.

De Lupo & Agno.

Est Lupus, eſt Agnus: ſitit hic, ſitit ille: fluenti
Limite non uno, quærit uterque viam.
In ſummo bibit amne Lupus, bibit Agnus in imo:
Hunc timor impugnat, verba monente Lupo:
Rupiſti potumque mihi, rivoque decorem.
Agnus utrumque negat, ſe ratione tuens:
Nec tibi, nec rivo nocui; nam prona ſupinum
Neſcit iter, nec adhuc unda nitore caret.
Sic iterum tonat ore Lupus: Mihi damna minaris?
Non minor, Agnus ait. Cui Lupus: Immo facis.
Fecit idem tuus ante pater, ſed menſibus actis.
Cum bene patriſſes, crimine patris obi.
Agnus ad hæc: Tanto non vixi tempore, prædo.
Cui Lupus: An loqueris, furcifer? huncque vorat.
Sic nocet innocuo nocuus, cauſamque nocendi
Invenit. Hi regnant qualibet urbe lupi.

FABULA III.

De Mure & Rana.

Muris iter rumpente lacu, venit obvia Muri.
Rana loquax, & opem pacta nocere cupit.
Omne genus peſtis ſuperat mens diſſona linguæ,
Cum ſentes animi florida lingua polit.
Rana ſibi Murem filo confœderat, audet
Nectere ſune pedem, rumpere fraude fidem.
Pes coit ergo pedi; ſed mens a mente recedit.
Ecce natant; trahitur ille, ſed illa trahit.
[Mergitur, ut ſecum Murem demergat: amico
Naufragium faciens, naufragat ipſa fidem.]
Rana ſtudet mergi; ſed Mus emergit, & obſtat
Naufragio: vires ſuggerit ipſe timor.
Milvus adeſt, miſerumque truci rapit ungue duellum:
Hic jacet, ambo jacent, viſcera rupta fluunt.
Sic pereant, qui ſe prodeſſe fatentur, & obſunt.
Diſcat in auctorem pœna redire ſuum.

FABULA IV.

De Cane & Ove.

In cauſam Canis urget Ovem, ſedet arbiter, audit.
Reddat Ovis panem vult Canis; illa negat.

Pro Cane ſtat milvus, ſtat vultur, ſtat lupus: inſtant;
Panem quem pepigit reddere, reddat Ovis.
Reddere non debet, nec habet quod reddere poſſit;
Et tamen ut reddat, arbiter inſtat Ovi.
Ergo ſuum, licet inſtet hiems, pervendit amictum,
Et Boream patitur, vellere nuda ſuo.
Sæpe fidem falſo mendicat inertia teſte,
Sæpe dolet pietas, criminis arte capi.

FABULA V.

De Cane & Carne.

Nat Canis ore gerens carnem, caro porrigit umbram;
Umbra cohæret aquis: has Canis urget aquas.
Spem carnis plus carne cupit, plus fœnore ſignum
Fœnoris; os aperit, ſic caro ſpeſque perit.
Non igitur debent pro vanis certa relinqui.
Non ſua ſi quis amat, mox caret ipſe ſuis.

FABULA VI.

De Leone, Vacca, Capra & Ove.

Ut ratione pari fortunæ munera ſumant,
Sumunt fœdus, Ovis, Capra, Juvenca, Leo.
Cervus adeſt, cervum rapiunt: Leo ſic ait: Heres
Primæ partis ero; nam mihi primus honor.

Et mihi defendit partem vis prima secundam;
Et mihi dat major tertia jura labor.
Et pars quarta, nisi mea sit, rumpemus amorem.
PUBLICA solus habet fortior, ima premens.
[Ne societ fortem fragilis, vult pagina præsens:
Nam fragili fidus nesciet esse potens.]

FABULA VII.

De Femina & Fure.

FEMINA dum nubit furi, vicinia gaudet;
Vir bonus & prudens talia verba movet:
Sol pepigit sponsam. Jovis aures Terra querelis
Perculit, & causam, cur foret ægra, dedit.
Sole necor solo: quid erit si creverit alter?
Quid patiar? quid aget tanta caloris hiems?
HIC prohibet sermo, lætum præbere favorem
His, male qui faciunt, vel mala facta parant.

FABULA VIII.

De Lupo & Grue.

ARTA Lupum cruciat via gutturis osse retento:
Mendicat medicam, multa daturus, opem.
Grus promissa petit, de faucibus osse revulso:
Cui Lupus, En vivis munere tuta meo?

Nonne tuum potui morſu præſcindere collum?
Ergo tibi munus ſit tua vita meum.
Nil prodeſt prodeſſe malis: mens prava malorum
Immemor accepti non timet eſſe boni.

FABULA IX.

De duabus Caniculis.

De partu querulam verborum nectare plenam
Pro Cane mota Canis, ſuſcipit æde canem.
Hæc abit, illa manet; hæc curſitat, illa quieſcit,
Huic tandem a partu ſolvitur ipſa quies.
Illa redit, reddique ſibi ſua jura precatur:
Obſerat hæc aurem, nec minus aure domum.
Plus prece poſſe minas putat: hæc plus bella duobus
Noſcit poſſe minas, plus prece bella minus.
Cum dolor hanc armet, plus matrem filius armat;
Cedit ſola gregi: juſtaque cauſa perit.
Non ſatis eſt tutum mellitis credere verbis:
Ex hoc melle ſolet peſtis amara ſequi.

FABULA X.

De Ruſtico & Colubro.

Dum nive candet humus, glacies dum ſopit aquarum
Curſus, in Colubrum turbida ſævit hiems.

Hunc videt, hunc reficit hominis clementia; ventum
Temperat huic tecto, temperat igne gelu.
[Ver redit, imber abit, æstas cum sole tepescit.
Sic importunus fit magis atque magis.]
Ore serit virus Coluber, sic toxicat ædem.
Hospes ait Colubro, Non rediturus abi.
Non exit Coluber, nec vult exire, sed hæret,
Amplectensque virum sibila dira movet.
Reddere gaudet homo nequam pro melle venenum,
Pro fructu pœnam, pro pietate dolos.

FABULA XI.

De Asino & Apro.

Audet Asellus Aprum risu tentare protervo;
Audet iners forti dicere, Frater, ave.
Vibrat Aper pro voce caput; nam verba superbit
Reddere, sed dentem vix tenet ita trucem.
Sus tamen ista movet, Vilem dens nobilis escam
Spernit: desidia tutus es ipse tua.
Non debet stolido lædi prudentia risu,
Nec stolidus doctum debet adire jocis.

FABULA XII.

De Mure urbano & rustico.

Rusticus urbanum mus murem suscipit, ædem
Commodat & mentem: mensaque mente minor.
In mensa tenui satur est immensa voluntas,
Nobilitat viles frons generosa dapes.
Facto fine cibis, urbanum rusticus audit:
Urbani socius tendit in urbis opes.
Ecce penu subeunt, inservit amicus amico;
Invigilant mensæ; fercula mensa gerit.
Emendat conditque cibos clementia vultus,
Convivam satiat plus dape frontis honor.
Ecce serra clavis immurmurat, ostia laxat!
Ambo timent, fugiunt ambo, nec ambo latent.
Hic latet, hic latebras cursu mendicat inepto,
Assuitur muro reptile muris onus.
Blanda penu clauso parcit Fortuna timenti,
Ille tamen febrit: teste tremore timet.
Exit qui latuit, timidum sic lenit amicum:
Gaude, carpe cibos, hæc sapit esca favum.
Fatur qui latuit, Latet hoc in melle venenum,
Fellitumque metu non puto dulce bonum.
Quam timor obnubit, non est sincera voluptas.
Non est sollicito dulcis in ore cibus.
Rodere malo fabam, quam cura perpete rodi,
Degenerare cibos cura diurna facit.

His opibus gaude, qui gaudes turbine mentis;
Pauperiem ditat pax opulenta mihi.
Hæc bona ſolus habe, quæ ſunt tibi dulcia ſoli;
Dat pretium dapibus vita quieta meis.
Finit verba, redit; præponit tuta timendis;
Et quia ſumma timet, tutius ima petit.
PAUPERIES ſi læta venit, tutiſſima res eſt:
Triſtior immenſas pauperat uſus opes.

FABULA XIII.

De Vulpe & Aquila.

DUM Vulpes Aquilam pro rapta prole perungit
Melle precum; prædam reddere neſcit avis.
Præda gemit, nidique timet cibus eſſe guloſi:
Sed redimit natos utilis arte parens.
Arboreum zonat ſtipulis & vimine truncum,
In ſtipulam docto porrigit ore facem.
In pullos Aquilæ conſurgit copia fumi.
Hunc timet, & Vulpem provida placat avis.
NON ſit qui ſtudeat, quia major, obeſſe minori,
Cum bene majori poſſit obeſſe minor.

FABULA XIV.

De Aquila & Cornice.

Pes Aquilæ, prædo teſtudinis, aera ſcindit.
Hanc ſua concha tegit, cornua longa latent.
Hoc monitu Cornix Aquilam præmunit ineptum:
Fers onus; hoc fiet utile, crede mihi.
Quod geris in concha, cibus eſt: tibi ſubripit illum
Concha cibum: concham frange, cibuſque cadet.
Ut concham lanies, pro viribus utere ſenſu:
Hanc, ſi celſa cadit, ſaxea franget humus.
De ſe tutus homo, ſubmerſus turbine linguæ
Corruit; & forteis iſta procella rapit.

FABULA XV.

De Vulpe & Corvo.

Vulpe gerente famem, Corvum gerit arbor, & eſcam
Ore gerens Corvus, Vulpe loquente, ſilet:
Corve decore decens, cygnum candore peræquas;
Si cantu placeas, plus ave quaque places.
Credit avis, pictæque placent præludia linguæ:
Dum canit, ut placeat, caſeus ore cadit.
Hoc fruitur Vulpes; inſurgunt tædia Corvo.
Aſperat in modico damna dolore pudor.

Fellitum patitur riſum, quem mellit inanis
Gloria: vera parit tædia falſus honor.

FABULA XVI.

De Leone inveterato.

Irretit miſerum gravitas annoſa Leonem;
Inglaciat corpus, corque ſenile gelu.
Inſtat aper, penſat veteri pro vulnere vulnus.
Frontis eum telo taurus utroque fodit.
Sævit aſellus iners, & frontem calce ſigillat.
Hæc ſolo gemitu vindicat acta Leo.
Omnia quæ vici, me vincunt omnia: dormit
Vis mea, dormit honor, dormit honoris opus.
Cui nocui, nocet ille mihi: multiſque peperci,
Qui mihi non parcunt, pro pietate nocent.
Hunc timeat caſum, qui ſe non fulcit amico,
Nec dare vult felix, quam miſer optat opem.

FABULA XVII.

De Aſino & Catulo.

Murmuris & caudæ ſtudio teſtatur amorem
Nunc lingua Catulus, nunc pede placat herum.
Gaudet herus, comitque canem, comitemque ciborum
Efficit; alludit turba miniſtra cani.

Arte pari, similesque cibos, similemque favorem
  Lucrari cupiens, inquit Asellus iners:
Me catulo præfert vitæ nitor, utile tergum;
  Nec placeo fructu, sed placet ille joco.
Ludens tute places. Sic ludi tempore viso,
  Ut ludo placeat, ludit & instat hero.
Blandiri putat ore tonans, humerisque priorum
  Pressis mole pedum, se putat esse pium.
Clamat herus: vult clamor opem: subit ordo clientum.
  Multa domat multo verbere clava reum.
QUOD natura negat, nemo feliciter audet:
  Displicet imprudens, unde placere putat.

FABULA XVIII.

De Leone & Mure.

FRIGIDA sopito blanditur silva Leoni:
  Cursitat hic murum ludere promta cohors.
Pressus mure Leo murem rapit; ille precatur:
  Ille precem librat, subjacet ira preci.
Hæc tamen ante movet animo: Quid mure peremto
  Laudis emes? summum vincere parva pudet.
Si nece dignetur murem leo, nonne leoni
  Dedecus, & muri cœperit esse decus?
Si vincat summus minimum, sic vincere vinci est.
  Vincere posse decet, vincere crimen habet.
Si tamen hoc decus est, si laus sic vincere; laus hæc
  Et decus hoc, minimo fiet ab hoste minus.

De pretio victi pendet victoria: victor
Tantus erit, victi gloria quanta fuit.
Mus abit, & grates reddit, ſi reddere poſſit
Spondet opem: ſolus ſit mora parva dies.
Nam Leo rete ſubit, nec prodeſt viribus uti,
Sed prodeſt querulo murmure damna loqui.
Mus redit, hunc reperit, cernit loca, vincula rodit,
Hac ope penſat opem: ſic Leo tutus abit.
Rem potuit tantam minimi prudentia dentis,
Cui leo dans veniam ſe dedit ipſe ſibi.
Tu qui ſumma potes, ne deſpice parva potentem:
Nam prodeſſe ſolet, ſi quis obeſſe nequit.

FABULA XIX.

De Milvo ægrotante.

Morbi mole jacet Milvus, matremque precatur,
Ut pro ſe Superis det ſacra, detque preces.
Mater ait, Mi nate, Deos & ſacra Deorum
Læſiſti: recolunt impia facta Dei.
Criminis ultores penſant pro crimine pœnam.
Dum ſacra turbares, pœna timenda fuit.
Te cogit timor eſſe pium, te pœna fidelem:
Hic timor, hæc pietas cum nece ſera venit.
Qui maculat vitam, mundas cur incolit aras?
Quem ſua facta premunt, cur aliena levat?

FABULA XX.

De Hirundine & Avibus.

UT linum pariat de lini ſemine ſemen
Nutrit humus: ſed aves tangit Hirundo metu.
Hæc ait: Hoc ſemen nobis mala vincla minatur,
Vellite pro noſtris ſemina ſparſa malis.
Turba fugit ſanos monitus, vanoſque timores
Arguit: exit humum ſemen, & herba viret.
Rurſus Hirundo monet, inſtare pericula: rident
Rurſus aves. Hominem placat Hirundo ſibi,
Cumque viris habitans cantu blanditur amico:
Nam proviſa minus tela nocere ſolent.
Jam metitur linum, jam fiunt retia, jam vir
Fallit aves, jam ſe conſcia culpat avis.
UTILE conſilium qui ſpernit, inutile ſumit.
Qui minus eſt tutus, retia jure ſubit.

FABULA XXI.

Similitudo ad ſequentem fabulam.

FABULA nata ſequi mores & pingere vitam,
Tangit quod fugias, quodve ſequaris iter.
Rege carens, nec regis inops, ſine lege nec exlex,
Abſque jugo geſſit Attica terra jugum.

Libertas errore carens, ſe ſponte coegit:
Et pudor ob legem fortior enſe fuit.
Ne libitum faceret, regem gens libera fecit;
Et quæ non potuit pellere juſſa, tulit.
Rex cœpit linire bonos, punire nocentes;
Quæque levanda levans, quæque premenda premens.
Hos onerat cives poſitos ſub lege novella:
Quæ leniter poterant, vix potuere pati.
Urbem triſte jugum querula cervice ferentem
Æſopus tetigit, conſona verba movens.

De Ranis.

Dum nihil auderet ludentes lædere Ranas,
Supplicuere Jovi, ne ſine rege forent.
Juppiter huic voto riſum dedit: auſa ſecundas
Rana preces, ſubitum ſenſit in amne ſonum.
Nam Jove dante trabem, trabis ictu flumine moto,
Demerſit ſubitus guttura rauca timor.
Placato rediere metu, videre tigillum,
Stando procul regem pertimuere ſuum.
Ut novere, trabem per ſe non poſſe moveri,
Pro duce fecerunt tertia vota Jovi.
Ira Jovem movit, regem dedit, intulit hydrum.
Hydrus hiante gula cœpit inire lacum.
Clamitat ecce lacus, Morimur, pie Juppiter, audi,
Juppiter, exaudi, Juppiter, affer opem!
Nos ſepelit venter, noſtri ſumus eſca tyranni,
Aufer cædis onus, redde quietis opem.

Ille refert, Emtum longa prece ferte magiſtrum:
Vindicet æternus otia ſpreta metus.
Omne boni pretium nimio vileſcit in uſu,
Fitque mali guſtu dulcius omne bonum.
Si quis habet quod habere decet, ſit lætus habendo,
Alterius non ſit, qui ſuus eſſe poteſt.

FABULA XXII.

De Accipitre & Columbis.

Accipitrem, milvi pulſuræ bella, Columbæ
Accipiunt regem; rex magis hoſte nocet.
Incipiunt de rege queri, quod ſanius eſſet
Milvi bella pati, quam ſine Marte mori.
Si quid agas, prudenter agas & reſpice finem.
Ferre minora volo, ne graviora feram.

FABULA XXIII.

De Fure & Cane.

Fure vocante canem prætenſo munere panis,
Spreto pane Canis talia verba movet:
Ut ſileam, tua dona volunt, furtiſque laborant
Eſſe locum: panem ſi fero, cuncta feres.
Fert munus mea damna tuum, latet hamus in eſca;
Me privare cibo cogitat iſte cibus.

Non amo nocturnum panem plus pane diurno;
Advena: plus nolo; non placet hoſtis hero.
Non rapiet nox una mihi bona mille dierum,
Nolo ſemper egens eſſe, ſemelque ſatur.
Latrando tua furta loquar, niſi ſponte recedas.
Hic ſilet, ille manet; hic tonat, ille fugit.
Si tibi quid detur, cur detur reſpice; ſi des,
Cui des, ipſe nota; teque, guloſe, doma.

FABULA XXIV.

De Lupo & Sue pariente.

Vult Lupus ut pariat maturum ſucula fœtum;
Seque novi curam ſpondet habere gregis.
Sus ait: Hac cura careas, mihi nolo miniſtres;
Horrent obſequium viſcera noſtra tuum.
I procul, ut tuto liceat mihi fundere fœtus;
I procul, & pietas hæc erit apta mihi.
Pro natis natura jubet timuiſſe parentem:
Fine dato verbis hic abit, illa parit.
Tempore non omni, non omnibus omnia credes.
Qui miſero credit, creditur eſſe miſer.

FABULA XXV.

De terra tumente.

Terra tumet: tumor ille gemit, gemituſque fatetur
Partum: pæne perit ſexus uterque metu.
Cum tumeat tellus, monſtrat ſe monſtra daturam:
Vicini trepidant, & prope ſtare timent.
In riſum timor ille redit: nam turgida murem
Terra parit: jocus eſt quod fuit ante timor.
Sæpe minus faciunt homines, qui magna minantur:
Sæpe gerit nimios cauſa puſilla metus.

FABULA XXVI.

De Capra, Ove, & Lupo.

Cum grege barbato dum ludit junior agnus,
Tendit in hunc menti diſſona verba Lupus:
Cur olidam munda ſequeris plus matre capellam?
Lac tibi præberet dulcius ipſa parens.
Eſt prope, feſtina, matrem pete, munera matris
Lac bibe; nam ſervat ubera plena tibi.
Agnus ad hæc: Pia capra mihi lac dulce miniſtrat;
Me vice matris alit, me vice matris amat.
Non mihi, ſed domino prodeſt me vivere; vivo
Ut metat a tergo vellera multa meo.

Ergo mihi præſtat nutriri lacte caprino,
Quam lac matris habens, mergar in ore tuo.
Omnes vincit opes ſecuram ducere vitam,
Pauperius nihil eſt, quam malus uſus opum.
Nil melius ſano monitu, nil pejus iniquo,
Conſilium ſequitur certa ruina malum.

FABULA XXVII.

De Cane & Domino ſuo.

Armavit natura Canem pede, dente, juventa:
Hinc levis, hinc mordax, fortis & inde fuit.
Tot bona furatur ſenium; nam robore privat
Corpus, dente genas, & levitate pedes.
Hic leporem prendit; fauces lepus exit inermes.
Deluſum domini verberat ira canem.
Reddit verba Canis: Dum me pia pertulit ætas,
Nulla meum potuit fallere præda pedem.
Defendit ſenii culpam laus ampla juventæ:
Pro ſene qui cecidit, facta priora vigent.
Nullus amor durat, niſi fructus ſervet amorem:
Quilibet eſt tanti, munera quanta facit.
Magnus eram, dum magna dedi: jam muſcidus annis
Vileo, de veteri mentio nulla bono.
Si laudas quod eram, quod ſum culpare protervum eſt;
Si juvenem recipis, pellere turpe ſenem eſt.
Se miſere ſervire ſciat, qui ſervit iniquo:
Parcere ſubjectis neſcit iniquus homo.

FABULA XXVIII.

De Leporibus fugientibus.

SILVA ſonat, fugiunt Lepores, palus obviat, hærent;
Fit mora, reſpiciunt ante retroque, timent.
Dum librant in mente metus, ſe mergere pacti,
Se metui & ranas ſtagna ſubire vident.
Unus ait: Sperare licet; non ſola timoris
Turba ſumus; vano rana timore latet.
Spem decet amplecti: ſpes eſt via prima ſalutis:
Sæpe facit metui non metuenda, metus.
Corporis eſt levitas, & mentis inertia nobis:
Iſta fugæ cauſam ſuggerit, illa necem.
SIC metuat quicunque timet, ne mole timoris
Spe careat: gravis eſt ſpe fugiente timor.
Speret qui metuit: morituros vivere vidi
Spe duce; victuros ſpe moriente mori.

FABULA XXIX.

De Capra & Hœdulo.

CAPRA cibum quærens, hœdum commendat ovili:
Hunc illi ſolida ſervat ovile fera.
Natum cauta parens monitu præmunit amico,
Ut lateat, nec ſit in ſua damna vagus.

Hic latet; ecce lupus movet oſtia: voce capellam
Exprimit, ut pateant oſtia clauſa, petit.
Sta procul, Hœdus ait, caprizas gutture falſo;
Cum bene caprizas, te procul eſſe volo.
Quod mea ſis mater, mentitur imago loquendi:
Rimula, qua video, te docet eſſe lupum.
Insita natorum cordi doctrina parentum
Cum pariat fructum, ſpreta nocere ſolet.

FABULA XXX.

De Rusticò & Angue.

Rustica menſa diu nutritum foverat anguem:
Humanam potuit anguis amare manum.
Gratia longa viri ſubitam mutatur in iram;
Ira per anguineum dirigit arma caput.
Vulneris auctor eget, ſe vulnere credit egenum.
Angui pro venia ſupplicat; anguis ait:
Non ero ſecurus, dum ſit tibi tanta ſecuris,
Dum cutis hæc memorat vulnera facta ſibi:
Qui me læſit, item lædet, ſi lædere poſſit.
Expedit infido non iterare fidem.
Sed te ſi pigeat ſceleris, ſcelus omne remitto.
Nam gemitus veniam vulnere cordis emit.
Qui primo nocuit, vult poſſe nocere ſecundo.
Quæ dedit infidus mella, venena puto.

FABULA XXXI.

De Cervo, Ove & Lupo.

Cervus Ovi præſente Lupo ſic intonat: Amplum
   Vas tritici debes reddere, redde mihi.
Sic jubet eſſe Lupus: paret iſta timore jubentis;
   Namque die fixo debita ſpondet Ovis.
Fit mora; Cervus Ovem vexat de fœdere; Cervo
   Inquit Ovis: Non ſtant fœdera facta metu.
Me decuit quæcunque Lupo cogente fateri:
   Me decuit fraudem pellere fraude pari.
Cum timor in pacto ſedit, promiſſa timoris
   Arent: nil fidei verba timentis habent.

FABULA XXXII.

De Muſca & Calvo.

Musca premit Calvum; Muſcam vult lædere Calvus:
   Ut Muſcam feriat, ſe ferit; illa redit.
Calvus ait: Te Parca jubet vicina necari.
   Si ferior, rides; ſi feriare, cades.
Soſpes ero decies ictus, ſemel icta peribis.
   Eſt mea promta mihi gratia, ſurda tibi.
Jure poteſt lædi lædens, ut lædat; in illum
   Unde brevis cœpit læſio, magna redit.

FABULA XXXIII.

De Vulpe & Ciconia.

VULPE vocante venit, ſperatque Ciconia cœnam:
Fallit avem liquidus Vulpe vocante cibus.
Cum bibit illa cibos, ſolum bibit illa liquorem.
Hic dolor in Vulpem fabricat arma doli.
Sunt pauci mora parva dies, avis inquit, Habemus
Fercula quæ ſapiunt; dulcis amica, veni.
Hæc venit; hæc vitreo vaſe bona fercula condit,
At ſolam recipit formula vaſis avem.
Laudat opes oculo vaſis nitor; has negat ori
Formula: ſic geminant viſus odorque famem.
Sic Vulpes jejuna redit; ſic fallitur audens
Fallere; ſic telo læditur ipſa ſuo.
QUOD tibi non faceres, alii feciſſe caveto:
Vulnera non facias, quæ potes ipſe pati.

FABULA XXXIV.

De Lupo & capite invento.

DUM legit arva Lupus, reperit caput arte ſuperbum:
Hoc beat humanis ars pretioſa genis.
Hoc Lupus alterno volvit pede, verba reſolvit:
O ſine voce genas, o ſine mente caput!

FUSCAT & exſtinguit cordis caligo nitorem
  Corporis: eſt animi ſolus in orbe nitor.

FABULA XXXV.

De Graculo & Pavone.

GRACULUS invento picti Pavonis amictu,
  Se polit, & ſocias ferre ſuperbit aves.
Quem fore pavonem pavonis penna fatetur,
  Pavonum generi non timet eſſe comes.
Pavo dolum ſentit; falſi pavonis honorem
  Increpat, & domitam verbere nudat avem.
Nuda latet, ſocioſque fugit, minuique pudorem
  Sic putat: hunc diro corripit ore comes:
Aſcenſor nimius nimium ruit, aptus in imis
  Eſt locus; hæc levis eſt, illa ruina gravis.
Qui plus poſſe putat ſua quam natura miniſtrat,
  Poſſe ſuum ſuperans, ſe minus eſſe putat.
Si tibi nota ſatis naturæ meta fuiſſet,
  Nec vilis nec inops nec ſine teſte fores.
CUI ſua non ſapiunt, alieni ſedulus auceps
  Quod non eſt rapiens, deſinit eſſe quod eſt.

FABULA XXXVI.

De Musca & Formica.

Musca movens lites Formicam voce fatigat,
Se titulis ornat turpiter ipsa suis:
Torpes mersa cavis, levitas mihi quæritur alis;
Dat tibi fossa domum, nobilis aula mihi.
Deliciæ sunt grana tuæ, me regia nutrit
Mensa; bibis fæcem, sed bibo dulce merum.
Quod bibis, a limo fugis; mihi suggerit aurum,
Quod bibo; saxa premis, regia terga premo.
Sede, cibis, potu, thalamo, cum regibus utor,
Reginæ teneris oscula figo genis.
Non minus urentes mittit Formica sagittas,
Et sua non modicum spicula fellis habent:
Ludo mersa cavis; nescit tua penna quietem:
Sunt mihi pauca satis, sunt tibi multa parum.
Me lætam videt esse cavus, te regia tristem.
Plus mihi grana placent, quam tibi regis opes.
Venatur mihi farra labor, tibi fercula furtum:
Hæc mihi pax mellit, toxicat illa timor.
Mundo farre fruor, tu fœdas omnia tactu:
Cum nulli noceam, omnibus una noces.
Est mea parcendi speculum, tua vita nocendi.
Sunt mea quæ carpo, non nisi rapta voras.
Ut comedas, vivis; comedo, ne vivere cessem.
Me nihil infestat, te fugit omnis homo.

Unde petis vitam, rapitur tibi vita; palato
Dulcia vina bibens, fel necis acre bibis.
Si negat ala tibi ventoſo victa flabello,
Aut nece vinciris, aut ſemiviva jaces.
Si potes æſtivi dono durare favoris,
Cetera ſi parcant, non tibi parcit hiems.
DULCIA pro dulci, pro turpi turpia reddi
Verba ſolent: odium lingua fidemque parit.

FABULA XXXVII.

De Mula & Muſca.

MULA rapit curſum: nam Mulam mulio cogit.
Mulæ Muſca nocet, vulnere ſive minis:
Cur pede ſopito tempus currumque moraris?
Te premo, te pungo: peſſima, curre levis.
Mula refert: Quia magna tonas, vis magna videri.
Nec tua facta nocent, nec tua verba mihi:
Nec te ſuſtineo, ſed eum, quem ſuſtinet axis,
Qui mea frena tenet, qui mea terga ferit.
AUDET in audacem timidus, fortique minatur
Debilis, audendi dum videt eſſe locum.

FABULA XXXVIII.

De Leone & Spina.

SOLLICITUS prædæ currit Leo; ſpina Leonem
Vulnerat, offendit in pede merſa pedem.
Fit mora de curſu; levitas improvida lapſum
Sæpe facit, læſo ſtat pede turba pedum.
Vix ægrum finit ille dolor, ſaniemque fatetur.
Vulnus idem loquitur vulneris ipſe dolor.
Cum lædit miſeros fortuna, medetur eiſdem:
Hoc eſt, cur medicum plaga Leonis habet.
Nam Leo paſtorem reperit: paſtorque Leoni
Pro dape præbet oves; reſpuit ille dapes.
Supplicat, & plagam tenſo pede monſtrat, & ejus
Orat opem: paſtor vulnera ſolvit acu.
Exit cum ſanie dolor, & res cauſa doloris,
Hic blando medicam circuit ore manum.
Soſpes abit, meritique notas in corde ſigillat.
Tempore deleri gratia firma nequit.
Hinc Leo vincla ſubit: Romanæ gloria prædæ
Hunc habet, & multis miſcet arena feris.
Ecce necis potum paſtori culpa propinat;
Clauditur in mediis, & datur eſca feris.
Hunc fera præſentit, petit hunc; timet ille, timenti
Hæc fera blanditur; ſperat, abitque timor.
Nil feritatis habens ludit fera, cauda reſultat,
Dum fera manſueſcit, ſe negat eſſe feram.

Hunc tenet, hunc lingit, penſatque ſalute ſalutem;
Nulla ſinit fieri vulnera, nulla facit.
Roma ſtupet, parcitque viro parcitque Leoni:
Hic redit in ſilvas, & redit ille domum.
Non debet meritum turpis delere vetuſtas:
Accepti memores nos decet eſſe boni.

FABULA XXXIX.

De Lupo & Vulpe.

Respondere Lupo de furti labe tenetur
Vulpes: cauſa vocat: hic petit, ille negat.
Simius eſt judex: docti non errat acumen
Judicis, arcanum mentis in ore legit.
Judicium fingit: Poſcis, quod poſcere fraus eſt,
Viſque fidem de re, quam negat ipſa fides.
Tu bene furta negas, te vitæ purior uſus
Liberat; hanc litem pax domat; ira cadit.
Simplicitas veri, fraus eſtque puerpera falſi:
Eſſe ſolent vitæ conſona verba ſuæ.
Sordibus imbuti nequeunt dimittere ſordem:
Fallere qui didicit, fallere ſemper amat.

FABULA XL.

De Rustico & Mustela.

PRÆDA viri prædo murum Mustela precatur:
Da veniam, debes parcere, parce mihi.
Quod caret hoste domus, quod abest a sorde, fatetur
Esse meum, pro me te rogat, ergo fave.
Servitio me redde tuo, mihi redde labores,
Præmia; pro dono sit mea vita mihi.
Ille refert; Operis debetur gratia menti,
Non operi; gratum mens bona reddit opus.
Nemo, licet prosit, nisi vult prodesse, meretur.
Non prodesse potest hostis, obesse volens.
Cum mihi prodesses, mihi non prodesse volebas;
Hostibus ipsa meis, & meus hostis eras.
Non mihi monstra necans, sed eras tibi provida soli;
Sic panem poteras rodere sola meum.
Pane meo pinguis, mihi da pinguedinis usum,
Damnis penso necem; digna perire peri.
NIL decorat factum, nisi facti sola voluntas:
Non operis fructum, sed volo mentis opus.

FABULA XLI.

De Bove & Rana.

Æquari vult Rana bovi, tumet ergo; tumenti
  Natus ait: Ceſſa, præ bove tota nihil.
Rana dolet, meliuſque tumet; premit ille tumentem:
  Vincere non poteris, victa crepare potes.
Tertius iratam vexat tumor; illa tumoris
  Copia findit eam; gutture rupta patent.
Cum majore minor contendere deſinat, & ſe
  Conſulat, & vires temperet ipſe ſuas.

FABULA XLII.

De Leone & Equo.

Tondet Equus pratum: petit hunc Leo: cauſa Leonem
  Hæc movet, ut fiat eſca Leonis Equus.
Inquit Equo: Mi frater, ave, fruor arte medendi,
  Et comes & medicus ſum tibi: paret Equus.
Sentit Equus fraudes, & fraudi fraude reſiſtit,
  Mente prius texens retia fraudis, ait:
Quæſitus placiduſque venis, te temporis offert
  Gratia; te rogitat pes mihi lente gravis.
Hic favet, inſtat Equo; ſubjecto vertice calcem
  Imprimit, & ſopit membra Leonis Equus.

Vix fugit ille ſopor, vix audet vita reverti,
Vix Leo colla movens reſpicit; hoſtis abeſt.
Sic Leo ſe damnat: Patior pro crimine pœnam,
Nam geſſi ſpeciem pacis, & hoſtis eram.
Quod non es, non eſſe velis; quod es, eſſe fatere:
Eſt male quod non eſt, qui negat eſſe quod eſt.

FABULA XLIII.

De Equo & Aſino.

Gaudet Equus phaleris, freno ſellaque ſuperbit;
Iſta quidem veſtit aureus arma decor.
Obſtat Aſellus Equo; vicus premit artus Aſellum,
Vexat onus, tardat natus eundo labor.
Quod ſibi claudat iter, ſonipes inclamat Aſellum:
Occurris domino, vilis Aſelle, tuo.
Vix tibi do veniam de tanti crimine faſtus,
Cui via danda foret libera, dignus eram.
Subticet ille timens, mutuſque pudore ſilendo
Tutior & ſurda præterit aure minas.
Summus Equi declinat honor; dum vincere tentat,
Vincitur, & curſum viſcera rupta negant.
Privatur phaleris, freno ſellaque nitente:
Hunc premit aſſiduo rheda cruenta jugo:
Huic tergum macies acuit, labor ulcerat armos.
Hunc videt, inque jocos audet Aſellus iners:
Dic, ſodes, ubi ſella nitens, ubi nobile frenum?
Cur eſt hæc macies, cui fuit ille nitor?

Cur manet hic gemitus, cur illa superbia fugit?
  Vindicat elatos justa ruina gradus.
Stare diu nec vis, nec honor, nec forma, nec ætas;
  Sufficit in mundo; plus tamen ista placent.
Vive diu, sed vive miser, sociosque minores
  Disce pati: risum dat tua vita mihi.
PENNATIS non crede bonis; te nulla potestas
  In miseros armet; nam miser esse potes.

FABULA XLIV.

De Quadrupedibus & Avibus.

QUADRUPEDES pugnant Avibus; victoria nutat.
  Spes onerata metu vexat utrumque gregem.
Linquit aves quæ sumit Avis de vespere nomen,
  Nec timet oppositi castra juvare chori.
Armat aves Aquilæ virtus, & viribus implet,
  Et monitu; torpet altera turba metu.
Amplexatur aves pennis victoria lætis,
  Pro titulo pœnam transfuga sumit avis.
Vellera nuda suo, pro plumis vulnera portat,
  Edictumque subit, ne nisi nocte volet.
NON bonus est civis, qui præfert civibus hostem:
  Utiliter servit nemo duobus heris.

FABULA XLV.

De Accipitre & Philomela.

DUM Philomela ſedet, ſtudium movet oris amœnum
Sic ſibi, ſic nido viſa placere ſuo.
Impetit Accipiter nidum; pro pignore mater
Supplicat; alter ait, Plus prece carmen amo.
Nec prece nec pretio, ſed amœno flectere cantu
Me potes: ille ſilet, dulcius illa canit.
Mente gemit, licet ore canat, mens ejus aceſcit,
Cujus mellifluum manat ab ore melos.
Impia fatur avis: Sordet modus iſte canorus,
Et laniat natum, matre vidente, ſuum.
Mater obit, nec obire poteſt; ſed vivit, ut ipſam
Vincat vita necem, plus nece cladis habens.
Cor matris patitur plus nati corpore; corpus
Rodit avis roſtro, cor fodit enſe dolor.
Veſtigat ſua pœna ſcelus: nam fraudibus uſo
Aucupe, fraudoſam viſcus ineſcat avem.
FINE malo claudi ſemper mala vita meretur:
Qua capit inſontes, ſe dolus arte capit.

FABULA XLVI.

De Vulpe & Lupo.

DITAT præda Lupum, ducit Lupus otia longa
    Facta cibo; Vulpes invidet, iſta movet:
Frater, ave, miror cur tanto tempore mecum
    Non fueris; nequeo non memor eſſe tui.
Ille refert: Pro me vigilet tua cura, precari
    Numina ne ceſſes, ne mea vita ruat.
Fraude tamen munita venis, falſoque venenum
    Melle tegis; dolor eſt copia noſtra tibi.
Extorquere paras aliquid, furtumque minaris,
    Sed mea furtivam reſpuit eſca gulam.
Spreta redit, ſpretam ſtimulat dolor, apta dolori
    Fraus ſubit, ad pecorum transvolat illa ducem.
Hunc monet his verbis: Tua gratia muneris inſtar
    Sit mihi; namque Lupum dat mea cura tibi.
Hoſtem perde tuum; tuto jacet hoſtis in antro.
    Vir favet, antra petit, & necat enſe Lupum.
Iſta Lupi conſumit opes; ſed floret ad horam
    Vita nocens. Vulpes caſſe retenta gemit:
Cur nocui? nocet ecce mihi nocuiſſe nocivo.
    Jure cado, cujus concidit arte Lupus.
VIVERE de rapto vitam rapit: invidus inſtans
    Alterius damnis, in ſua damna ruit.

FABULA XLVII.

De Cervo & Venatore.

FONS nitet argento ſimilis: ſitis arida Cervum
Huc rapit, haurit aquas, ſe ſpeculatur aquis.
Hunc beat, hunc mulcet ramoſæ gloria frontis;
Hunc premit, hunc lædit tibia macra pedum.
Ecce canes, tonat ira canum, timet ille, timenti
Fit fugâ, culpati cruris adorat opem.
Clauſtra ſubit ſilvæ, cornu retinente moratur,
Crura neci rapiunt, cornua longa necant.
SPERNERE quod proſit, & amare quod obſit, ineptum eſt.
Quod fugimus prodeſt, & quod amamus obeſt.

FABULA XLVIII.

De Milite & Femina.

DUM vir & uxor amant, uxorem privat amato
Parca viro, nec eam privat amore viri.
Conjugis amplectens tumulum, pro conjuge vexat
Ungue genas, oculos fletibus, ora ſono.
Hanc juvat ipſe dolor, nequit hac de ſede revelli
Grandine, ſeu tenebris, ſeu prece, ſive minis.
Ecce reum damnat judex; crux horrida punit,
In cruce cuſtodit, tempore noctis, Eques.

Hic ſitit, ad tumulum vocat hunc & clamor & ignis,
　Orat aquæ munus; hæc dat, & ille bibit.
Ægrum nectareis audet cor inungere verbis,
　Hunc vocat ad primum cura timoris opus;
Sed redit, & dulces monitus intexit amaro
　Cordi; victa ſubit caſtra doloris amor.
Vir metuens furem furis, ſuſpendia furis
　Viſit, ſed viduam tactus amore petit.
Hanc ligat amplexu, fructumque ligurit amoris:
　Hinc redit ad furem, ſed loca fure carent.
Hic dolet, hoc queſtu dolor hic inſtigat amicam:
　Non bene ſervato fure; timore premor.
Rex mihi ſervandum dederat, me regius enſis
　Terret, & extorrem me jubet eſſe timor.
Hæc ait, Inveni, quæ ſpem tibi ſuſcitet, artem:
　Vir meus implebit in cruce furis onus.
Iſta viri buſtum reſerat, pro fure catenat
　Ipſa virum, reſtem ſubligat ipſa viro.
Huic merito ſuccumbit Eques; ſuccumbit amori
　Illa novo, ligat hoc firmus amore thorus.
Sola premit vivoſque metu pœnaque ſepultos
　Femina; femineum nil bene finit opus.

Poſt verſum 26 alios ingerit verſus editio Ulmenſis an. 1494, quorum ultimus a nobis emendatus eſt.

Miles ait, Noſtræ noſtris ſucceſſibus artes
　Non proſunt; aliud conſule conſilium.
Crinibus orbata furis frons nuda nitebat,
　Iſtiuſque viri frons manet hirta comis.

Pallentis caput illa capit; frontemque ſigillans
Calvitie, manibus vellit & ore pilos.
Huic merito ſuccumbit Eques; ſuccumbit amori
Illa novo, ligat hoc firmus amore thorus.
Jam veteri novus exſtincto præfertur amori.
Viva nihil fidi femina amoris habet.

FABULA XLIX.

De Thaide & Juvene.

Arte ſua Thais juvenes irretit, amorem
Fingit, & ex ficto fructus amore venit.
A multis fert multa procis, ex omnibus unum
Eligit, huic veri ſpondet amoris opes.
Sim tua, ſiſque meus, cupio: plus omnibus unum
Te volo, ſed nolo munus habere tuum.
Percipit ille dolos, & reddit qualia ſumſit:
Sis mea, ſimque tuus; nos decet æquus amor.
Vivere non vellem, niſi mecum vivere velles.
Tu mihi ſola ſalus, tu mihi ſola quies.
Sed falli metuo, quia me tua lingua fefellit,
Præteriti ratio ſcire futura facit.
Vitat avis taxum, quem guſtu teſte probavit;
Fallere vult hodie, ſigna fefellit heri.
Thaida ſi quis amat, ſua, non ſe, credat amari.
Thais amore caret, munus amantis amat.

FABULA L.

De Patre & Filio.

Est pater, huic natus: hic patri cedere neſcit,
Nam facienda fugit, & fugienda facit.
Mens vaga diſcurrit, & menti conſonat ætas:
Mentis & ætatis turbine frena fugit.
Ira ſenis punit pro nati crimine ſervos,
Inſtruit iſta ſenem fabula nota ſeni.
Cauta bovem vitulumque manus ſupponit aratro:
Hic ſubit, ille jugum pellit; arator ait:
Gaude, lætus ara, tu quem domat uſus arandi:
A bove majore diſcat arte minor.
Non placet, ut ſudes, ſed des exempla minori,
Qui pede, qui cornu pugnat abire jugo.
Sic domat indomitum domito bove cautus arator,
Sic veterem ſequitur junior ille bovem.
Proficit exemplo tanto cautela docendi,
Majorique minor credat in arte ſua.

FABULA LI.

De Vipera & Lima.

Vipera fabrilem, dapis anxia, tendit in ædem;
Incipit hæc Limam rodere, Lima loqui:
Neſcis poſſe meum, quæ ſit mea gloria neſcis,
Dente meo pateris, non ego dente tuo.

In tenuem ferrum forti molo dente farinam;
Et cadit attritu dura farina meo.
Ferrea præſenti caſtigo tubera morſu,
Aſpera plano, ſeco longa, foranda foro.
Deliras igitur, cum dente mineris inermi;
Rideo, cum ferior; vulnera ferre gemis.
FORTEM fortis amat; ſed fortem fortior angit.
Majori metuat obvius ire minor.

FABULA LII.

De Lupis & Ovibus.

PUGNA Lupis opponit Oves, oviumque ſatelles
Eſt canis, eſt vervex; hac ope fidit Ovis.
Palma diu dormit, deſperat turba Luporum,
Et ſimulans fœdus, fœdere tentat Ovem.
Fœdus utrumque fides jurato numine fulcit,
Id Lupus, id ſimplex obſide firmat Ovis,
Datque Lupis male ſana canem, recipitque Luporum
Pignora; nec metuit, nec ſua damna videt.
Dum natura jubet natos ululare lupinos,
Turba lupina furit, fœdera rupta querens.
Ergo pecus tutoris egens in viſcera mergit;
Præſide nuda ſuo ſic tumulatur Ovis.
TUTOREM retinere ſuum, tutiſſima res eſt:
Nam ſi tutor abeſt, hoſtis obeſſe poteſt.

FABULA LIII.

De Homine & Securi.

Quo teneatur, eget nil auſa ſecare ſecuris.
Armet eam Lucus, Vir rogat; ille favet.
Vir nemus impugnat, laſſans in cæde ſecurim;
Arboris omne genus una ruina trahit.
Lucus ait, Pereo, mihimet ſum cauſa pericli,
Me necat ex dono ruſtica dextra meo.
Unde perire queas, hoſtem munire cavebis:
Qui dat quo pereat, quem juvat hoſte perit.

FABULA LIV.

De Lupo & Cane.

Cum Cane ſilva Lupum ſociat. Lupus inquit, Amice,
Pelle nites, in te copia pulchra patet.
Pro verbis dat verba Canis, Me ditat herilis
Gratia, cum domino me cibat ipſa domus.
Nocte vigil fures latratu nuntio, tutam
Servo domum; mihi dat culmus in æde thorum.
Hæc movet ore Lupus: Cupio me vivere tecum,
Communem capiant otia noſtra cibum.
Reddit verba Canis: Cupio te vivere mecum,
Una dabit nobis menſa manuſque cibum.
Ille favet, ſequiturque Canem, gutturque caninum
Reſpicit, & quærit, Cur cecidere pili?

Inquit, Ne valeam morsu peccare diurno,
  Vincla diurna fero, nocte jubente vagor.
Verba Lupus reddit: Non est mihi copia tanti,
  Ut fieri servus ventris amore velim.
Ditior est liber mendicus divite servo.
  Servus habet nec se, nec sua; liber habet.
Libertas, prædulce bonum, bona cetera condit:
  Qua nisi conditur, nil sapit esca mihi.
Libertas animi cibus est, & vera voluptas:
  Qua qui dives erit, ditior esse nequit.
Nolo velle meam pro turpi vendere lucro:
  Has qui vendit opes, hic agit ut sit inops.
Non bene pro toto libertas venditur auro,
  Hoc cœleste bonum præterit orbis opes.

FABULA LV.

De ventre & ceteris membris.

Incusant avidi pes & manus otia ventris;
  Omnia solus habes lucra, labore carens.
Nos labor edomuit; te fovit inertia, sorbes
  Omnia, quæ nostri cura laboris emit.
Disce pati famis acre jugum, vel disce labori
  Credere, teque tui cura laboris alat.
Sic ventri servire negant: se venter inanem
  Comperit, orat opem, nil dat avara manus.
Ille preces iterat; iterum fugit illa precantem.
  In stomachi fundo torpet, obitque calor,

Victa fame natura fugit, vis arida fauces
    Obserat, & solitum non finit ire cibum.
Vult epulas dare sera manus: sed corporis ægri
    Perdita non reparans machina, tota perit.
Nemo sibi satis est: eget omnis amicus amico.
    Si non vis aliis parcere, parce tibi.

FABULA LVI.

De Simia & Vulpe.

Simia de turpi queritur nate: porrigit aurem
    Vulpes, non recipit mente, sed aure preces.
Simia sic fatur: Natis ut mihi dedecus ornem,
    Sufficeret caudæ pars mihi parva tuæ.
Quid prodest nimia campos insculpere cauda?
    Quod mihi prodesset, est tibi pondus iners.
Illa refert: Nimio damnas de pondere caudam:
    Est brevis estque levis; hæc duo damna queror.
Malo verrat humum, quam sit tibi causa decoris,
    Quam tegat immundas res bene munda nates.
Id nimium nimioque magis ditaret egenum,
    Quod nimium minimo credis, avare, minus.

FABULA LVII.

De Institore & Asino.

Dum fora festinus lucro petit, instat Asello
    Institor, & pressum pondere, fuste premit.

Ille necem ſperat, nece promittente quietem;
Sed nece completa, vivere pœna poteſt.
Nam cum bella facit, & tympana pulſat Aſelli,
Hic laſſatur, & hæc pulſa tonante manu.
Cui ſua vita nocet, caveat ſibi rumpere vitam:
Non nece, ſed meriti jure quieſcit homo.

FABULA LVIII.

De Cervo.

Motus voce canum Cervus fugit, avia ſilvæ
Deſerit, arva tenet, clauſtra bovina ſubit.
Bos ait: Aut luci tenebras, aut æquora campi
Tutius intrares, hinc piger, inde levis.
Huc veniet cuſtoſque boum, ſtabulique magiſter;
Si duo, vel tantum te videt alter, obis.
Cervus ait: Mihi veſtra necem clementia demat.
Credite me latebris, dum juvet umbra fugam.
Hunc tumulant fœno. Præſepe reviſit arator,
Frondibus & fœno munit alitque boves.
Hic abit, ac Cervus vitaſſe pericula gaudens,
Bobus agit grates: e quibus unus ait,
Eſt leve, vitare cæcum: ſi venerit Argus,
Argum ſi poteris fallere, victor eris.
Centum fert oculos; cui ſe debere fatentur
Et domus & ſervi totaque jura loci.
Res ſua ſollicitat Argum, res altera cæcum:
Qui tibi dormitat, ſcit vigilare ſibi.
Hic ſilet. Argus init ſtabulum, bobuſque miniſtrat:
Plus æquo tenues viderat eſſe boves.

Dum munit præſepe cibo, dum fulgurat ira,
  Auſa videre diem cornua longa videt.
Quid latet hic? quid, ait, video? ſentitque latentem;
  Et bona fortunæ munera lætus habet.
EXSULIS eſt non eſſe ſuum, vigilare potentis,
  Stertere ſervorum, velle juvare pii.

FABULA LIX.

De Judæo & Pincerna.

FERT Judæus opes; ſed onus fert pectore majus:
  Intus adurit eum cura, laborque foris.
Ergo metu damni, ſibi munere regis amorem
  Firmat, ut accepto produce tutus eat.
Regius hunc Pincerna tegit, cor cujus adurit
  Auri dira fames, qui parat enſe nefas.
Silva patet, ſubeunt. Judæus in ore ſequentis
  Cor notat: Ipſe ſequar, inquit: at ille negat,
Et gladium nudans, Nemo ſciet, inquit, obito:
  Ille refert, Scelus hoc iſta loquetur avis.
Proſilit a dumo Perdix: hanc judice ſignat.
  Alter ait: Scelus hoc iſta loquetur avis?
Et rapit enſe caput, & opes metit, & ſcrobe funus
  Celat: agit celeres annus in orbe rotas.
Perdices domini cœnæ Pincerna miniſtrat,
  Ridet, & a riſu vix vacat ipſe ſuo.
Rex audire cupit: hic differt dicere cauſam.
  Fit locus, ambo ſedent; hic movet, ille refert.

Rex dolet, & læto mentitur gaudia vultu;
Regis concilium conſiliumque ſedet.
Pincernam crucis eſſe reum, ſententia prodit,
Crux punit meritum jure favente cruci.
Ut perimas quenquam, nullum tibi ſuadeat aurum;
Nam decus & vitam mœſta rapina rapit.

FABULA LX.

De Cive & Milite.

Civis, Eques ſub rege vigent: hic prœlia regis,
Hic diſpenſat opes; hic vir & ille ſenex.
Invidiæ, perflata genas, ignita doloris
Flammis, fax juvenem torret honore ſenis.
Regis in aure truces fingit de cive querelas:
Eſt tibi non paſtor, ſed lupus ille ſenex.
Ditant furta ſenem, crevit ſua copia furtis,
Et ſua de cenſu gaza reciſa tuo eſt.
Firmabo mea verba manu, ſua furta fateri
Hunc faciam: bello judice verus ero.
Cum moveant objecta ſenem, plus debilis ætas
Hunc movet, ac ſenii crimine viſus hebes.
Parcunt jura ſeni, ſi pro ſene pugnat amicus,
Cui nullius amor fœnoris arma probat.
Mendicat pugilem: ſed abeſt qui pugnet amicus;
Nam refugit viſo turbine falſus amor.
Dum fortuna tonat, fugitivos terret amicos,
Et quis amet, quis non, ſola procella docet.

Cœna trahit civem, differt nox una duellum;
Sollicitat menſam juſta querela ſenis.
Quos meritis emi, multos mihi fecit amicos
Longa dies, cunctos abſtulit hora brevis.
De tot amicorum populo non reſtitit unus:
Quamque dedi multis, nemo repenſat opem.
Rebar pace frui: mea paci congruit ætas;
Sed mea turbavit gaudia livor edax.
Hoſti multa meo palmam pepigere; tepeſco,
Ille calet; careo viribus, ille viget.
Arma parum novi, ſe totum præbuit armis;
Eſt mihi viſus hebes, viſus acutus ei.
Nil mihi ſpondet opem, niſi juſtæ gratia cauſæ:
De fragili queritur præſide cauſa potens.
Corporis eclipſim timet alti copia cordis,
Nam fragili peccat mens animoſa manu.
Si turpes nitidæ mendax infamia famæ
Infigit maculas, quid nituiſſe juvat?
Deſperat, lugetque ſenex: hunc lenit arator,
Qui ſenis arva colit, annua lucra ferens.
Me ſtimulat pietas pro te perferre duellum,
Eſt mihi pro domino dextra parata meo.
Ecce dies oritur, locus eſt tempuſque duelli:
Sunt pugiles: ineunt mente, manuque ſimul.
Eſt Equiti fœdum, quod ſtet, qui pugnet, arator,
Seque putat victum, ni cito vincat Eques.
Nil de ſe retinet virtus oblita futuri,
Dextera corporeas prodiga fundit opes.
Ictus ipſe ſuos ſteriles expendit in uſus,
Et feriens hoſtem ſe magis hoſte ferit.

Sed propriæ virtutis opes abſcondit arator,
Dum locus expenſæ detur & hora ſuæ.
Aut motu fallit, aut armis temperat ictus,
Prædicitque minas frontis utrumque jubar.
Dormitans vigilat, & ceſſans cogitat ictum,
Et metuens audet dextra, notatque locum.
Hæc mora non artis ratio, ſed cauſa timoris
Creditur; arte fruens eſſe videtur iners.
Gaudet Eques, viciſſe putans, ſpernitque bubulcum.
Sudoremque ſuo tergit ab ore ſuum.
Ecce moram neſcit; Equitem ſpeculata morantem
In cubiti nodum ruſtica clava ferit.
Hujus plaga loci totius corporis aufert
Robur; cedit Eques, ſeque cadente ſedet.
O nova ſimplicitas! ſedet iſte, vocatque ſedentem,
Et niſi ſurgat Eques, ſurgere velle negat:
Surge, bubulcus ait: cui miles, Surgere nolo.
Alter ait, Sedeas, meque ſedere licet.
Turba ſtupet: Præfectus adeſt, Equitique moranti
Imperat, ut pugnet, aut ſuperatus eat.
Hæret Eques. Præfectus ait, Te vicit arator:
Pugna cadit. Regi panditur ordo rei.
Rex ait: Inciſum nova, Præfecte, duellum,
Dedecus explanet ille, vel ille ſuum.
Pugna redit, mileſque ſedet, velut ante ſedebat.
Surge, bubulcus ait. Non volo, miles ait.
Cultor ait, Dum ſtare negas, ego ſtare recuſo.
Surgere ſi tentas, ſurgere promtus ero.
Ambo ſedent, ridet populus, præſeſque bubulco
Intonat, Aut pugnes, aut fuge: tempus abit.

Cultor ait, Surgat: caderet, si surgere vellet.
  Percute, Præses ait, percute, surget Eques;
Te decet aut illum victi sibi ponere nomen.
  Hoc mihi non ponam nomen, arator ait.
Surgo, surge, miser; nam turpe ferire sedentem
  Est mihi, sitque tibi turpe, sedendo mori.
Sic ait, & timidum mulcat: rogat iste furentem,
  Parce mihi victo, supplico; victor abi.
Læta novat fortuna senem; senis unicus heres
  Scribitur, & dignas intrat arator opes.
Jus superat vires, sors aspera monstrat amicum.
  Plus confert odio gratia, fraude fides.

* * *

FINE sui, versu gemino, quod continet, omnis
  Fabula declarat, datque quod intus habet.

